

Križ na Škrlatici, 2738 m - Postavljen l. 1996 v spomin vsem žrtvam planin - namesto prvotnega, ki so ga postavili Skalaši l. 1934. Žal so ga 1953 ali 1954 zločinsko pahnili v prepad. Za križem izstopa vrh Triglava.

BUENOS AIRES
LETO 64 • ŠT. 2
FEB.-MAR. 1997

duhovno
življenje

Kristus je vstal! To je veselo sporočilo velikonočnih praznikov. Veselo zato, ker je mrtvi oživel, ker so se solze spremenile v veselje, ker je Bog, ki je Kristusa obudil, vsemu svetu izpričal, da je Jezus pravičen. Jezusovo vstajenje je zmaga pravice nad krivico, resnice nad lažjo, ljubezni nad sovraštvom. Jezusovo vstajenje je pa tudi poroštvo za naše vstajenje.

Da bi smisel in radost velikonočne skrivnosti osebno doživeli in da bi vam to doživetje okrepilo življenjski optimizem, želi vsem sodelavcem, naročnikom, bralcem in prijateljem naša revija

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Božično drevo, ki tradicionalno stoji na Trgu sv. Petra, je lani Svetemu sedežu podarila Slovenija. Ob postavitvi in osvetlitvi slovenske smreke je bilo v Rimu 3.400 romarjev iz Slovenije.

Foto: Lojze Modič

OB KNJIGI

»ROŽMANOV PROCES«

V založbi Družine v Ljubljani je ob koncu leta 1996 izšla knjiga z naslovom „Rožmanov proces“. Knjiga vsebuje na 317 straneh dve samostojni znanstveni razpravi o komunističnem procesu proti škofu Rožmanu, ki se je končal 30. avgusta 1946 z njegovo obsodbo na 18 let zapora s prisilnim delom in še drugimi kaznimi. Avtorja knjige dr. Tamara Griesser Pečar in dr. France Martin Dolinar sta zanj napisala vsak po eno razpravo. Kratko spremno pismo h knjigi je napisal ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar. Razpravi sta bili napisani po izrecnem naročilu glavnega javnega tožilca dr. Antona Drobniča z namenom, da se primerno pripravi eventualna revizija procesa.

Nedvomno je treba pozitivno oceniti že samo dejstvo, da se je nekdo v pokomunistični demokratični Sloveniji odločil za ta korak, ki naj bi bil le prvi na poti poprave zgodovinske krivice, storjene, kot tolikim drugim, tudi temu velikemu Slovencu. Upa ti je, da bodo prvemu sledili še drugi koraki, da bo tako prav kmalu odprta pot do popolne javne rehabilitacije toliko oklevetanih in krivično obsojenih narodnjakov.

Ne gre, da bi tu podajal kako obširnejšo in temeljitejšo oceno o tej pomembni knjigi. Moj namen je vse bolj skromen: gre le za splošno predstavitev „Rožmanovega procesa“ predvsem z namenom, da opozorim na to delo. Kajti če je res, kar pravi dr. Dolinar na prvih straneh svoje razprave, namreč da je „za precejšen del slovenske javnosti Rožman nesporno eden največjih vojnih zločincev druge svetovne vojne na Slovenskem“, potem je bil skrajni čas, da je ta knjiga izšla, da se ta domnevno „precejšnji del slovenske javnosti“, napak poučen in zato napak sodeč, dokoplje do resnice, ki je seveda diametralno nasprotna temu, kar tako velik del po mnenju dr. Dolinarja o škofu Rožmanu misli.

Ne vemo sicer, na podlagi česa izreka dr. Dolinar to sodbo o delu slovenske javnosti. Če bi pa res bilo tako, potem bi bilo s tem dokazano samo, kako strašno moč ima propaganda na človeka in kako težko se tudi pošten

LOJZE KUKOVICA

človek, ki je bil skozi desetletja z njo bombardiran, težko znebi njenega vpliva. Avtorja bosta prav s tema razpravama lahko veliko pripomogla do drugačne slike o škofu Rožmanu.

Obe razpravi sta v glavnem zgrajeni podobno. Začenjata s kratkim življenjepisom škofa Rožmana, govoriata nato o nekaterih važnih predpostavkah procesa in se nato končno posvetita obravnavi posameznih točk obtožnice procesa. Dr. Griesser Pečarjeva analizira in kritično presodi vsako od teh točk, medtem ko dr. Dolinar naredi isto le pri nekaterih točkah, a zato posveti precej prostora in važnosti drugim vprašanjem, kot so Rožmanova posredovanja pri italijanskih oblasteh za najrazličnejše vrste ljudi, ki so ga prosili za pomoč, in njegov odnos na primer do Mikuža in do Kocbeka.

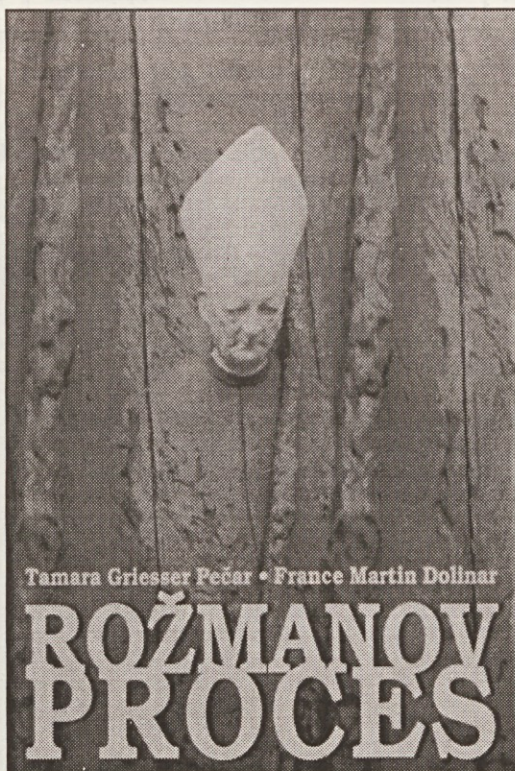
Razpravi sta brez dvoma napisani s poštenim namenom iskati in najti resnico.

Priča za to je že trud, s katerim sta iskala vse dosegljive vire. Seveda delo ni izčrpno in zato, upamo, tudi ne dokončno. A to ne po krivdi avtorjev. Nista namreč mogla priti do vseh virov, ki bi verjetno še bolj lahko osvetlili to temno dobo naše zgodovine in v njej tudi Rožmanovo vlogo. Do nekaterih virov zato nista mogla priti, ker so jih tisti, ki so imeli poseben interes, da bi se njih početja in laži nikdar ne odkrile, uničili ali pa jih še skrivajo. Do drugih pa zato ne, ker javnosti še niso na pogled. To velja predvsem za dokumente iz Vatikanskega arhiva, kateri bodo na razpolago šele čez desetletja.

Vendar lahko rečemo, da sta oba avtorja na podlagi dosegljivih dokumentov z absolutno gotovostjo dokazala, da so vse točke sodne obtožnice proti škofu Rožmanu brez sleherne pravne in dejanske podlage. V večini primerov dokumenti dokažejo ravno nasprotno od tistega, kar so tožitelji z njimi hoteli dokazati. Bolj kot obtožnica skuša postaviti škofa v slabo luč, tem bolj dokumenti dokazujejo njegovo nedolžnost. Še več, prikazujejo ga kot velikega ljubitelja svojega naroda, nad vse pogumnega branitelja človečanskih pravic njemu izročenega ljudstva, modrega voditelja v najtežjih časih in posebej še tudi resničnega prijatelja vseh zatiranih in pomoči potrebnih, brez ozira na njihovo politično ali ideološko usmerjenost. Prikazujejo človeka, ki je svojo zgodovinsko nalogo, od božje Previdnosti naloženo, skušal opravljati z največjo predanostjo in odgovornostjo, brez ozira na nevarnosti in tveganja, katerim ga je njegovo poslanstvo izpostavljalo.

Ne bomo se pomudili pri vsaki točki obtožnice, od katerih niso mogli tožilci dokazati škofu niti ene. Dotaknimo se le nekaterih vprašanj, ki so za pravilno presojo samega sodnega postopka temeljnega pomena in katerim zato tudi naša avtorja posvečata veliko pozornost.

Eno takšnih temeljnih vprašanj je: s kakšno oblastjo in pravico so komunisti dr. Rožmana sodili? Na kakšno pravo so se opirali? Odgovor je za tiste, ki priznavajo osnovna pravila pravnega

in moralnega reda, po katerih se ravna ves civilizirani svet, jasen: komunisti niso bili zakonita oblast v času vojne. Jugoslavija namreč pravno ni prenehala obstajati. Njeno ozemlje je bilo sicer zasedeno po različnih okupatorjih, toda njeni prebivalci so še naprej ostali podložniki jugoslovanske vlade, ki je delovala v begunstvu in katero je tudi mednarodni svet priznaval za edino zakonito predstavnico Jugoslavije.

Iz tega sledi, da je bil Rožman, kot tudi vsi ostali jugoslovanski državljani, dolžan lojalnosti in pokorščino jugoslovanskim zakonom, v kolikor jih je bilo v času okupacije mogoče izpolnjevati. Ker pa smo bili Slovenci istočasno tudi pod oblastjo okupatorja, smo bili dolžni upoštevati tudi njihove zakone v tistih rečeh, in samo v tistih, v katerih je ta oblast odredila najnujnejše za varnost prebivalstva, in v zadevah javnega reda, potrebnega za normalno nadaljevanje vsakdanjega življenja. To uči naravni moralni zakon, tako uči tudi krščanska morala. V času okupacije komunisti niso predstavljali nobene oblasti, na katero bi se kasneje mogli sklicevati.

Komunistična justica, ki je sodila Rožmanu, je bila po vseh naravnih in pozitivnih pravnih normah nezakonita. Sodila je po zakonih, katerim noben Slovenec ni bil dolžan pokorščine, ker jih je pač izdal nekdo, ki ni imel za to nobene oblasti. Temu vpra-

šanju sta, žal, po mojem mnenju, avtorja v omenjenih razpravah posvetila premalo pozornosti. Oba sicer navajata dva dokumenta, ki sta za razčiščenje našega vprašanja bistvenega pomena, ne potegneta pa iz njih vseh pravnih posledic.

Gre za dokumenta vrhovnega plenuma „Osvobodilne fronte“ od 16. septembra 1941, s katerim si slovenska komunistična stranka samovoljno in zato nezakonito in protipravno prisvaja oblast, ki jih ji slovenski narod ni dal. Ker je dokument izredne važnosti, ga delno navajamo dobesedno po dr. Dolinarju. Proglas vrhovnega plenuma OF določuje, da „Slovenski narod osvobodilni odbor za časa osvobodilne borbe edini predstavlja, zastopa, organizira in vodi slovenski narod na vsem njegovem ozemlju. Vsako organiziranje izven okvira Osvobodilne fronte slovenskega naroda je v času tujeve okupacije škodljivo borbi za narodno svobodo.“

Isti dan je izšel tudi Odlok istega odbora, da „**se izdajalci kaznujejo s smrtjo**“. V petem členu Odloka grozi s smrtno kaznijo tudi tistemu, ki „**se druži ali sodeluje z okupatorjem na način, da nudi okupatorjem možnost, sklicevati se na naklonjenost in vdanost slovenskega naroda.**“ Kazni se ne izogne niti tisti, ki bi kaj takega storil pod pritiskom okupatorja ali drugih sovražnikov ali iz navadne malomarnosti.

V nadaljnjem izvajanju Odlok tudi določa, kako se bo postopalo s krivcem: osebno zaslišanje krivca ni potrebno in proti sodbi ni priziva; kazen se izvrši na način in po osebah, ki jih določi sodišče. (str. 294-5).

Dr. Dolinar sicer prizna, da gre tu „**za izredno nevarna načela, ki so omogočala posameznikom mimo pravnega reda, vendar pod videzom neke 'legalnosti', likvidirati svoje idejne nasprotnike**“ (295). Po teh načelih, tako nadaljuje dr. Dolinar, so kmalu začele padati prve žrtve komunistične justice. Dr. Dolinar navaja te dokumente, ne potegne pa iz njih vseh zaključkov in posledic. In vendar gre pri njih za ključna vprašanja, ki vodijo k razumevanju vsega, kar se je pri nas pozneje zgodilo, tudi komunističnega procesa proti Rožmanu. Ker se mi ta točka zdi izredno važna, jo skušajmo vsaj na kratko analizirati.

1. Komunistična stranka (OF je bila, kot vemo, samo njeno orodje, s katerim je hotela doseči svoj namen: priti do oblasti) je s tem Odlokom začela revolucionarni boj za dosego politične oblasti v Sloveniji. Njena samovoljna proglasitev „osvobodilnega“ boja, za čigar edinega predstavnika in organizatorja se je proglasila, je bila absolutno nezakonito in končno tudi najbolj nedemokratično dejanje vsega političnega življenja Slovencev. To se je zgodilo na samo

Škof Rožman z vodstvom zavoda in gojenci v Agrogueju, l. 1957.

more, temveč proti volji velike večine slovenskega naroda. Komunistična stranka je bila ena najmanjših strank v našem političnem spektru, zato si nikakor ni mogla prisvajati pravice, da bi govorila v imenu naroda. Veliko večino naroda so zastopale druge stranke, zlasti Slovenska ljudska stranka, te pa so izvajale politiko v skladu z naročili jugoslovanske vlade in resničnimi narodovi interesi. Ko se je torej komunistična stranka samovoljno proglasila za edino nosilko narodove volje, je s tem zagrešila veleizdajo proti edini legitimni tedaj obstoječi jugoslovanski vladi. Ta je tudi vzdrževala edino legitimno vojsko proti okupatorju pod vodstvom generala Mihajloviča.

2. S tem dejanjem je KP storila svoj „izvirni greh“, ki je nato s pečatom nelegitimnosti ožigosal vsa njena poznejša početja, tudi boj proti okupatorju, ki pod krinko OF ni predstavljal narodove volje in njegove odločitve. Bil je narodu vsiljen kot najbolj nesmiselno in zločinsko dejanje, ki se je tedaj moglo zagrešiti.

Tako imenovani „osvobodilni boj“ pod vodstvom KP je bil nesmiselno početje, kajti vsakemu pametnemu in pošteno mislečemu Slovincu je moralo biti jasno, da more takšen upor, v času, ko je bil okupator na višku vojaške moči, prinesiti narodu le veliko nesrečo. Najbolj osnovna politična modrost je tedaj zahtevala, da skušamo preživeti tujo začasno okupacijo z najmanjšimi žrtvami. Tako je mislil in moral misliti vsak pameten in pošten Slovenec. Kateremu resničnemu ljubitelju naroda bi mogla priti na misel blodna ideja takojšnje vstaje? Tudi komunistom ne, razen če so v resnici zasledovali drug namen, za čigar dosego je bil prav čas okupacije najbolj primeren. Za komunistično revolucijo je bila v resnici okupacija najbolj primeren čas. Zato si ni pomišljala sprožiti boja, brez ozira na žrtve.

A odpor, kot ga je izvedla KP, ni bil le nesmiseln, bil je naravnost zločinski. Komunisti so vedeli, da okupator ne bo trpel nobenega upora, temveč da ga bo skušal zadušiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. In teh mu ni manjkalo. In tako je tudi bilo. Na najmanjše uporniške izzive je okupator odgovarjal s strahotnimi represalijami: s streljanjem talcev, s požiganjem vasi, z odvajanjem tisočev Slovencev v taborišča, kjer so trpeli in umirali. Okupator se ni znašal nad krivci (ti so se redno pravočasno umaknili), znašal se je nad nedolžnim ljudstvom. Ali je bilo takšno izzivanje okupatorja narodu v korist? Komu v narodu? Talcem, odpejanim v taborišča, ali komu? Pač, nekomu:

komunistom, ki so si na ta način utirali pot k oblasti, seveda brez vsakega ozira na žrtve, ki jih je njihovo početje zahtevalo od nedolžnega ljudstva.

3. Metode, ki so jih uporabljali samozvani komunistični revolucionarji in samozvani osvoboditelji, so bile naravnost barske. Za najmanjši sum - smrtna kazen, takoj izvršena, brez možnega priziva, brez osebnega zaslišanja domnevnega krivca. Vse po nezakonitih določbah nezakonite komunistične oblasti! Tako so po tem revolucionarnem „pravu“ padali najboljši, najbolj zavedni Slovenci samo zato, ker so se uprli revolucionarnim namenom in ciljem komunistične partije in njenim brutalnim metodam.

4. Vse ostalo, kar se je po 16. septembru 1941 začelo goditi v Sloveniji (zlasti še v ljubljanski pokrajini), ima torej svojo razlago v tem „izvirnem grehu“ Komunistične partije Slovenije. Kot mnogi drugi Slovenci, je škof Rožman kmalu spregledal naravo, namene in metode komunistične „Osvobodilne fronte“. Kot iskren narodnjak ni mogel in smel molčati k nesreči, ki se je grozila zgrniti nad narod. Zato je začel razkrinkavati pravo naravo OF in KP, svaril ljudi pred komunizmom, ki je skušal pod krinko osvobodilnega boja priti v Slovenijo na oblast.

Vedel je, kot smo vedeli vsi, da okupacija ne bo dolgo trajala, medtem ko bi se komunizem ustalil v narodu za nedogleden čas. Poznal je komunizem iz cerkvenega nauka in tudi iz poročil iz Sovjetske zveze in je zato vedel, da bi bil komunizem za naš narod največja nesreča. Zato je smatral za svojo pastirsko dolžnost, da poučuje in opozarja svoje škofljane pred nevarnostjo, ki jim grozi. Vestno in pogumno je izpoljeval to svojo dolžnost, kljub temu, da je vedel, da postavlja svoje življenje v nevarnost. Pa to njega ni strašilo. To in samo to je bila vsa njegova „krivda“, ki mu je seveda KP nikdar ni odpustila, ne med vojno, pa tudi ne po njej.

Po vojni so zato uprizorili proti njemu sramotno farso sodnega postopka z nezakonitim sodiščem, ki ga ni imelo pravice soditi, za dejanja, ki jih ni nikdar storil, ali pa za dejanja, ki jih je smel ali pa jih je bil celo dolžan storiti in ki so mu le v čast. Obdžili so izdajstva nad narodom tega iskrenega in pogumnega ljubitelja Slovencev, ki je vodil z jasno besedo svoj narod in po najboljši moči blažil trpljenje, v katero ga je potegnila OF. Obtožili so ga sodelovanja z okupatorjem, ko je dokazano, da so se njegovi stiki omejevali na minimalne stike, ki jih je upo-

rabljali le za to, da je pomagal svojemu ljudstvu. Resnično, proces proti Rožmanu, v katerem se ga je obtoževalo kvizinstva in sodelovanja s okupatorjem, je mogel zrasti le iz sovraštva do vrednot, katere je živel in predstavljal.

Iz omenjenega „izvirnega greha“ KP so logično sledili tudi vsi drugi njeni pregreški procesi. Oba avtorja knjige „Rožmanov proces“ se kratko pomudita pri enem od njih, ki razgali novo plat krivice, ki so jo prizadeli škofu na procesu. Oba zatrjujeta in dokazeta na podlagi verodostojnega dokaznega materiala, kako se je pri celotnem procesu uporabljal samo domnevno obremenilni material, pa še ta v večini primerov nepreverjen ali pa naravnost ponarejen, načelno in načrtno pa sodišče ni iskalo, še več, načrtno je odklanjalo vsak razbremenilni material. Kot vsi komunistični procesi, tudi ta ni iskal pravice ali resnice, temveč le obsodbo idejnih nasprotnikov.

V tej zvezi knjiga med drugim navaja lepo in prepričevalno izjavo matere znane partijca in „narodnega heroja“ Toneta Tomšiča, ki jo je predložila sodišču kot razbremenilni material v prid Rožmanu. Kot je bilo pričakovati, je bilo pričevanje zavrnjeno. Sodišče je dobro vedelo, da bi se večina njegovih obtožb proti Rožmanu klavrno sesedla, če bi javnost zvedela za to pričevanje. Enako je bil zavrnjen tudi ves razbremenilni material, ki ga je sodišču dala na razpolago ljubljanska škofija. Kaj bi šele bilo, ko bi pričevali pred sodiščem vsi tisti, med njimi mnogi komunisti, katerim je med okupacijo škof Rožman pomagal? Zato je sodišče številno prič skrbno omejilo.

Naslednji nedopusten vidik sojenja, ki ga omenjata avtorja, je popolno pomanjkanje neodvisnosti sodnikov. Ti so bili seveda izbrani le iz vrst najbolj zanesljivih članov KP, ki zato niso mogli biti nepristranski. Istočasno pa jim je bilo tudi vnaprej naročeno, da se mora proces končati z obsodbo obtožencev. Ni šlo torej za ugotavljanje domnevnih zločinskih dejanj, tudi ne za morebitno subjektivno krivdo obtožencev, ki se za vsako obsodbo vedno zahteva, šlo je enostavno za politično dejanje, s katerim je bila vnaprej in brez ozira na to, kaj bi moglo sodišče ugotoviti, izrečena sodba.

Knjiga omenja, kako se je včasih celo te vrste sodnikom oglašala vest proti takšnemu postopanju, a da niso imeli drugega izhoda, kot da so ga sprejemali takšnega. Kdor bi se mu zoperstavil, bi bil enostavno odstranjen ali pa bi celo končal v zaporu, kot se je zgodilo v podobnih primerih.

Okoliščina, ki je sodnikom (tudi če bi res hoteli priti do resnice) otežkočala, če ne naravnost onemogočala vsako objektivno sodbo, je bila divja propaganda, ki je razvila vso svojo maliciozno dejavnost proti obtožencem pred in med sodnim postopkom in seveda tudi po tem, ko je bila sodba že izrečena. Knjiga med drugim pravi: „**Obenem s procesom so potekale propagandne kampanje v nadzorovanem tisku... po radiu, na partijskih sestankih in v podjetjih. Prebivalstvo so mobilizirali in stalno spodbujali, naj proces spremljajo z izjavami ogorčenja nad obtoženimi**“ (str. 23). In nadaljuje: „**Tudi višji državni tožilec Stante ni prav nič skrival, da je sodstvo in propagando razumel kot bistveni sredstvi, ki služita istemu namenu - zavarovanju in spodbujanju 'osvobodilne borbe' v duhu komunistične izgradnje**“ (prav tam).

Zato avtorica v svoji izjavi pravilno sklepa, ko pravi: „**Tudi če bi sodnikom pripisovali dobro voljo, je očitno, da v teh okoliščinah objektivno in pošteno pravosodje ni bilo mogoče. Propaganda je delovala neposredno v sodno dvorano in iz dvorane navzven. Propaganda in sodstvo sta bila med seboj neposredno povezana. Občinstvo v sodni dvorani se je smejalo in zasmehovalo obtožence ter nenehno komentiralo proces v smislu obtožnice...**“ (str. 22). Tudi če bi sodnikom pripisovali dobro voljo, bi bilo torej po avtorici nemogoče pošteno sojenje. Kaj pa če bi jim niti te dobre volje ne mogli pripisovati? Potem bi bilo logično dvakrat nemogoče pravično sojenje. In iz že povedanega je jasno, da omenjene dobre volje tistim sodnikom ni bilo mogoče pripisovati.

Naj končam z vsem priznanjem obema avtorjema knjige za prelep lik - ker pač resničen - o Rožmanovem človekoljubnem in karitativnem delovanju med okupacijo. Kdor bo doma bral to knjigo, bo pač moral (če je v njem še kaj čuta za pravičnost) morda osramočen priznati, da je tudi sam podlegel kdaj sovražni propagandi, ko je morda smatral Rožmana za vojnega zločinca. Kaj vse je ta dobri človek, pristni kristjan in zgleden duhovnik storil za blagor trpečih in stiskanih ljudi - katerih stiske in trpljenja so bili v prvi vrsti krivi prav komunisti - je naravnost neverjetno. Razdajal se je vsem brez razlike.

Takšnemu človeku, ki je z dejanji pokazal tako veliko srce, moramo brez pridržka verjeti tudi, kar je kot globalni odgovor zapisal proti obtožbi komunistične justice, češ da je „**največji izdajalec in da pomaga**

tujcem uničevati lastni narod“. Takole slovesno izjavlja: „**Nič od tega, kar mi očitate, nimam na vesti... Z mirno vestjo, ne da bi se bal vsevednega Sodnika, si upam trditi, da po moji krivdi, po mojem sodelovanju in stikih z različnimi oblastmi ni bila nikomur hiša požgana, nikomur imetje izropano, nihče umorjen, pač pa sem - hvala Bogu - marsikoga mogel rešiti iz ujetništva, tudi smrti in po posredovanju svetega očeta so bile mnoge notranjske vasi ohranjene, ki so bile že določene za požig. Žal, da nisem mogel v vseh sto - in stoterih slučajih uspeti, v katerih so me za pomoč prosili ljudje vseh slojev in vseh naziranj. Trdno upam, da mi večni Sodnik, ko bo na meni gotovo našel marsikaj graje vrednega, ne bo očital izdajstva nad lastnim narodom.**“ (str. 231)

Vse klevetanje škofa, pravi nadalje Rožman, je del premišljenega načrta, da bi povzročitelji tega klevetanja odvrnili pozornost ljudi od pravega vzroka nesreč, ki so zadele slovenski narod - od brezbožnega komunizma. Škof je kot najvišji pastir tudi za ceno svojega življenja dolžan svoje vernike opozoriti, da je „**brezbožni komunizem največje zlo in najhujša nesreča za slovenski narod**“.

To so besede škofa Rožmana. Naj jih bralec primerja z naslednjimi besedami glavnega predstavnika Komunistične partije Slovenije Edvarda Kardelja, ki jih je naslovil na Ivana Mačka 1. oktobra 1942, pa bo lahko sam presodil, kdo je bil resnični narodnjak in kdo od obeh je resnično ljubil svoj narod. Takole mu je napisal: „**Belo gardo uničujte neusmiljeno. Ne oklevajte in ne popuščajte. Udarci naj bodo zlasti spočetka taki, da bodo čutili našo moč... Duhovne v četah vse postreljajte. Prav tako oficirje, intelektualce itd. ter zlasti tudi kulake in kulaške sinove.**“ (str. 109)

Naj bodo te vrstice zadosti za kratko predstavitev knjige „Rožmanov proces“. Upam, da že iz teh vrstic zveni povabilo za vsakega Slovenca, da knjigo prebere. Seveda tudi v njej še ni vse povedano, morda tudi ni vse povedano zadostno odločno. Vsekakor pa smo avtorjema za njuno neprecenljivo delo iskreno hvaležni.

Upajmo tudi, da bo kmalu postalo jasno, da Rožmanov proces v času komunističnega terorizma ni bil izjema, marveč, da je le eden od najvidnejših primerov samovoljne brezpravnosti, v kateri je partija, v obliki lažnih sodnih procesov, preganjala zavedne Slovence.

NADŠKOF DR. ALOJZIJ ŠUŠTAR - ČASTNI DOKTOR UNIVERZE V MARIBORU

12. decembra je rektor mariborske univerze prof. dr. Ludvik Toplak podelil častni doktorat msgr. dr. Alojziju Šuštarju, ljubljanskemu nadškofu in slovenskemu metropolitu, velikemu kanclerju Teološke fakultete Univerze v Ljubljani, predsedniku Slovenske škofovske konference, članu Evropske akademije znanosti in umetnosti.

Utemeljitev: za znanstvene prispevke, uresničevanje humanih odnosov v slovenski družbi, za razvoj humanističnega študija v Mariboru ter za uveljavitev slovenske znanosti, kulture in umetnosti v svetu.

V obsežnem prikazu Šuštarjeve življenjske poti, dela in poslanstva in kritične presoje znanstvenih prizadevanj je dr. Viljem Brumec, dekan Visoke zdravstvene šole, strnil ugotovitve 3-članske raziskovalne komisije:

v letih od 1950 do 1995 je Šuštar napisal 17 samostojnih del, 72 znanstvenih razprav, 392 strokovnih in drugih člankov, 420 uvodov in spremnih besed, 376 recenzij, imel pa 246 intervjujev in predavanj;

v sam vrh mednarodne javnosti spadajo njegova razmišljanja o etiki in moralni teologiji; odmeven s svojimi idejami in predlogi, s katerimi je ustvarjal ozračje dialogične odprtosti;

kot Slovenec in teolog je ponesel ugled naše države v svetne in cerkvene ustanove po vsem svetu; njegov delež pri osamosvojitvi Slovenije ima zgodovinske razsežnosti, neprecenljiv pa je njegov delež tudi pri obnovi slovenske družbe;

kot veliki kancler Teološke fakultete je odgovorno in zavzeto skrbel za intelektualno poštenost, treznost in širino, za oblikovanje akademskih izobraženecv, profesorjem pa posredoval, da so lahko posredovali na znanstvenih posvetih ter raziskovalnih projektih doma in v tujini;

v marsičem je pobudnik in soustvarjalec prenove v Cerkvi, svoja izkustva delovanja v Evropi pa je ob vrnitvi v domovino prenesel v slovenski prostor, s čimer je spodbudil prenovitveni proces v Sloveniji.

Dobri pastir izpod Pece

(4)

MILENA AHČIN

Vodja duhovnih vaj. Najboljši govornik in Jegličev sodelavec

V prvih letih profesorske službe na ljubljanski univerzi je poleg dela kot spirital v Marijanišču pomagal v dušnem pastirstvu. Skrbela ga je mladina. Pogosto je vodil duhovne vaje, klicali so ga tudi v oddaljene kraje. Nikdar ni odrekel, če so ga prosili. Tako je spoznaval škofijo in vernike, ki jim je bil namenjen za škofa. Neredko je spovedoval vso noč, potem pa še maševal, pridigal in vodil popoldanske pobožnosti.

Bil je duhovni vodja skupinam, pa tudi posameznikom. Za nekatere je skrbel tudi gmotno, čeprav se je zato pri svojih osebnih potrebah skrajno omejeval.

Ko je dr. Srebrnič, profesor na teološki fakulteti, postal škof na Krku, je dr. Rožman pustil delo v Marijanišču in se preselil v njegovo stanovanje v šempetrskem župnišču. Sestra Uršula je prišla k njemu za gospodinjo; ko pa je ta čez štiri leta umrla, jo je nadomestila sestra Liza. Kot izredni profesor je imel že malo višje prejemke, a sestra je vedno tožila, da je že kmalu po začetku meseca „suha“. Rožman je podpiral in celo vzdrževal vedno po več študentov. Zato kmalu po prvih dneh v mesecu ni odpiral na trkanje, ker ni hotel spravljati sebe in prosilca v zanižno dreg. Samo domači so poznali posebni način trkanja.

Po plebiscitu je bilo treba za potovanje na avstrijsko Koroško posebno dovoljenje, ki ga Rožman ni hotel prositi. Čutil je silno domotožje. Vendar je že leta 1925 vodil duhovne vaje v Šmihelu. Leta 1926 je pridigal novomašniku Repniku na Sealah. Hrepenel je po dušnopastirskem delu med koroškimi rojaki.

Že kot dijak je Rožman začel pisati. Je leposlovnje črtice. Kot bogoslovnik je pisal in objavljaval pesmi v Bratoljubu, z roko pisanim listu celovških bogoslovcev. Pozneje je pisal molitvenike. Kot profesor je moral pisati članke z znanstvenega področja. V znanstveni reviji Čas leta 1921 objavil članek „Koroški ple-

Gregorij Rožman v času svojih študijev na Dunaju v Avguštineju v letih 1909-1912

biscit". Pisal je razprave v Bogoslovnem vestniku, vendar vseh ni podpisoval s svojim imenom. Pri Mohorjevi družbi je sodeloval z vzgojnimi članki, pisal je življenjepise odličnih Korošcev. Sestavil je orlovski molitvenik Besede življenja. Žal svojih verskih govorov ni objavljaval. V tistem času je veljal za najboljšega govornika.

Škof Jeglič ga je kmalu pritegnil k škofijskemu delu. Postal je predsednik cerkvenega sodišča, svetovalec pri vodstvu škofije. Bog je usmerjal Rožmanovo pot, pripravljal ga je za pastirja škofije.

Leta 1928 je škof Jeglič izpolnil 78 let. Trideset let je že vodil ljubljansko škofijo. Duhovniki so mu poslali spomenico, v kateri ga prosijo, naj si zagotovi dobrega naslednika. Oktobra 1928 je škof Jeglič prosil papeža Pija XI., naj mu imenuje Rožmana za pomožnega škofa s pravico nasledstva. Rožman se je zavedal, da mu bo naloga naložena v najtežjih

letih. Imel je vrsto pomislekov. Ni rad postal škof in ni bil rad škof. Njegovo geslo je bilo: „Križa teža in plačilo“. Rožmana je tudi skrbelo, kako ga bodo v Ljubljani sprejeli kot Korošca. Slovenski katoliški časopisi so ga zelo suhoparno naznanili, iz česar se je moglo sklepati, da ni bil zaželen. Nered je sprejel škofovsko čast, zavedal se je tudi, da se bližajo zelo hudi časi.

Imenovanje za škofa

Na cvetno nedeljo leta 1929, ko so se začele velikonočne počitnice, je šel Rožman na Koroško in tam vodil duhovne vaje. Prav na Marijin praznik 25. marca je pridigal o Mariji, kar je posebno lepo znal. Istega dne pa je v Ljubljani škof Jeglič bral Rožmanovo imenovanje za pomočnika in naslednika. Rožman je to zvedel šele po duhovnih vajah, 28. marca. V pismu prijatelju je takole pisal: „Danes sem dobil uradno obvestilo. Iskreno prosim, molite zame. Najtežji križ izmed vseh koroških bo menda moj.“ Beograjska vlada, v kateri je po 6. januarju še bil dr. Korošec, imenovanju ni ugovarjala. Nekaj mesecev pozneje bi Rožman težko dosegel priznanje v Beogradu. Tako je postal dr. Rožman že četrti Korošec, ki je dosegel škofovsko čast. (Prejšnji so bili Roman, Lušin in Pavlič). Zanimivo je, da je Rožmanova domača vas Šmihel spadala dobrih tristo let v ljubljansko škofijo.

Pred škofovskim posvečenjem, ki je bilo 14. julija 1929, se je dr. Rožman umaknil na 10-dnevne duhovne vaje. Na teh si je izdelal duhovni in praktični program dela. Sestavil si je točen načrt, kako urediti svoje osebno življenje v silni strogosti in predaji v službo Bogu in točen načrt svojega delovanja na škofovskem mestu. V vsem je bil prevdaren, temeljit, vesten in skrajno predan v božjo voljo. Odpovedal se je vsaki škofovski časti. Njegov prednik, škof Jeglič, je sklenil vse življenje iskati božjo čast, Bog pa naj skrbi za njegovo čast. Rožman se je odpovedal vsaki časti, vso čast je daroval Bogu. Za sebe je izvolil sramoto in zaničevanje. Te svoje pogodbe z Bogom se je zavedal do konca. Saj je tudi pri mnogih nekdanjih dobrih in zvestih prijateljih izgubil dobro ime, za nekaj časa celo pri svojih predstojnikih.

Škofovsko posvečenje je bilo zelo slovesno. Vse cerkvene in svetne osebnosti so se je udeležile. Časopisi so z

Spomini dr. Jožeta Dobovška na našega škofa, dr. Gregorija Rožmana

Na škofa dr. Rožmana me vežejo neizbrisni spomini še iz časov, ko je bil profesor na univerzi in je stanoval v šentpeterskem župnišču. Prevezel je tam stanovanje za dr. Srebrničem, ki je bil imenovan za krškega škofa. Dr. Rožmanu je gospodinjala njegova sestra Uršula, po njeni smrti pa Liza. Jaz sem takrat stanoval v šentpeterski vojašnici, tik ob cerkvi sv. Petra. Hodil sem v šolo na vadnico, kjer je bil moj katehet dr. Demšar, ki me je v tretjem razredu s Tonetom Rögerjem izbral za ministranta pri šolski maši vadnice in učiteljišča v cerkvi Srca Jezusovega. Kmalu nato sem stregel tudi v cerkvi sv. Petra in postal stalni ministrant dr. Rožmana, ki je maševal ob polsedmi uri.

Večkrat me je povabil k sebi v svoje stanovanje, seveda sem bil še majhen. Spomnim se, da sem se kar izgubil v mehkem fotelju njegove sobe. Dobro se spominjam velike oljnate slike na steni, ki je predstavljala sv. Moniko. Povedal mi je njeno zgodbo, ko je z vztrajno molitvijo izprosila spreobrnjenje njene sina Avguština, ki je postal potem veliksvetnik. Včasih je tudi obiskal našo družino v šentpeterski vojašnici, kjer je tudi živela neka ruska plemenitašinja, ki jo je dr. Rožman pripravljala za prestop v katoliško Cerkev.

Ko je bil že imenovan za pomožnega škofa, me je povabil, da sem ga spre-

veliko pozornostjo spremljali dogodke. Izkazalo se je, da je bil dr. Rožman zelo priljubljen, najbolj ginjeno so ga spremljali njegovi koroški rojaki. Ti so imeli tudi pripravljene bližnje sedeže v cerkvi in v dvoranah.

Rožman se je preselil iz šempeterskega župnišča v škofovo palačo ob stolnici. Tudi sestra Liza je prišla z njim.

Do nekdanjih prijateljev in sodelavcev je novi škof obdržal enak odnos. Če se kakšnega sestanka ni mogel udeležiti, je poslal prisično pisan pozdrav. Z delom je bil preobremenjen, a ni hotel odreči nikjer, kjer so ga prosili. Njegova silna volja in zdravo telo sta bila občudovanja vredna.

Škof dr. Gregorij Rožman kot begunec v Švico, kot ga je fotografiral l. 1948 v Zürichu dr. Jože Dobovšek.

ljal na izlet v Vrata pod Triglavom in nato v Martuljek, kjer je bila pred kratkim dograjena nova koča in kapela za semeniščnike. Prof. dr. Rožman je bil navdušen planinec, poznal je vse naše gore, zelo rad pa je hodil zlasti v Martuljek. Takole sam opisuje v „planinskem vestniku“, prav v letu, ko je bil imenovan za škofa, lepoto planinskega sveta pod Špikom ob Martuljkovih slapovih za Akom:

„Ni najlepši, a gotovo rekel bi najbesnejši izmed vseh slapov, ki oživljajo naše planine. V ozek žleb je ujeta vsa množina vode, se vije kakor jeklena štrina in v gnevu, da ne more prosto padati čez skalnati prag kakor Peričnik, s težkimi udarci bije v globok tolmun. Cvili in žvižga, grmi in poka in rjove vse obenem v čudoviti divji melodiji. Pravljičice bi sanjal ob tej muziki divje in junaške. Ker drugega ne more, se podivjani element znosi vsako leto nad mostičem, ki precej daleč pod slapom prenaša stezo na drugi breg.“

Spomnim se, da je tisti izlet smatral za svoj zadnji obisk planin, ker je pač bil prepričan, da po posvečenju ne bo več prilike za tako razvedrilo. Kako so se

časi spremenili! Takrat si ne bi nihče mislil, da bi kdaj papež šel na smučanje z italijanskim predsednikom vlade pod Monte Roso.

Leto 1940. Jugoslavija še ni bila v vojni. Škof dr. Rožman je sklical na škofijo sestanek vidnejših predstavnikov javnega življenja. Razpravljalo se je o težkem položaju in negotovi bodočnosti. Dobro se spomnim, da je škof že takrat prav jasno povedal, da imajo Nemci načrt preseliti vse Slovence na sever proti Poljski in Rusiji, da ostane Nemcem prost dostop do Jadranskega morja. Dogodki so potem dokazali, da je ta načrt resnično obstajal, k sreči se je lahko le delno začel, ker je pač Nemce zaustavila uspešna invazija Evrope.

Po končani vojni je prišel v Švico, kjer je ostal nekaj mesecev, da je potem odpotoval v Združene države. Pri tem srečanju so bili vidni sledovi težkih dogodkov, prestano trpljenje in negotova bodočnost. Vse to se je videlo na obrazu našega težko preizkušenega škofa.

V Zürichu nas je večkrat obiskal. Malo pred našim odhodom v Argentino nam je povedal, kaj so mu pisali slovenski semeniščniki, ki so takrat gostovali v San Luisu. Kot zanimivost za Argentino je povedal zgodbo o semenškem vrtnarju, ki potem, ko je dobil 14-dnevno plačo, ni več prišel na delo, dokler mu ni pošel denar in ni imel kaj jesti. Na splošno je bilo po poročilih, ki jih je imel o Argentini, njegovo mnenje, da „teždeži ni pomoči“, ker ljudje pač dela in dolžnosti ne jemljejo resno.

Seveda to ni veljalo za Slovence, ki smo vedeli, da bo takrat v Argentini dela za vse in svoboda za izvrševanje večine poklicev.

Mi smo Švico zapustili pred njegovim odhodom v Združene države. Ko je po nekaj letih prišel v Argentino, je lahko videl, da smo se Slovenci dobro vživeli v nove razmere in obenem ohranili naše slovenske navade. Sledili smo njegovim očetovskim nasvetom in navodilom, katere nam je osebno in v pisani besedi neutrudno posredoval.

Moj mož je pričel - na željo - pisati spomine na škofa dr. Rožmana malo prej, predno se je ponesrečil. Pripravil si je osnutek: otroška leta, srednja šola, univerza, delo v organizacijah, medvojna leta. Na žalost ga je smrt prehitela in spominov ni dokončal.

Paulina Dobovšek

SLOVENSKO BOŽIČNO DREVO V VATIKANU

Božično drevo, ki tradicionalno stoji na Trgu sv. Petra, je lani Svetemu sedežu podarila Slovenija. Ko je leta 1994 ta čast, darovati božično drevo svetemu očetu, doletela Slovaško, je bila predstavitev te države tako odmevna, da je spodbudila podobno zamisel tudi med Slovenci. Za to izbrana smreka je bila posekana v okolici Slovenske vasi v bližini Kočevja. Visoka je bila 28 metrov, premer debla v prsni višini je imel 70 centimetrov, razpon lepo raščenej devet metrov, njena teža pa je presegala 4.200 kilogramov. Glede njene starosti so strokovnjaki ugotovili, da je imela toliko let kot sv. oče.

Predno so smreko odpeljali iz Kočevja, so se predstavniki Cerkve, civilnih oblasti in številno zbrano občestvo od nje simbolično poslovili, škof Alojz Uran pa blagoslovil.

Za njeno ozaljšavo, to je za potrebne okraske je poskrbela Obrtna zbornica Slovenije. Strokovna skupina je izbrala štiri vrste okraskov, ki so krasili tako osrednjo, največjo smreko na Trgu sv. Petra kot tudi druge - dvaindvajset manjših. Izdelki naj bi predstavljali posebnosti slovenskega obrtniškega izročila. Tako je smreko na Trgu sv.

Petra krasilo skoraj 200 velikih šopkov iz oblancev, božično drevo v avdienci dvorani Pavla VI. je bilo ozaljšano s čipkami v steklu, v zasebnih papeževih prostorih je stala smreka z lončeni mi obeski, na ostalih dvajsetih smrečicah po vatikanskih pisarnah pa lectove figurice.

ZAHVALNO ROMANJE V RIM

V zahvalo svetemu očetu za obisk v Sloveniji in ob postavitvi ter osvetlitvi slovenskega božičnega drevesa na Trgu sv. Petra je Slovenska škofovska konferenca v sodelovanju z Radiem Ognjišče, Družino in agencijo Quo vadis priredila romanje, ki se ga je udeležilo 3.400 romarjev: 2.900 z avtobusi (60), 500 pa s tremi letali Adrie Airways. V Rimu so se zbrali slovenski romarji v petek, 13. decembra, ob 18. uri pri skupni maši v cerkvi sv. Janeza Boska; v soboto, 14. decembra, so se udeležili treh osrednjih slovesnosti: ob 9. uri slovesna maša v baziliki sv. Petra, ki jo je ob somaševanju slovenskih škofov (Kramberger, Pirih, Uran, Smej), nuncijs Edmonda Farhata in skoraj 150 slovenskih duhovnikov daroval vatikanski državni tajnik kardinal Angelo Sodano; srečanje sv. očetom ob 12. uri v dvorani Pavla VI., koso se romarji tudi s simboličnimi

darovi zahvalili Janezu Pavlu II. za njegov obisk v Sloveniji (zahvalo sta izrekla škof dr. Franc Kramberger, podpredsednik SŠK, in minister Andrej Šter, predsednik državnega odbora za pripravo papeževega obiska); ob 16.45 pa se je na Trgu sv. Petra začela slovesnost ob osvetlitvi slovenskega božičnega drevesa, združena s kulturnim programom pod naslovom „Slovenija, znamenita dežela v srcu Evrope“. Pred to slovesnostjo so v ožjem krogu v vatikanskih vrtovih zasadili tudi slovensko bukev (iz Prekmurja) kot znamenje trajne povezanosti Slovenije z Vatikanom.

Letala z romarji so se po slovesni osvetlitvi božičnega drevesa vrnila v Slovenijo, večina romarjev pa se je proti domu odpravila v nedeljo, 15. decembra, popoldan po skupni maši v baziliki sv. Pavla zunaj obzidja.

NEIZBRISNO ZAPISANA SREČANJA

(Iz pozdrava škofa Krambergerja)

Srečanja z Vami v naši domovini so neizbrisno zapisana ne samo v našem spominu, marveč v zgodovini našega naroda. Kot Petrov naslednik in Kristusov namestnik ste s svojim obiskom postavili kažipote našemu narodu in Cerkvi na Slovenskem za življenje in delo v prihodnosti.

Slovenija naj ostane zvesta svoji poklicanosti, naj bo most med slovenskim, germanskim, latinskim in madžarskim svetom! Slovenska Cerkev naj uresniči svoje poslanstvo pri družbeni, duhovni in moralni prenovi naroda! Zvestoba 1250-letnim krščanskim koreninam ob novi evangelizaciji!

Danes, ob zahvalnem romanju za Vaš obisk v naši domovini, ko Vam in Vašim sodelavcem izročamo božično drevo, simbol Življenja, ki se je rodilo v Betlehemu in se znova rojeva v naših srcih, Vam želimo s preprosto in domačo besedo: Blagoslovljen božič, srečno, zdravo in veselo novo leto!

HVALA ZA ISKRENO GOSTOLJUBJE

(Iz govora Janez Pavla II.)

Vesel sem, da vam lahko izrečem pristočno dobrodošlico, ko se spominjam lepih dni, ki sem jih doživel med vašim ljubljanim narodom od 17. do 18. maja letos. Danes se vam želim ponovno zahvaliti za vaše iskreno gostoljubje, ki ste mi ga izkazali ob mojem nepozabnem pastoralnem obisku pri vas, in za vse izraze ljubezni, ki ste mi jih

Slovenski romarji so se v Rimu srečali s temle „Švicarjem“, ki jih je nagovoril po slovensko.

Foto: Lojze Modic

takrat namenili.

Z veseljem se spominjam najbolj izstojajočih dogodkov v tistih dneh: bogoslužnih večernic z duhovniki in redovniki v ljubljanski stolnici, prisrčnega in pomenljivega srečanja z mladimi v Postojni, srečanja s predstavniki kulture v mariborski stolnici in obeh slovenskih evharističnih slavij v Stožicah in v Mariboru, ki ju je spremljalo petje številnih in prepričljivih zborov.

Z vašo navzočnostjo v Rimu, v središču, od koder se je širila kultura, ki je obogatila staro celino, potrjujete poslanstvo slovenskega naroda, da postane most med različnimi starimi evropskimi kulturami in tako prinaša mir in razumevanje med ljudi. O tej nalogi tako zgovorno priča smreka, ki je prišla letos iz vaše lepe in cvetoče dežele in ki bo razsvetljena na Trgu sv. Petra v božičnem času.

Hvala, predragi, za ta tako pomenljivi dar. Iz srca želim vam vsem, ki ste zbrani tukaj, vašim rojakom v domovini in vsem Slovincem po svetu, da bi vedro in globoko doživeli čas priprave na bližnje božične praznike.

S temi željami in s pomočjo za materinsko varstvo Marije, pomočnice kristjanov in Kraljice Slovenije, vam vsem iz srca podelujem poseben apostolski blagoslov.

MOLITEV

po papeževem obisku

Vsemogočni in dobri Bog! Zahvaljuje mo se ti za našega papeža Janeza Pavla II. in za njegov obisk v naši domovini.

Daj nam spoznati, koliko dobrega si z delovanjem svetega očeta naklonil ljudem po vsem svetu. Naj kristjani živimo iz vere in na potrebe današnje družbe odgovarjamo z novo zapovedjo tvojega Sina, zapovedjo ljubezni, miru in sprave.

Daj nam odločnost in pogum, da bomo potrpežljivo in vztrajno uresničevali vse, k čemur nas je spodbujal in vabil sveti oče.

Prosimo te za božje služabnike Antona Martina Slomška, Friderika Baraga, Janeza Gnidovca, Vendelina Vošnjaka, Lojzeta Grozdeta in za druge moške in žene, ki so v svojem življenju izžarevali izredno svetost. Poveljaj jih, da bodo pred vesoljno Cerkvijo prištetih k tvojim svetim.

Marija, Božja Mati, bodi z nami! Naj nam pomaga tvoja mogočna priprošnja, da bo vsak izmed nas tvoj, kakor je ves tvoj papež Janez Pavel II. Tako bomo oznanjali blagovest tvojega Sina in gradili Cerkev na prehodu v tretje tisočletje. Amen.

Smreka iz Roga

MARKO KREMŽAR

Stoji na trgu sv. Petra v Rimu in spominja romanje iz vsega sveta, da praznujemo rojstni dan Jezusa iz Nazareta, ki je obdaril človeški rod z milostjo odrešenja. Kot visok kažipot je usmerjena kvišku. Nekaj tisoč slovenskih rojakov jo je spremljalo na dolgi poti in s ponosom opazovalo, kako se je okrašena in osvetljena spreminjala iz vitke smreke v lepo božično drevo. Njeno podobo so ponesli satelitski valovi po vsej zemeljski obli. Vsem, vernim in nevernim, je za nekaj dni simbol nečesa lepega, toplega in nedojemljivega. Za nas Slovence, ki smo z njo izkazali Janezu Pavlu II. hvaležnost za letošnji obisk, s katerim nas je utrjeval v veri, pa ima smreka iz Roga še globlji pomen.

Prav toliko let ima kot sedanji Kristusov namestnik na zemlji, podobno kot on je bila priča težkih časov pred polovico stoletja. Rasla je v kraju, od koder so odhajali v večnost Slovenci zaradi zvestobe Njemu, kateremu v spomin so jo postavili zdaj na oddaljeno rimsko zemljo, ki je tudi prepojena s krvjo krščanskih mučencev. Med sokovi, ki so hranili njeno rast, so kaplje krvi in srage smrtnega potu, oblikovali so jo ne le vetrovi, marveč tudi vzdihli trepečih slovenskih domobrancev in hropenje tisočev, ki so jih morili v njeni bližini. Smreka iz Roga je rasla iz zemlje, v kateri počivajo mučenci, in je dolga leta, podobno kot ljudje, ki so prebivali z njo v isti deželi - molčala.

Potem so jo posekali in pripeljali kot dar v središče krščanskega sveta. Predsednik države, človek, ki je nekoč izjavil, da predstavlja kontinuiteto režima, ki je spremenil zemljo, iz katere je zrastle tudi to drevo, v veliko grobišče, je drevo simbolično predstavil svetu. Najbrže ni pomislil, da bo stala mogočna smreka iz Roga ob grobu prvega papeža, katerega je pred devetnajstimi stoletji umorila poganska državna oblast.

Množica lučic na krepkih vejah visoke, ponosne slovenske smreke utripa in sveti v rimsko noč. Ne daleč od tam vzbujajo pozornost tudi lepo razsvetljene razvaline še vedno mogočnega kolizeja. A kolizej ni razsvetljen v božičnem času na čast cesarjem, ki so ga postavili. Malokdo se spomni nanje. Luči, ki ga odražajo od temnega nočne-

ga neba, žarijo v slavo Bogu in spominjajo na krščanske mučence, ki so jih v njem pomorili mogočniki, češ, da so sovražniki tedanje države. Cesarstvo, zgrajeno na nasilju, ni moglo razumeti, da je mogoče iskati skupno blaginjo brez nasilja. Zato je morilo nedolžne. Lučke na smreki iz Roga pa spominjajo slovenske kristjane na duše rojakov, ki jih je ugonobila iz podobnih razlogov druga država, katera je temeljila na nauku o razrednem sovraštvu in zato ni prenesla ljudi, ki so živeli iz evangelija ljubezni.

Slovenskim žrtvam brezbožnega in breznarodnega komunizma še ni bila popravljena krivica. Slovenska država, naslednica tiste, v katerem okrilju so po vojni in revoluciji rojaki morili idejne nasprotnike, do danes ni obsodila tega dejanja in rajnim ni dala zasluženega priznanja. To pa je storil na slovenskih tleh Kristusov namestnik Janez Pavel II. Rajni iz Roga in iz nešteti slovenskih brezen so mu za izkazano priznanje brez dvoma hvaležni in tako je smreka iz kočevskih gozdov tudi njihov pozdrav svetemu očetu.

Kakor on nam slovenski mučenci pomagajo krepiti vero, ko nam skriti za simbolom tisočerihih luči ob grobu prvega papeža pričajo, da je svetloba močnejša od teme in da iz krvi poganja novo življenje. Slovensko božično drevo na trgu svetega Petra pa nam je lahko tudi opomin, da mora sredi brezbriznega sveta celo posekano slaviti Boga, izžarevati hvaležnost, vzbujati vest, oživljati spomin in pričati, kar bi oblastniki in diplomati želeli zamolčati.

Svobodna Slovenija, št.1, 2.1.1997

DUHOVNA PRIPRAVA NA LETO 2000

S slovesno večerno mašo v soboto 30. novembra v ljubljanski stolnici, ki jo je vodil ljubljanski pomožni škof msgr. Jožef Kvas, se je tudi v Sloveniji začela triletna duhovna priprava na praznovanje jubilejnega leta 2000. S pětimi lavretanskimi litanijami so se ob koncu pridružili papežu, ki je tisti večer začel s slovesnimi večernicami duhovno pripravo v Rimu. Sveti oče je k podobni molitvi povabil vse škofo, duhovnike in vernike sveta.

JEZUSOVO DAROVANJE - SVEČNICA

2. februarja

Marija in Jožef sta prinesla 40 dni starega Jezusa v tempelj z dvojnimi namenoma: da bi se Marija obredno očistila in da bi Jezusa, svojega prvorojenca, darovala Bogu. Ob tej priložnosti sta se Marija in Jožef srečala v templju s starčkom Simeonom in prerokinjo Ano. Simeon je v preroškem duhu v otroku Jezusu prepoznal Odrešenika in slavil Boga.

Ker Simeon pravi, da je Jezus luč v razsvetljenje poganov, Cerkev ta dan blagoslavlja sveče. Po tem obredu se ta praznik imenuje svečnica. Sveča je zaradi svoje zgovorne govorice simbol vstalega Kristusa, ki razsvetljuje življenjsko pot vsem, ki hodijo za njim. Kakor se sveča z oddajanjem svetlobe in toplote poživa, tako naj se tudi naše življenje porablja v službi človeku in Bogu, da bomo luč sveta.

Namen blagoslova sveč na praznik Jezusovega darovanja je torej v tem, da bi hodili za Jezusom, ki je „luč v razsvetljenje vseh narodov“ in bi njegov evangelij razsvetljeval naše življenje.

BLAGOSLOV na god svetega Blaža

3. februarja

Za zdravje pravimo, da je naše največje bogastvo. To najbolje vedo naši bolniki, pa tudi tisti, ki so kdaj preboleli kako hudo bolezen. Iz Svetega pisma vemo, da je bil Jezus posebej naklonjen bolnikom in da je rad uslišal njihovo prošnjo za ozdravljenje.

Večkrat prosimo tudi tega ali onega svetnika ali svetnico, naj nam pri Bogu izprosi zdravje ali pomoč v raznih potrebah. Tako se zatekamo tudi k svetemu Blažu, naj nas reši boleznih v grlu in vsakega drugega zla. Ta blagoslov ima svoj izvor v legendi, ki pripoveduje, da je sveti Blaž blagoslovil in ozdravil mladeniča, ki je umiral od bolečin v grlu, njega pa so odpeljali v mučeniško smrt.

PEPELNICA

12. februarja

Postni čas bomo začeli na pepelnično sredo, letos bo to 12. februarja, s pomenljivim obredom pepeljenja. Nekoč so se ljudje v znamenje pokore potresali s pepelom, danes pa s pepelom zaznamujemo čelo v

obliki križa. Pepel nas spominja naše minljivosti in grešnosti, ki jo znamenje križa dviga k novemu življenju. Obred spremljajo naslednje besede: „Spreobrnite se in verujte evangeliju“ ali „Pomni, človek, da si prah in da se v prah povrneš!“

Pepeljenje ni podcenjevanje človekovega dostojanstva ali napad nanj, temveč trdna osnova. Spomni nas, da je prišel čas, ko naj obnovimo življenje, da bo bolj v skladu z našim človeškim in krščanskim dostojanstvom. S preobrnjenjem in spokornostjo naj se prenovimo v novega človeka.

KRIŽ

Križ nas spremlja na vsakem koraku. Ko razširimo roke v objem, smo podoba križa, ko gremo mimo cerkva in kapel, odkrijemo križe na cerkvenih zvonikih. Ko vstopimo v stanovanje vernih družin, vidimo križ na častnem mestu. Ko nas pot zanese na pokopališče, nas skoraj z vsakega groba pozdravi podoba križa. Ko trpimo, tožimo, da je naš križ težek in da ga komaj nosimo.

Križ na cerkvenem zvoniku nam kaže v nebo in nas vabi, da se osvobodimo napačne navezanosti na zemljo ter dvignemo svoje srce k Bogu. Križ na grobu nam govori o trpljenju in smrti, o veri in upanju v novo življenje, saj je grob le prehodno bivališče za naše telo, ki bo vstalo. Križ v stanovanju nas opozarja na Boga, ki živi z nami in med nami. Križ na verižici nas vabi, da hodimo za Križanim in smo njegove priče v svetu. Križ, ki ga delamo na čelu, prsih in ramenih, nas opominja, da smo Kristusova last in da moramo temu dejstvu primerno živeti.

POSTNI ČAS

40-dnevni postni čas je čas duhovne priprave na velikonočni praznik. Zevangeljsko čuječnostjo in neizprosno iskrenostjo do nas samih naj bi dosegli odpuščenje grehov in obnovili, okrepli svoje duhovno življenje. Krščansko življenje in pokora sta tesno povezana med seboj. To nam postane bolj razumljivo, če se spomnimo, da nam je Kristus zaslužil nadnaravno življenje s svojim trpljenjem, smrtjo in poveličanjem. Zdaj moremo to nadnaravno življenje ohraniti in v

njem rasti samo za ceno odpovedi in žrtve. To je Kristus zelo jasno povedal: „Če hoče kdo priti za menoj, naj se sam sebi odpove in vzame svoj križ ter hodi za menoj!“ (Mt 16,24). Prav tako nas Kristus resno vabi: „Vstopite skozi ozka vrata; zakaj široka so vrata in prostorna je pot, ki drži v pogubo, in mnogo jih je, ki po njej v pogubo hodijo. Kako ozka so vrata in tesna je pot, ki drži v življenje, in malo jih je, ki jo najdejo!“ (Mt 7,13-14)

Prostovoljen križ oz. prostovoljna pokora v postnem času bo morda za nekoga omejitve kajenja in pitja in gledanja televizije, za drugega vestno izpoljevanje dolžnosti v njegovem poklicu in družini, večja potrpežljivost v težavah ali več pozornosti za tisto, kar drugi želi in pričakuje.

Predvsem pa bi morali v tem času skrbeti za molitev. Tako naj bi temeljito obnovili jutranjo in večerno molitev, zavzeteje naj bi v družini molili pred jedjo in po jedi. Redno naj bi enkrat na dan molili angelovo češčenje in rožni venec.

Pri vsem tem bomo lahko spoznali, da je postni čas primeren čas za premišljeno, pošteno in iskreno spoved. Pokora spada k bistvu krščanskega življenja. Krščanska svetost res ni v žrtvi in pokori, temveč v nesebični ljubezni do Boga in do bližnjega. Vendar pa te svetosti ni mogoče doseči brez pokore in odpovedi. Zato Cerkev prosti: „Daj, da nam telesna pokora, za katero smo se v začetku postnega časa odločili, prinese duhovne sadove.“

KRIŽEV POT

V postnem času se bolj zavemo dragocenosti Jezusovega trpljenja. Ko premišljujemo njegovo pot v smrt, nam tudi naša človeška bolečina ni več tako težka. Velika opora v hoji za trpečim Kristusom nam je molitev križevega pota. Razdeljen na 14 postaj. Molimo ga skupno v cerkvi, pa tudi sami v cerkvi ali doma. Na začetku vsake postaje lahko molimo vzklík: Molimo te, Kristus, in te hvallimo, ker si s svojim križem svet odrešil. Ob koncu vsake postaje pa prosimo: Usmili se nas, o Gospod, usmili se nas! Ob posameznih postajah lahko razmišljamo in molimo iz molitvenika ali po svoje.

Novo srce mi ustvari

Rafko Vodeb

*O Bog, poslušaj mojo molitev,
ne skrivaj se pred mojo prošnjo.
Naj tvoja luč presije globino
mojega srca,
naj prežge okove, naj prežene
privide in strahove, temo in mraz,
daj mi čutiti toplino
svojega nežnega usmiljenja.*

*Odpovedujem se delom teme,
sovraštvu, nasilju in nevoščljivosti,
odrekam se vsem malikom
in tvoji lažni podobi,
ko si zgolj mašilec lukenj.*

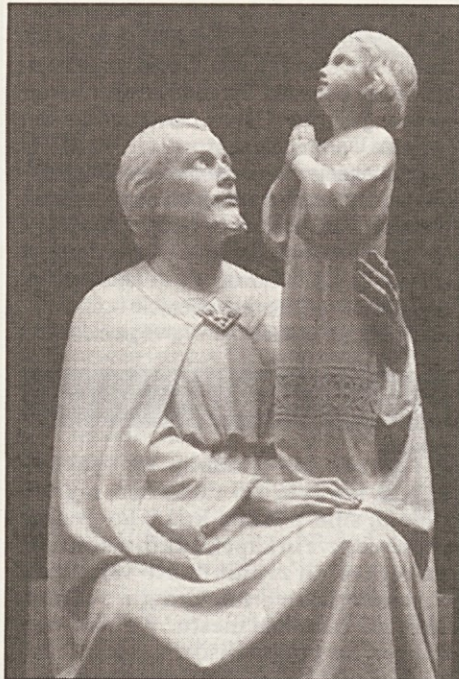
*Ozdravi, Gospod, moj pogled,
njegov ledeni hlad,
ko išče napake in obsoja,
ozdravi moje besede brez upanja,
daj mi besed iz čistega srca,
besed, ki zorijo v dolgem molku.
Odpri mi ušesa za vse klice
na pomoč
in za tvojo besedo,
ozdravi mi roke za pogumna dejanja
resnične dobrote, sprave in odpuščanja.*

*Novo srce mi ustvari, Gospod,
da bom prepeval tvojo slavo,
oznanjal na veke tvojo dobroto,
saj ti si moj Bog in moj Rešitelj!*

SVETI JOŽEF Mož Device Marije

19. marca

19. marca praznujemo god sv. Jožefa, moža Device Marije in zavetnika verske Cerkev. Sveti Jožef je priljubljen ljudski svetnik. K njemu se verniki radi zatekajo zlasti v težavnih družinskih zadevah, pa tudi v gospodarskih in drugih stiskah, ki morejo imeti vpliv tudi na človekovo duhovno nadnaravno življenje. Posebno je Jezusov skrbnik zavetnik krščanskim očetom v njihovi skrbi za svoje otroke, ki so zlasti v moralnem pogledu v podobnih nevarnostih, kakor je bil Jezus, ko mu je

SV. JOŽEF

kralj Herod stregel po življenju.

Mladim je sveti Jožef priprošnjik pri odgovorni pripravi na zakon. Še posebej pa je zgled in priprošnjik vseh tistih, ki si morajo s trdim delom služiti kruh.

Po izročilu je bil sveti Jožef deležen sreče, da sta ob njegovi smrti postelji stala Jezus in Marija, zato velja za posebnega priprošnjika za srečno zadnjo uro.

Gospodovo oznanjenje

25. marca

Kadarkoli govorimo o skrivnosti učlovečenega božjega Sina, zadenemo vselej tudi na Marijo. Iz nje si je Odrešenik po delovanju Svetega Duha privzel človeško telo. Globlji smisel Jezusovega deviškega spočetja in rojstva nikakor ni na ravni znanosti o življenju. Gre za nekaj drugega: resnično deviško Mesijevo spočetje je božje znamenje, da odrešenje ne prihaja iz naravnih zemeljskih sil; tu ne gre za rojstvo „iz krvi, ne iz poželenja mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga (Jn 1,13). Jezusovo rojstvo iz Device Marije je znamenje novega začetka v zgodovini Boga med ljudmi. Ta začetek je vir našega odrešenja, kjer ima prvo besedo vedno milost, vir, ki nikoli ne usahne.

Božja beseda je učinkovita, vendar

SVETI JOŽEF

Ireneja Rabič

*V brnjenju strojev in skrbi,
o sveti Jožef, v te strnimo.
Srce po miru hrepeni,
resnično srečo si želimo
v družinskem posvečenem krogu,
kjer delo vseh je služba Boga.*

*Družine svete poglavar!
Še z nami, sveti Jožef, hodi!
Ponižni tihi naš tesar
za Jezusom z Marijo vodi!
Saj prava pot je do svetosti
v izpoljevanju vseh dolžnosti.*

*Na našo se slabost ozri,
ko se težav tako bojimo!
Ti z močno roko nas podpri,
da božjo voljo izvršimo!
In v smrti uri stoj ob strani,
o sveti Jožef, in nas brani!*

pa zahteva svoboden človekov odgovor. In Marija ga izreče z velikodušnostjo vere, ki je obenem popolno zaupanje v Boga: „Glej, dekla sem Gospodova!“ Marija hoče s to besedo povedati, da je pripravljena prevzeti nase nalogo, za katero jo je izvolil Bog.

Marijin odgovor je kratek in preprost, a povleče za seboj veliko odgovornost in ogromno žrtve. Je začetek, ki vodi do dogodka, ki stoji v središču vse odrešitvene zgodovine: rojstva božjega Sina.

Gospodovo oznanjenje

Zdenka Serajnik

*Ko umolkníla naša je molitev,
ne prosi več, ne misli na Boga,
zapletamo v nesmisel se sveta,
Najvišji sam posréduje rešitev.*

*Devica čista, njena odločitev,
prinaša ZNAMENJE nam iz neba:
postane MATI Sina božjega,
njegova odrešuje nas daritev.*

*BESEDA večna - človek je postala,
da naše bi besede posvetila,
nas spremenila v sebi vščečen dar.*

*Odrešenik ne bo zapústil nas nikdàr,
kot luč nas božja milost bo vodila,
deviška Mati nas bo varovála! -*

VELIKI TEDEN

MOLITEV ZA SLOVENIJO

Gospodar vesolja in kralj vseh narodov in jezikov, prosimo Te, razliviaj svojo milost na Slovenijo, domovino naših prednikov in našo duhovno domovino.

Ohranjaj ji svobodo, varnost, mir in pravo mesto v svetovni družini narodov. Podpiraj jo na poti k duhovni in družbeni prenovi po Tvoji volji.

Sprejmi kri, ki je bila darovana za njeno pravico, in vse trpljenje njenih otrok, da bo v zadoščanje za kršitev Tvoje postave na njenih tleh.

Posebej Te prosimo, vlivaj njenim sinovom in hčeram duhá edinosti v resnici in pravici, da bo vedno srečen dom vsem, ki skupaj živijo v njegovem zavetju.

Nam v svetu, ki zavestno sprejemamo slovensko duhovno domovinstvo, pa pomagaj, da se ohranimo v dejavni zvestobi svoji zavezi in Tvoji postavi, tako da bomo živeli Sloveniji v čast in razcvet, deželi, ki ji pripadamo, in vsej človeški družbi v blagodejen razvoj in Tebi in slavo, ki Ti jo neprenehoma kličemo.

CVETNA NEDELJA

23. marca

Na cvetno nedeljo se kristjani spominja mo Kristusovega vhoda v Jeruzalem, kjer naj bi dovršil svojo velikonočno skrivnost. Verniki se zberejo z zelenjem v rokah na primernem kraju. Duhovnik prebere ali poje evangelij o Jezusovem slovesnem vходу v sveto mesto, blagoslovi zelenje (oljčne veje in butarice), nato pa se razvije procesija, med katero molimo in pojemo na čast Kristusu Odrešeniku, posnemajoč judovske množice, ki so z navdušenjem in vzklikanjem spremljale Jezusa iz vasice Betfage v mesto Jeruzalem. Med mašo je branje o Gospodovem trpljenju in smrti.

VELIKI ČETRTEK

Vdopoldanskih urah je ta dan v stolnicah somaševanje škofa s svojimi duhovniki. Med somaševanjem škof blagoslovi krstno in bolniško olje in posveti sveto krizmo. Krstno olje in sveto krizmo uporabljajo duhovniki pri obredu svetega krsta, bolniško olje pa za maziljenje bolnikov. Pri tej krizmeni maši duhovniki, ki somašujejo s škofom, po bogoslužju božje besede ponovno obljubijo zvestobo duhovniški službi in javno

obnovijo duhovniške obljube.

Z večerno mašo praznujemo postavitev svetega Rešnjega telesa in mašniškega posvečenja ter Jezusove zapovedi medse-

GOLGOTA

WILHELM HÜNERMANN

Tisto popoldne je bilo kakor da bi bil zrak pretkan z vročim leno tekočim svincem. Brez dvoma! Hamsin se v svojem puščavskem pesku pripravljala na svoj prvi napad. Skrivnostno sikanje in puhanje v višini ga naznanja. Na tleh je še vse mirno, preveč mirno. Kakor da sedanjost strahoma pričakuje naslednji trenutek. Mučna tišina. Niti en list ne zatrepeta na veji. Nikomur ne pride na misel, da bi nevarni vzhodnik mogel prihrumeti že zdaj, v tako zgodnjem letnem času.

Kljub opoldanski uri silijo ljudje v mesto in polnijo že tako pretesne jeruzalemske ulice.

Zadnji romarji, ki so hiteli v Sveto mesto, so pri vratih srečali grozo zbujačo sprevod.

Ž Antonijeve trdnjave so zadonele trobente. Zaslišala so se ostrá povelja. Vojaški korak Sebastijancev je trdo zabobnel po kamnitih ploščah. Spredaj je hodil glasnik in kriče naznanjal začetek usmrtitve.

Žareči od želje, da bodo spet videli krvav prizor, so romarji z obeh strani ulic zijali v sprevod, ki se je od rimske trdnjave pomikal proti mestnemu obzidju.

„Tukaj morajo iti mimo!“ so si kričali. „Baraba in ostali razbojniki.“

bojne ljubezni. Po maši prenesemo Najsvetejše slovesno na okrašen prostor, kjer ga častimo do polnoči.

VELIKI PETEK

Obprimerni uri popoldne opravimo obred v čast Gospodovemu trpljenju, ki ima tri dele: opravilo božje besede, češčenje križa in obhajilo. Opravilo božje besede obsega odlomek iz knjige preroka Izaija, drugo berilo je iz Pavlovega pisma Hebrejcem, nato pa je branje ali petje poročila o Gospodovem trpljenju po evangelistu Janezu (pasijon). V slovesnih prošnjah za vse potrebe molimo za sveto Cerkev, za papeža, za služabnike Cerkve in vse duhovnike, za katehumene (ki se pripravljajo na krst), za edinost kristijanov, za Jude, za tiste, ki ne verujejo v Kristusa, za tiste, ki ne verujejo v Boga, za državne voditelje in za

„Kakšen Baraba - le!“ se je zakrohotal lončar, ki je bil prej pri sojenju v pretoriju. „Baraba je na svobodi! Križali bodo Jezusa iz Nazareta!“

„Odrešenika?“ je predirljivo zakričala neka žena.

„Da, lažnega Odrešenika, sleparja, ki nas je s svojimi goljufijami vse vlekel za nos. Toda sedaj je opravil. Konec je njegovih sleparij. Prokurator ga je obsodil na križ.“

„Tako je dobil, kar je zaslužil!“ je zaškrtal drugi.

Ulice so bile ozke. Ljudje so se stiskali k hišnim zidovom. Na vseh vratih se je kar trlo zijal. Drug čez drugega so stegovali vratove. Ob ozkih linah, ki naj bi služile za okna, je bila glava pri glavi. Na pol dorasla otročad je splezala na oboke, ki so preko ulice povezovali nasproti si stoječe hiše. Visela je tam podobna živim grozdom. Neštete gole umazane noge so bingljale nad cesto.

S svojega konja je centurij Kornelij mrko pogledal okrog. Vse kaj drugega bi si želel, kot pa v tej pasji vročini izvršiti smrtno obsodbo.

Sebastijanci iz tako imenovane Italske kohorte, ki je bila nastanjena v Ceza-reji, so, ozirajoč se ne na levo ne na desno korakali mimo. Mladeničsurovega obraza je na drogu nosil napis.

„Kaj piše?“ je vprašal dolgonogi svečar.

„Jezus Nazarečan, kralj judovski!“ piše v treh jezikih: hebrejsko, grško in latinsko.

„Judovski kralj?“ so ogorčeno vzkliknili radovedneži.

„Od kdaj pa je ta bednik naš kralj?“

„Zaradi tega je nastal hud prepir med velikim duhovnikom in prokuratorjem,“ je nekdo zaupno poročal. „Sam sem bil zraven. Debeli Kajfa je bil ves zelen od jeze, ko je govoril Pilatu: „Nikar ne piši: Judovski kralj, ampak da je on rekel: judovski kralj sem.“

Toda Pilat se je zviška ozrl nanj in

vse, ki so v stiskah. Najbolj pomenljiv obred tega opravila je češčenje križa. Do Jezusove smrti je bil smisel trpljenja zakrit človekovim očem. Jezusova predanost Očetu in ljubezen do nas, ki doseže svoj višek v daritvi na križu, pa nam odkriva skrivost in vrednost tudi našega trpljenja.

odgovoril: „Kar sem napisal, sem napisal.“

Vendar se za njegovo pripovedovanje ni skoraj nihče več menil. Oči vseh so bile uprte v moža, ki se je mukoma krivil pod bremenom križevega tramu ter se opotekal mimo. Oblečen je bil spet v svojo obleko, le okrog pasu je bil navezan na debelo vrv. Eden od štirih voljakov, ki so hodili ob njem, je držal zanjo in ga kakor žival vlekel za seboj. Se vedno je nosil trnjevo krono. Na od udarcev razbitem obrazu se je napol strnjena kri mešala z znojem. Tudi izpod trnjeve krone je še vedno silila in se stekala v oči, tako da skoraj ničesar ni mogel videti. Vlekel se je mimo kakor slepec, pa vendar je bilo v njegovem pogledu nekaj, kar je gobezdačem v hipu zaprlo usta. Ta človek ne kriči, ne preklinja in ne rjove, samo tiho ječi in sope pod težkim bremenom. Za njim je na kamniti poti ostajala krvava sled.

Jezus se je skušal obdržati na nogah, toda zaman. Pod težkim borovim tramom je zgrmel na tla. Obležal je kakor mrtev. Vojaški so na vso moč potegnili za vrv, da bi ga spet postavili na noge. Skoraj se je že pobral, tedaj pa se mu je stemnilo pred očmi in je spet padel. Čez čas si je toliko opomogel, da se je postavil na kolena in potem vstal. Na negotovih nogah se je s težkim bremenom vlekel naprejškozi ulico. Na križišču s sosednjo ulico je tretjič padel.

Planili so nanj z biči in palicami. Toda breme je bilo pretežko. Ni ga mogel več dvigniti.

Ko je poveljnik Kornelij opazil zastojo, je prijezdil nazaj.

„Saj bo že med potjo umrl!“ se je prestrašilo nekaj farizejev, ki se niti za trenutek niso umaknili iz njegove bližine.

„Toda na križu mora končati! Naj kdo drug nosi križ!“

Ko so še zmeraj tako stali, ne da bi vedeli, kaj naj store, se je skozi množico prerinila žena v galilejski nošnji, se sklonila k ležečemu obsojencu, mu pomagala vstati, ga objela in mu nato s svojo naglavnico otrlá z obraza kri in znoj.

„To je mati! Gotovo je njegova mati!“ je nekdo vzkliknil. Nekaj žena je glasno zajokalo. Tedaj je Gospod dvignil, svojo grozno okronano glavo, se zazrl v svojo mater z dolgim bolečim pogledom, nato pa se je obrnil k jokajočim ženam. Na smrt izmučen jim je hlastajoč za zrakom s pretrganimi besedami spregovoril:

„Hčere jeruzalemske, ne jokajte nad menoj, marveč jokajte nad seboj in nad svojimi otroki! Prišli bodo namreč dnevi, ob katerih poroko: Blagor nerodovitnim, in tele-

som, ki niso rodila, in prsim, ki niso dojile. Takrat bodo začeli govoriti goram: Padite na nas in gričem: Pokrijte nas. Zakaj če delajo tako z zelenim lesom, kaj se bo zgodilo šele s suhim?"

Kornelij je ogledoval okrog, da bi našel nekoga, ki bi nosil križ namesto Nazarečana. Pogled mu je obstal na krepkem možu. S srpom za pasom se je vračal s polja.

„Hej, ti tam!“ mu je zaklical. „Kdo si?“

„Simon mi je ime. Šel sem po zelišča za velikonočni obed. Nisem od tu, iz Cirene sem, gospod. Pusti me oditi! Mudi se mi!“

„Ti boš nosil križ!“ je ukazal poveljnik.

„Jaz, križ?“ se je Simon prestrašen umaknil za korak. „Pošten človek sem in ne zločinec!“

„Naprej! Naložite mu tramove!“ je častnik ostro rekel svojim vojakom. Simon se je obupno branil. Potem se je njegov pogled srečal z Nazarečanovim. V tem pogledu je bilo toliko žalosti, bila je v njem tako ponižna in iskrena prošnja, da je Simon brez besed izgubil mučilna tramova in zakoračil pred obsojencem.

Sprevod se je premaknil. Marija se je trudila, da bi ostala pri Jezusu, toda besneča množica jo je vsakokrat odrinila. Kleofova žena je hodila ob njej.

Na širokem kamnitem pragu Efraimovih vrat je Jezus znoval omagal. Surovo so ga pograbili in ga postavili na noge. Dovolili so mu nekaj trenutkov počitka. Jezus je težko sopal, od onemoglosti se mu je neprestano meglilo pred očmi. Ko je tako stal, se je približala Veronika in mu ponudila bel prt. Jezus ga je vzel, si ga pritisnil na obraz in ji ga s hvaležnim pogledom vrnil. Podoba obraza, oblitega s krvjo, je ostala na platnu.

Končno so prispeli.

Golgota. Gola, kamnita vzpetina, ki so jo zaradi njene oblike domačini imenovali lobanja. Vojaki so obsojenca z vlekli na vrh. Kmalu so iz razkopanega kamnja zaštrleli trije tramovi, navpična bruna križev. Vse je pripravljeno. Mučilno tramovje čaka. Surove roke so strgale z Učenika spodnje oblačilo, ki se je sprije-

to s krvjo prilepilo na razbičano kožo. Vse rane so se znova odprle in začele krvaveti. Gospod je od bolečine, ki je v hipu pretresla vse njegovo telo, pritaje-no kriknil.

Vojaki so vrgli Jezusa na prečnik, ki ga je Simon položil na tla. Izprožili so mu roki. Pod težkimi udarci sta dva ostra žebelja prebila zapestiji in se zarila globoko v les. To je ena od tistih bolečin, ki povzročijo, da ves človek za hip otrpne, kajti železo prebije najbolj občutljive živčne vezi. Hip zatem se telo vzboči v silovitem naporu, da bi se odtrgalo od lesa. To naprezanje pa še bolj razžari že tako neznosne bolečine. Človeku se zdi, kakor da bi mu razbeljen sveder zavrtal v možgane.

Sedaj so ga spravili pokonci, navezali prečnik na vrvi, potem pa ga preko vrha stoječega trama potegnili do višine, kjer je bila izžagana globoka fuga. Prečnik se je dobro prilegel vanjo. Na pokončnik so vojaki pritrdili rogljasto sedalo, ki naj bi obsojencu podaljšalo trpljenje. Če tega ne bi bilo, bi se križanemu zaradi teže telesa in zaradi groznih krčev lahko odtrgale roke. Potem so se lotili Nazarečanovih nog. Naravnali so najprej eno,

spet je zapelo kladivo, žebelj je s hrstajočim pokom zdrobil stopalne kosti. Kri je obrizgnila kladivo in rabljeno roko.

Na vrhu pokončnika so nato pritrdili še leseno deščico z napisom.

Jezus je zaklical z močnim glasom: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Centurijni mogel več prenašati Jezusovega pogleda. Ozrl se je na vojake, ki so si Nazarečanov simlah razrezali na štiri dele in pravkar žrebali za suknjo, ki je bila brez šiva. Čeprav je bila vsa krvava in onesnažena, je bila vendar iz dobrega blaga in je tem sebastijanskim plačancem le precej pomenila.

Ker so križanje opravili brez kakršnih koli težav in ni bilo videti, da bi se narod upiral, je večina vojakov odkorakala nazaj v vojašnico.

V višinah nad mestom je vedno bolj grozeče bučalo. Čutiti je bilo, da se bo hamsin vsak hip razbesnel. Kljub temu ni nihče odšel s prizorišča. Hoteli so videti, kako bo umrl zasovraženi Galilejec.

Peklenko režeč so si ga farizeji ogledovali.

„Aha, ti!“ je vreščal eden od njih, „ti, ki podiraš tempelj, in ga v treh dneh postavljaš, reši sam sebe! Če si Sin božji, stopi s križa!“

„Druge je rešil, sam sebe ne more rešiti. Kristus, Izraelov kralj!“ se je posmehoval član sinedrija, rabi Joel.

„Saj je vendar izraelski kralj!“ se je škodoželjno režal sloki haber.

„Naj stopi zdaj s križa, da bomo videli in verovali!“

Rabi Eleazar, Anin sin, se je zarežal: „Zaupal je v Boga, naj ga zdaj reši, če hoče, saj je rekel: Božji Sin sem.“

„Ali nisi ti Mesija?“ je zatulil Gezma, ki so ga križali na njegovi levici: „Reši sebe in naju!“

Pogled na svojo mater je križanemu samo še povečal trpljenje. Marija, Kleofova žena, in Marija Magdalena sta stali ob njej. Potem se jima je pridružil še mlad mož. Janez. Bil je edini, ki je svojega Učenika spremljal na Kalvarijo. Jezus se je z bolečino v srcu ozrl nanj. „Kje so drugi?“ je bilo čutiti v njegovem pogledu. Kje so vsi tisti, ki so hoteli iti z menoj v trpljenje in smrt? Kje je Simon Peter? Kje Tomaž, ki je zatrjeval, da hoče umreti z

menoj? Kje so trije učenci, katerih mati stoji pod križem?

Razkropili so se kakor pleve pred skednjem, ko zapiha veter. Gospod je ostal čisto sam, sam s to majhno skupinico in od učencev je prišel na Kalvarijo samo eden, Janez.

Jezus se je ozrl na svojo mater. Rablji imajo prav. Njena prisotnost je pomnožila njegovo trpljenje, obenem pa mu je bila tudi v tolažbo, saj je vedel, da bo v zadnji uri ob njem njegova mati. Vsakokrat, ko so mu ljudje vzklikali in ga slavili, je gledala od daleč. Sedaj pa vztraja ob njem, čeprav meč nepopisne bolečine prebada njeno dušo. Res, tako kakor je bil v templju napovedal starec. Kaj se bo z njo zgodilo? V tem težkem trenutku je bila to Jezusova največja skrb.

Rad bi ji kaj rekel, toda njegov jezik je omtvel kakor kos lesa. Ne uboga ga. Z velikim trudom se je nekoliko vzravnal, da je lažje zadihal ter v pretrganih besedah zaklical: „Žena, glej tvoj sin!”

Nato se je ozrl na učenca, ki ga je ljubil, in mu rekel: „Glej, tvoja mati!”

Janez je prikimal! Razumel ga je! Razumel, da hoče Jezus njemu in svetu v svoji največji osamljenosti in bedi dati še zadnje, svojo mater.

Na gori se je vedno bolj temnilo. Ljudje so se preplašeni spogledovali. Je-

to res hamsin, ali kaj drugega, čudežnega, strašnega?

Nenadoma je tisti, ki je bil pribit Jezusu z desne strani, umolknil. Zagledal se je v Nazarečana, ne da bi trenil z očmi. V njegove otopele možgane se je zavrtela tako nenavadna misel, da je ob njej pozabil celo na nesnosne bolečine. Mnogo ljudi je že videl umirati, toda nihče še ni umiral tako, kakor ta Nazarečan. On, razbojnik in upornik, je prej kot vsi drugi spoznal pogum in junaštvo, ki ga je razodevalo to umiranje. Kaj daje temu človeku moč, da vse te bolečine prenaša tako molče in potrpežljivo? Ne, ta človek ni takšen kakor so ostali! Kljub temu, da je ves zmrcvarjen, ima vendar na sebi nekaj kraljevskega, nekaj božanskega! Toda, mar ga niso farizeji posmehljivo imenovali božjega Sina: Ko bi v resnici bil!

Stežavo se je obrnil k njemu in stoka je zaklical: „Jezus, spomni se me, ko prideš v svoje kraljestvo!”

Tedaj je Jezus obrnil k njemu svojo s trnjem okronano glavo in rekel: „Resnično ti povem: še danes boš z menoj v raj!”

Mrka tema je prekrila nebo. Če ne bi bila ravno sedaj polna luna, bi lahko kdo pomislil na sončni mrk. Radovedneži so se vznemirili. Večina se je tiho in prestrašeno pobrala. Na mrtvaškem griču je zavladala grozeča tišina.

Bližala se je tretja ura popoldne. Trpljenje je bilo vedno hujše. Rane so žgale kakor da bi bilo vse telo v ognju. Pribite ude so pretresali divji, vedno močnejši krči. Zaradi trnjeve krone Jezus niti glave ni mogel nasloniti na steber. Trudno mu je padla na hropeče prsi. Vendar jo je še enkrat dvignil, z dolgim pogledom se je ozrl na Jeruzalem.

Mesto se je lesketalo v čudni, zastrašujoči svetlobi. Kako ga je ljubil! Kolikokrat se je truden od dolgih potovanj mudil za njegovimi zidovi! Sedaj ga je zavrglo in opljuvalo tako kakor se zavrže in opljuje zločinca.

Pod seboj je videl zemljo. Zapustil je svojo slavo in se nastanil na njej. In sedaj mu ne nudi niti enega samega prostorčka, kjer bi lahko legel in mirno umrl.

„Lisice imajo svoje brloge, ptice svoja gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo položil!”

Jezus se je ozrl v nebo. Zde-

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE

FEBRUAR

Splošni: Da bi vsaka krščanska skupnost pomagala trpečim z dejanji ljubezni.

Misijonski: Da bi znali bolniki in ostareli združevati svoje trpljenje s Kristusovim in ga darovati v dobro vesoljne Cerkve.

Slovenski: Da bi kateheza in katekizem pomagala pri evangelizaciji kulture, vzgoje in izobraževanja.

MAREC

Splošni: Da bi bogate in revne dežele v duhu odgovornosti znale prav sodelovati v prizadevanjih za razvoj in mir.

Misijonski: Da bi se krščanska občestva ob 175-letnici Ustanove za širjenje vere čutila še bolj odgovorna v prizadevanjih za misijone.

Slovenski: Da bi z dobro spovedjo globoko doživeli Jezusovo usmiljenje in spravo z ljudmi.

lo se je, da so ga težki oblaki dokončno zaprli. Niti en sam zvezdni žarek se ni prebil skozi. Nobenega glasu. Vse je onemelo in otrpnilo. Zdelo se mu je, da se celo Oče ne meni več zanj.

Božji Sin je tako kakor prejšni dan na Oljski gori spet doživljal popolno osamljenost. Tudi Oče mu je bil v tej najtežji uri obupno daleč. V neizmerni bolečini je Jezus glasno zaklical: „Eloi, Eloi, lama sabaktani?” - *Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?*

To je prva vrstica psalma, ki ga je nekoč, v najhujši stiski molil njegov davni prednik, kralj David.

Farizeje je sovraštvo še vedno zadrževalo na Kalvariji. Hripavo so se zadržali: „Slišite, Elija kliče! Poglejmo, če ga pride Elija rešiti!”

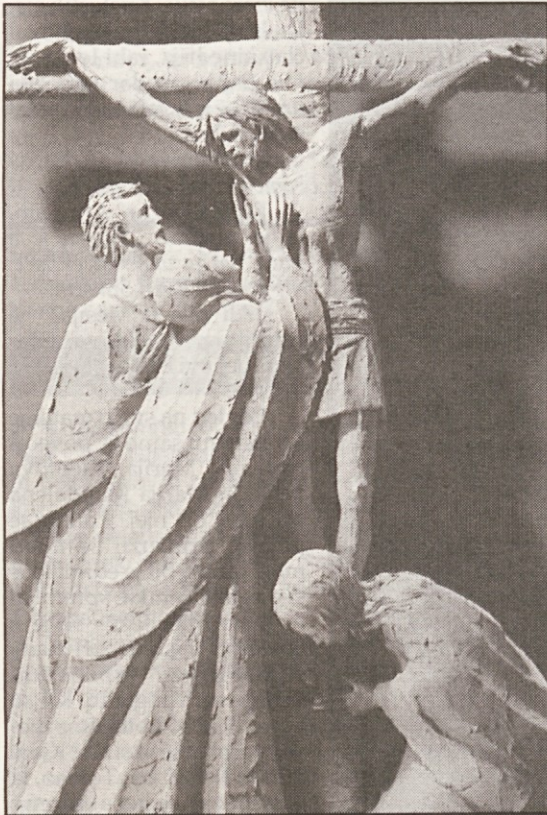
Tretja ura popoldne. Jezusove prsi se vse bolj divje dvigajo in spuščajo. Muči ga neznosna žeja.

„Žejan sem!” je omagano zastokal. Sebastijanci so čakali na ta trenutek. Vedeli so za grozno žejo, ki muči križanega bolj kakor vse druge bolečine. In sedaj so se pripravili, da trpljenje še povečajo. Eden od njih je vzel gobo, jo namočil v kis, gobo nataknil na hizop in jo Jezusu podržal na ustnicah.

Toda Gospod ni bil niti toliko več pri moči, da bi pil. Še enkrat se je vzravnal in zaklical: „Dopolnjeno je!”

Po tem zadnjem vzkliku je z umirajočimi ustnicami zašepetal: „Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo!”

Glava mu je omahnila na prsi. Srce je

zadnjič vztrepetalo.

Tedaj je sonce popolnoma potemnelo. Svetloba je utonila v grozljivi temi. Hamsin je pošastno zatulil skozi zrak. Zemlja se je stresla. Prastara skalna pečina se je razpočila. Nebo in zemlja sta zajokala ob Božjem Sinu, ki je umrl na križu.

V templju se je zagrinjalo pred najsvetejšim pretrgalo na dvoje. Duhovniki so se zgrozili. Obstali so kot vkopani pričakujoč najhujše. Kako naj bi ti ljudje mogli razumeti, da je Bog sam porušil zid med seboj in človekom, odrešenim z Jezusovo smrtjo?

Tisti, ki so še ostali na gori, so sedaj blede in na smrt preplašeni tekli proti mestu. Poveljnik Kornelij je ves trepetal. Ozrl se je h križanemu še vedno globoko pretresen ob tako junaškem prenašanju trpljenja. Ni človeka, ki bi mogel tako trpeti in umreti! Nobeno ustvarjeno bitje tega ne more!

In bobnenje, ki grozi iz globin zemlje? Pečina, ki se je sunkovito razletela? Tema? Ne, saj sonce ni zagrnil puščavski pesek! Nebo je spregovorilo! Bog sam je spregovoril in to tako očitno, da tega nihče ne more tajiti.

„Resnično, ta človek je bil Božji Sin!“ je centurij jecljal, preplašen do dna duše.

Pod križem je klečala Magdalena in se ga oklepala kakor obupan mornar jambora med divjanjem viharjev in bučanjem valov. Kri ji je kapljala na lase, ji škropila obraz in roke. Zanj jo je pretil, zanj in za grešnike vsega sveta.

In mati? Marija je stala pod krvavim lesom vse do zadnjega krika svojega Sina. Sedaj ni mogla več, onemoglo se je naslonila na rame učencu, kateremu jo je Jezus izročil.

Sedaj je tudi ona do zadnje kaplje izpila kelih bolečin. Njeno srce je skupaj z njegovim zgorelo v plamenu daritve. Da, ve, čemu je umrl.

Prihitele so dobre žene, da bi zanj poskrbele, Kleofova žena Marija, Saloma, mati Zebedejevih sinov, sestri iz Betanije, Veronika. Res so pogumne, saj so se celo učenci in apostoli, vsi razen enega, plaho razkropili.

Janez bi jih rad tolažil, pa ni mogel spregovoriti niti besedice. Je sploh mogoče tolažiti v tej uri, ko ni niti enega žarka upanja, ne luči? Ali ni z Jezusovim srcem umrlo tudi vsako upanje v odrešenje?

„Jezus Nazarečan, kralj judovski!“ je pisalo zgoraj na križu. Toda kje je tvoje kraljestvo, dobri Učenik? Kje so tisti, ki so ti vzklikali in ti занесeno mahali s palmami? Onemeli so njihovi glasovi. Tebi, križanemu ni ostalo nič drugega

VELIKA SOBOTA

Na veliko soboto se Cerkev mudi pri Jezusovem grobu in premišljuje njegovo trpljenje in smrt. Oltar je razkrit, maše ni. Ta dan lahko delimo obhajilo le kot sveto popotnico.

Blagoslov jedil

Blagoslov jedil je običaj, ki izraža našo vero, da z blagoslovom jedil priključimo božji blagoslov v naše domove. Zbudi naj v nas smisel in hvaležnost za milosti, ki izhajajo iz velike noči, in nas opozori na posebno božjo bližino v teh dneh. Blagoslovljena jedila imajo tudi svoj posebni pomen: vsa se nanašajo na Kristusa in ponazarjajo njegovo trpljenje, smrt in vstajenje.

Pirhi pomenijo več stvari. Najprej Jezusov grob. Kakor piščanec sam skljuje jajčno lupino, tako je tudi Jezus sam s svojo močjo prišel iz zaprtega groba. Rdeči pirhi pomenijo kaplje Jezusove krvi, ki so polzele z njegovega čela že v vrtu Getsemani, posebno pa na Kalvariji.

Velikonočno jagnje, vstalega Jezusa,

kakor posmrtna pesem krokarjev, ki ti letajo okrog glave, sedajo na križ in čakajo, da ti izkljujejo oči.

Vse je izgubljeno! Prav vse! Obupne, mračne misli so se učencu zavrtale v dušo in neusmiljeno greble po njej. Toda njegov zadnji vzklik, kaj pomeni njegov poslednji krik: „Dopoljeno je!“

Kaj je dopolnjeno? Poraz vseh porazov!

Ali pa je morda ta grozna smrt dopolnjevanje njegovega dela? Je križ, na katerem visi s trnjevo krono na glavi, prestol njegovega kraljestva?

Apostol ni mogel več misliti. Zagrnila ga je tema, črna kakor peruti smrti, ki so plahutale nad Golgotu. Brez tolažbe, brez luči in brez upanja! In jutri? Jutri bo - velika noč!

pomeni meso. Navadno je to šunka. Ob uživanju blagoslovljenega mesa naj bi se kristjani spominjali Kristusovega telesa, ki je bilo darovano na križu za naše odrešenje.

Kolač spominja na trnovo krono, ki so jo vojaki po bičanju dali Jezusu na glavo.

Hren pomeni žeblje, s katerimi so mu pribili roke in noge na križ.

VELIKONOČNA VIGILIJA

Vigilija (bedenje) pomeni veselo pričakovanje Kristusove vrnitve v molitvi in petju. To je noč vseh noči, pričakovanje jutra, ko je Jezus zdrobil verige smrti in vstal kot zmagovalec. Bogoslužje velikonočne vigilije vsebuje 4 dele: slavlje luči, besedno, krstno in evharistično bogoslužje.

Evharistično slavlje v čast vstalemu Kristusu naj bo na to sveto noč naša zahvala Očetu, ki nam je dal Sina, križanega in od mrtvih vstalega. Aleluja!

KRISTUS JE VSTAL

FRANCE ROZMAN

Kristus je vstal! To je veselo sporočilo velikonočnih praznikov. Veselo zato, ker je mrtvi oživel, ker so se solze spremenile v veselje, ker je Bog, ki je Kristusa obudi od mrtvih, vsemu svetu izpričal, da je Jezus pravičen. Jezusovo vstajenje je zmaga pravice nad krivico, resnice nad lažjo, ljubezni nad sovraštvom. Nima zadnje besede ne v življenju posameznika ne v človeški zgodovini krivica, ampak resnica; nima zadnje besede človek, ampak Bog.

Jezusovo vstajenje je tolažba vsem, ki z Jezusom trpijo, kajti „če z njim trpimo, bomo z njim tudi poveličani“ (Rim 8,7). Tudi zanje bo prišla poštirinajstih postajah še petnajsta postaja vstajenja. Jezus je s vstajenjem premagal hudobijo. Četudi je bila še tako velika, nujno nosi klice uničenja v sebi, ker hudobija nima zadnje besede, ampak pravica. To je veliko sporočilo in blagor mu, kdor iz njega živi!

Kdo je prvi zvedel za to sporočilo? To so bile žene, ki so bile prvega dne v tednu navsezgodaj na Jezusovem grobu. Evangelist Marko pravi, da so bile to iste žene, ki so bile na veliki petek pri trpečem in umirajočem Jezusu na Kalvariji. Ker so z njim trpele, so se z njim tudi prve veselile. Trpljenje z Jezusom že rodi sado-ve. Ker je Jezus z vstajenje premagal trpljenje, se morajo solze njih, ki z Jezusom hodijo, spremeniti v veselje. Žene pri grobu so prve to okusile, ne pa zadnje. Zdaj ni bilo moči, ki bi jih ločila od Jezusa. Tako tudi ni bilo moči za apostole, da bi se ločili od Kristusa, potem ko so se srečali z njim v Galileji.

Moč in ljubezen vstalega Jezusa ljudi tako poveže z njim, da v imenu vseh vprašuje Pavel: „Kdo nas bo ločil od ljubezni, s katero nas ljubi

Kristus. Mar nadloga ali stiska, preganjanje ali lakota, nagota ali nevarnost ali meč?“ (Rim 8,3)

Kje neki! Vse to kristjan premaguje v moči vstalega Kristusa. In ta moč je neizčrpna. Kakor vstali Kristus več ne umrje, tako je moč njegovega vstajenja neizčrpna. Pavlovo izkustvo: „Vse premoren v njem, ki mi daje

moč“ (Flp 4,13), velja za vsakega in vselej.

Sporočilo velikonočnega jutra so zvedeli tudi stražarji, vendar drugače kakor žene in apostoli. Čeprav so bili sami lahko pošteni ljudje, so vendar pri grobu predstavljali Jezusove sovražnike. Tja so jih s privoljenjem Pilata poslali narodni oblastniki. Stražili so mrtvega Jezusa, torej se sovraštvo niti smrtjo ni poleglo. Zdaj

pa so nenadoma doživeli razodetje božje moči. Obsijala jih je svetloba in od strahu pred angelom so kakor mrtvi popadali po tleh. Zapustili so stražarsko mesto in zbežali. Zanje je bilo sporočilo velikonočnega jutra predvsem v doživetju moči. Čeprav se jih božja roka neposredno ni dotaknila, vendar spričo doživetja božje moči niso zdržali ob grobu. Kazen za hudobijo lahko doživljamo različno. Kazen je lahko že v spoznanju zablode. Ko se hudobnež znajde spričo pravičnega, ga oblije rdečica, grabi nemir, da ne upa pogledati v oči. Doživljanje moralne veličine pravičnega je že kazen za podleža, saj pravi pregovor: Še najbolj nevredno bitje se v duhu klanja plemenitemu značaju. Kaj šele, če se oglasi vest, prebudi prepričanje, da mora biti krivica poravnana, utrne misel na zadnjega Sodnika! Takrat zanj ni rešitve? O pač, ta je samo v spreobrnjenju. Jezusovo vstajenje je za sovražnike Kristusovega križa sporočilo, da mora biti pravici zadoščeno.

Sporočilo velikonočnega jutra je doživela tudi narava, ki je najbolj čist izliv božje stvariteljske moči. Nastal je potres, da so pokale skale. Kamen se je odvalil od groba. Narava, ki je bila kaznovana zaradi greha prvega človeka (prim. 1Mz 13,17-18), je s Kristusovim vstajenjem dobila poročstvo, da bo Bog ustvaril „novo nebo in novo zemljo“ (Raz 21,1). Stvarstvo, ki je bilo zaradi greha podvrženo minljivosti, se bo zaradi Kristusovega vstajenja „rešilo v svobodo božjih otrok“ (Rim 8,20-21). S poveljanim človekom bo poveljano tudi stvarstvo. Resnica o Kristusovem vstajenju je kozmična resnica. Kristusovo vstajenje ni samo največji dogodek odrešenjske zgodovine, temveč je tudi najbolj vesoljni dogodek, saj se nanaša na človeka in vesolje.

PISMO

NADISLAVA LAHARNAR

Draga Janči in Jerica!

Teta, ki vama sedajle piše, je pač stara in verjetno že nimata nobenega drugega sorodnika njene generacije. Malce dobre volje z vajine strani bo gotovo pripomoglo k boljšemu razumevanju napisanega, tako kot smo se krasno razumeli ob priliki nepozabnega obiska pri vas, ko smo se po domače, iskreno in nadolgo pogovarjali pod vašo gostoljubno streho.

V spominu mi ostaja pred očmi vaša lepo prenovljena domačija - „hišica očetova“, veliko dvorišče, vrt, moderni hlevi za živino in zelene njive. Povsod red, skrajna čistoča in razumno urejeni prostori in površine. Vse to je brez dvoma zelo važno, a je neznatnost v primeri z osebno pojavo gospodarja in družine. Kakšna ljubezen do zemlje, do dela na tej zemlji, do gojenja drevja in živali! Ni čuda, da se je Vidica vpisala na kmetijsko visoko šolo, saj je rasla v spoštovanju narave in njenih zakonov gledé pristnosti, primernosti, pravočasnosti in prave mere.

Brez umnega gospodarstva seveda ne gre. Kakor se raztreseni železni opiljki lepo razporedijo okrog magneta, tako je gospodar tisti, ki omogoča vsakemu izmed tvarnih in živih dejavnikov priti na svoje pravo mesto, tako da v dobro urejeni celoti vse teče gladko in v splošno zadovoljstvo. Še pes in maček sta vključena in vesta, v koliko je njun „prav“ tudi prav. Nekako kraljestvo, kraljestvo tudi danes!

Skoraj rajsko, če ne bi bilo viharjev. Pa so bili, so in bodo. V naši lastni življenjski dobi so strahovito divjali po naših krajih, za sabo pa pustili smrt in razvaline, razvaline in globoke rane tudi v dušah in družinah. Le kdo ni bil vsaj nekaj prizadet!

Val nesreč je, hvala Bogu, mimo, prinesel pa je korenite spremembe. Sedanjost je izziv za vas. Kaj boste vi naredili z dnevi, ki so v vaših rokah, s stanjem, ki ste ga prejeli?! Za Veliko noč narava pri vas razgrne cvetje in zelenje ne le po livadah in vrtovih, ampak tudi po ruševinah in množičnih grobovih. Vstali Zveličar pa ostaja svetlo upanje za posameznike in narode. Tudi za našega!

Le pošljite male k verouku, da bodo po tem pouku mogli bolj polno živeti, kot se odrešenim spodobi. Domače butarice in pirhi naj povzdignejo veselje Velike noči. Pa lažje ob potoku naj dobro obrodi, da bo pri hiši dovolj lešnikov za potice! Ko bom pekla potico s tistimi, ki ste mi jih podarili ob obisku, bo tudi pri meni vsaj malo zadišalo po domačem velikonočnem žegnu.

Milosti polne praznike vam želi

teta Nancy

VSTAL JE, ALELUJA!

Rafko Vodeb

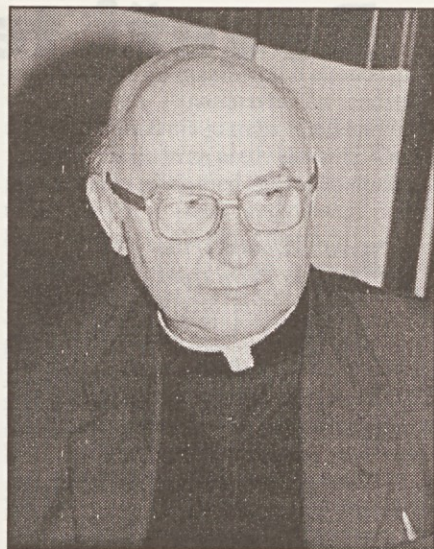
*Bratje in sestre,
vstal je Kristus,
naše darovano Jagnje, aleluja!*

*Nedeljski svit, tišina, prazen grob.
Marija Magdalena v solzah -
in tisti glas „Marija!“, tisti glas!
„Učenik!“ In véruje.*

*Prazen grob, povoji in prtič.
Vstopi Peter in le vidi.
Potem pa Janez: vstopi, vidi in veruje.
Kakor učenca v Emavsu,
ko je prelomil Kruh,
dokaz in znamenje Ljubezni:
spozna ga le, kdor misli, gleda in
poslušá s srcem.*

*Praznujmo, sestre, bratje,
na križu sta umrla greh in smrt,
v Njegovi krvi smo odrešeni,
ker Vstali ne umrje več.
Ob krstu smo umrli z Njim
in vstali
in zdaj smo ko zaklad
z Njim skriti v Bogu.*

*Praznujmo zdaj s opresniki
resnice, čistosti,
zajojmo novo pesem,
zajojmo alelujo:
Vstal je Kristus,
naše darovano jagnje,
aleluja!*

18. novembra 1996 je sv. oče Janez Pavel II. imenoval Jožeta Škerbca, delegata slovenskih dušnih pastirjev v Argentini in urednika mesečne revije „Duhovno življenje“, za papeškega prelata. Imenovanje mu je v pismu od 23. decembra sporočil ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar.

VSTAJENJE

Karel Mauser

*Poskušam biti Adam.
Dišim po prsti,
iz katere sem bil zgneten,
po koreninica h jagod,
trave in grmičja,
ki so jo vezale.*

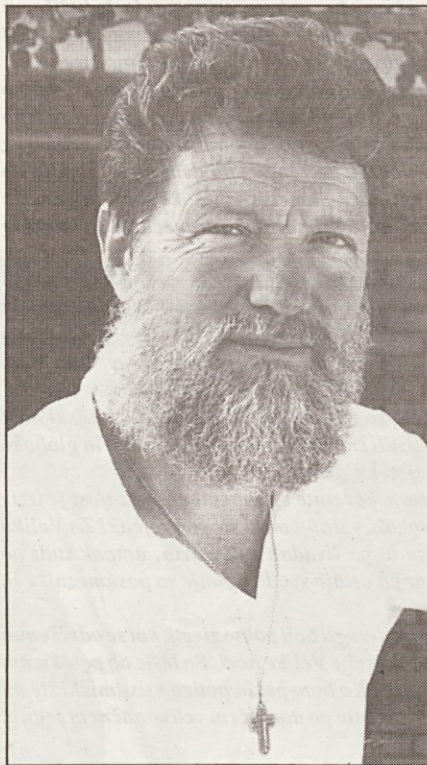
*Kakor za bisernim steklom
utripa luč videnja.*

*Nekoč se bom spet
razlezel v grudice,
ki jih bo Bog ogradil
s svojo dlanjo in jih varoval
do glasu trobente.*

*Tedaj bom med zvokom
pozaven
za večno šel proti svojemu
Bogu.*

Reveži te potrebujejo ta hip, ne jutri

Pogovor priredil Stane Snoj

Pred nekaj meseci mi je mama misijonarja Petra Opeke posodila dve knjigi o njem: originalno francosko, ki jo je napisala Francozinja Denise Gault, tiskano 1994 v Parizu, in njen slovenski prevod, ki jo je pod naslovom „Oče Peter ali griči poguma“ 1995 izdala v Ljubljani „Družina“. Takrat sem se zavedel, da vedo o izrednem delu našega „argentinskega“ misijonarja več v Franciji in Sloveniji kot mi v Argentini. Sklenil sem ob prvi priložnosti kaj napisati in nanj opozoriti bralce „Duhovnega življenja“ prav na podlagi te knjige. Ko pa sem zvedel, da namerava decembra obiskati starše in domače in priti na kratek oddih v Argentino, sem počakal s knjigo in se odločil, da zaprosim za intervju z njim. In to sem res storil. Imel sem privilegij, iz njegovih ust poslušati zgodbo o neverjetnem podvigu in boju za obstanek najrevnejših ljudi tretjega sveta, za katere zdaj živi. Teško je v kratkem intervjuju povedati to, o čemer drugi pišejo knjige. Namenoma ga nisem spraševal o stvarih, ki jih vsakdo lahko bere in omenjeni knjigi, o kateri lahko rečemo, da je odlična, glede števil in statističnih podatkov pa, čeprav nova, ne več aktualna. Tako hitro se razvija to njegovo humanitarno „podjetje“. Spraševal ga nisem ne o nogometnem moštvu iz pariškega predmestja, katerega igralec je bil kot bogoslovec v Parizu, ne o Mitterandovem sinu Gilbertu, čigar nogometni tovariš je bil, ne o tem, kako je z Gilbertovo pomočjo prišel do njegove mame Danielle, žene francoskega predsednika Mitteranda in od njene ustanove prejel opremo in zdravila za bolnišnico v Vangaindrano. V knjigi je polno takšnih zanimivih podrobnosti in se tako bere kot napet roman. **Na teh straneh naše revije pa govori bralcem misijonar Peter Opeka sam, iz oči v oči, iz srca do srca.**

Prvič na Madagaskarju

V mojem času še ni bilo navade, da bi bogoslovci po končani filozofiji, predno začnejo s teologijo, prekinili svoj študij in šli za eno leto ali dve na prakso v misijone. Jaz sam sem prosil predstojnike za to preskušnjo in sicer prav za na Madagaskar, ki je bil svoje čase dragulj med francoskimi kolonijami, danes pa je ena od najrevnejših dežel na vsem planetu. Leta 1970 sem šel torej še kot bogoslovec prvič za dve leti na ta veliki otok v Indijskem oceanu, ki je lazaristom tako pri srcu; prav tja, na jug Madagaskarja, je ustanovitelj naše družbe, sveti

Vincencij Pavelski, že leta 1648 poslal svoje prve misijonarje. Ker še nisem bil duhovnik, sem imel še več možnosti, da sem prišel v neposredni stik z ljudmi; posebno zaradi ročnega dela, katerega sem moral opravljati, čeprav beli človek. Po dveh letih sem se vrnil v Pariz, kjer sem študiral teologijo. V duhovnika sem bil posvečen v Lujanu 28. septembra 1975, novo mašo sem pa imel potem v Slovenski vasi v Lanusu.

Misijonar na Madagaskarju

Ko sem se v začetku januarja 1976 vrnil na Madagaskar kot duhovnik in misijonar, sem že vedel, kakšno delo in kakšni ljudje

me tam čakajo. Ko me je škof, 28-letnega, poslal za župnika v Vangaindrano, sem že imel za seboj dveletno prakso, znal njihov jezik, domačini so me že poznali in mi tudi zaupali. Vse to mi je bilo v veliko pomoč in velikanskega pomena za delo na tem misijonu. V župniji je živel približno 5000 kristjanov, imeli smo pa tudi odlične človeške stike z drugimi ljudmi - animisti. V 15 letih, ko sem nosil odgovornost tega misijona, smo naredili veliko dobrega in lepega za ljudi tega kraja. Tudi tu je prevladovala revščina, a nikoli ni prekorajčila tiste meje, ko ljudje izgubijo zadnje, svoje človeško dostojanstvo. Ko sem 1989. zapustil to lepo župnijo, je bila poslovitve zelo ganljiva. V kraju so živeli tudi trije kralji tamkajšnjega plemena. Ne samo farani, ne samo kristjani, ampak tudi ti kralji so se upirali mojemu odhodu z misijona.

Vzgojitelj bogoslovcev in usodno srečanje

V glavnem mestu Tananarive, kamor so me leta 1989 poslali predstojniki za ravnatelja bogoslovja, sem odkril takšno revščino, kot je nisem videl še nikjer: na tisoče otrok in družin je živelo na cestah, na pločnikih, v nečloveških razmerah brez najnujnejšega za življenje. V bogoslovju sem imel samo 14 fantov, med filozofi in teologi, zato mi je ostajalo veliko časa. Ko sem hodil po tem mestu s 1.200.000 prebivalci in videl te ljudi, to veliko revščino, sem si rekel: „Nekaj je treba ukreniti. Nemogoče, da se ne bi dalo nič narediti.“ Začel sem obiskovati te ljudi po trikrat na teden, posebno zvečer, ko so bili bolj mirni, ko je bilo manj ljudi na cestah. V začetku so se nezaupno spraševali: „Kdo je ta človek, ki nas hodi obiskovat?“ Mislili so, da gre spet za nov poizkus, kot jih je bilo že toliko, ko so razne ustanove, tudi uradne, samo delale ankete, od katerih pa ni ostalo nič. V začetku sem jih obiskoval, da sem jih spoznaval in poizvedoval, zakaj so tam, in ugotavljal vzroke njihove revščine. Počasi sem z njimi vzpostavil odličen človeški odnos. Nagovarjal sem jih, naj bi zapustili cesto in šli na polje, ven iz mesta (spali so na trgih, na pločnikih). Šele po sedmih mesecih so

me začeli jemati resno, so mi začeli verjeti: „Vidimo, da vztrajaš, da si drugačen od drugih. Dobro, gremo na polje, gremo ven iz mesta.” Ko pa se je nekaj sto družin naenkrat odločilo za izselitev na polje, sem se znašel v hudih škripcih, ker zemlje, na katero sem računal, nisem mogel dobiti. Hodil sem po raznih državnih uradih, poznal in obiskal sem nekaj ministrov in drugih vplivnih osebnosti, da bi mi pomagali, a vsi so me praktično pustili na cedilu. Moral sem sam iskati to zemljo, državno zemljo, in to je trajalo nekaj mesecev. Iskal sem jo po uradih in tudi na terenu s pomočjo zemljevidov. Dogajalo se je, da mi je bilo kakšno zemljišče všeč, a ko sem povedal, katerim ljudem je namenjeno, so me odslovili: „Za te ljudi pa nimamo niti metra zemlje.” Končno so me izučili, da nisem več razlagal, za koga jo iščem... Prvo zemljo smo dobili 60 km stran od glavnega mesta, kamor smo peljali prve družine.

Kadar revščina vzame človeku še dostojanstvo

Blizu glavnega mesta sem odkril še en drug kraj, kamor je država odvažala kot na smetišče ljudi, ki so ji bili v napoto v mestu. V tistem peklu, kjer je vladal zakon džungle in preživetja za vsako ceno, je v dimu in v smradu živelo v kolibah iz kartona in pločevine, iz polietilena in starih odpadkov kakih 500 družin z otroki. V kolibe si se mogel splaziti samo po vseh štirih. Ta kraj je bila prava hiralnica, kjer so ljudje umirali kot muhe. Tudi te nesrečneže sem začel obiskovati in nagovarjati, da bi zapustili mesto in šli delat na polje. Čez čas se je nekaj družin res odločilo za to. Kadar človeka končno le prepričaš, da ga spoštuješ, da ga imaš rad, se v njem prebudi upanje, začne znova zaupati v ljudi. Ves naš napor gre prav za tem: v njih vzbuditi upanje na možnost, da spet pridejo do izgubljenega človeškega dostojanstva z našo pomočjo pa tudi z lastnimi močmi. Od vsega začetka sem jim jasno povedal: „Denarja vam ne bom delil. Samo če ste pripravljeni delati, če se hočete sami z delom preživljati, sem pripravljen iskati drugačne vrste pomoči za vas. Za zdaj vam ponujam le orodje za delo. Iskal vam bom zemljo, iskal potrebno orodje, iskal hrano, a le pod pogojem, če boste delali.” In tako je držalo. Pogoj za sprejem na novo zemljišče v kraju Antolojanahary je bil vezan na tele dolžnosti: delati, pošiljati otroke v šolo in sprejeti disciplino novonastale skupnosti. Tako smo novembra 1989 začeli s tem poizkusom 60 km stran od metropole, kar lahko imenujemo prva velika emigracija iz mesta na deželo. Do tedaj

je bilo zmeraj narobe: iz dežele v mesto. Hvala Bogu, poizkus je uspel. Ko sem prvič prišel na dan s to idejo, mi nihče ni verjel, da bi bilo mogoče to uresničiti. Ko sem iskal pomoč, je nisem nikjer dobil, ker nikogar nisem mogel prepričati. Danes - sedem let kasneje - pa lahko rečemo, da so skoraj vse družine, ki so se takrat izselile, ostale tam. To je približno 350 ljudi, ki živijo porazdeljeni v šestih vaseh: Cristo Rey, Santa María, naslednja se imenuje po malgaški blaženi Victoire, Saint Vincent, Nazaret in San José. Vsaka družina je dobila tu tri hektarje zemlje za obdelovanje. Med drugim pridelujejo potrebni riž, sicer še ne toliko, da bi krili lastne potrebe, pač pa toliko različnih vrst zelenjave, da jo lahko nosijo na trg in prodajajo. Tudi pogozdujejo zemljo, sadijo predvsem smreke in evkaliptuse. Gojijo in prodajajo prašiče, kokoši, jajca. Povsod skušamo čimprej postaviti trg, da s tem poživljamo v ljudeh zanimanje za delo, za proizvodnjo. Saj na trg ne moreš praznih rok, če hočeš prodajati. Medtem pa je iz teh naših vasi nastalo veliko središče s podeželsko šolo, v katero hodi danes 750 otrok. Šola je zaslovela kot najboljša, zato vanjo pošiljajo svoje otroke iz vseh vasi bližnje in daljnje okolice 20 km naokrog. Nobena podeželska šola na Madagaskarju se ne more meriti s to našo.

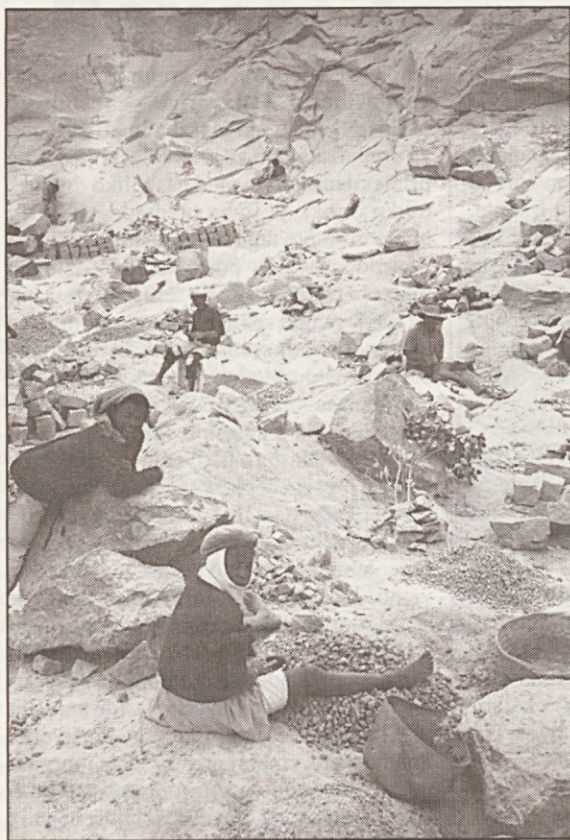
Združenje Akamasoa - Dobri prijatelji

To našo organizacijo za samopomoč revežev imenujemo združenje „Dobri pri-

jatelji” in skrbi dandanes, po sedmih letih, za 15.000 ljudi, ki živijo v 17 vaseh, zgrajenih v večini po raznih krajih okolice glavnega mesta Tananarive. Za vodstvo takšnega združenja je treba imeti karizmo za organizacijo in za predvidevanje. Če na primer danes pride med nas toliko družin s toliko otroki, je treba predvidevati poleg hrane in stanovanja tudi prostor in učitelje za šolo, moramo poiskati nova delovna mesta in podobno. Kako sem hvaležen atu, da me je naučil zidati! Kolikokrat mi je že to pomagalo, da se nisem ustrašil nobenega zidarskega problema, nobene gradnje. Ob takšnem številu revežev in ob tako skromnih sredstvih, s katerimi razpolagamo, bi nas bilo lahko strah! Doživeli smo kdaj manjša presenečenja, velikih, hvala Bogu, nikoli. Danes se ne bojimo sprejeti 100 novih družin v enem dnevu! Smo že tako organizirani in imamo takšno logistiko, da vemo, kaj moramo storiti. Bog nam daj samo zdravja, ljudje dobre volje pa potrebno pomoč, da bomo lahko s tem delom nadaljevali. Kadar gre za ljudi, ki so izgubili vse, ki so, prepuščeni lastni nemoči, prisiljeni v brezupu iskati le preživetje, imamo zanje zmeraj prostor in ga moramo imeti. Če ga nimamo, ga moramo ustvariti. Zavedamo se, da človeka, izključenega iz družbe, malokdo spoštuje in nihče nima časa zanj, da bi ga poslušal. Še manj, da bi se z njim trudil in mu pomagal na noge. In to je glavno, važnejše kot denarna pomoč: spremljati te človeške porážence, izvržen-

Pri izdelavi opeke za gradnjo hiš

Na enem od dveh kamnolomov, ki zaposlujeta skupaj 1.000 delavcev, moških in žensk.

ce ter jih opogumljati, da pridejo do zaupanja vase, do spoštovanja sebe, do spoštovanja družine. Tega ni mogoče doseči takoj, pač pa počasi s vztrajnostjo, s stalnim stikom pa tudi s potrebno inspiracijo. Prav to je karizma našega združenja. Od vseh mojih 110 najožjih sodelavcev, med katerimi je največ učiteljev in učiteljic ter raznih obrtnikov, ki vodijo delovna mesta, sem dosledno zahteval, predno sem jih sprejel v službo, da so imeli smisel za pomoč sobratu in revežu. Vsakemu tudi danes, predno ga sprejemem, jasno povem: „Če se hočete samo zaposliti, dobiti službo, pri meni nimate mesta.“ Šele, ko mi zagotovi, da ne išče samo zaslužka, ga sprejemem pogojno za en mesec, da ga preskusim. Naj priznam, da imam v svojem krogu v večini odlične, poštene in zavzete sodelavce.

Naša podjetja

S temi ljudmi ustvarjamo nova delovna mesta in kar cela podjetja. Kadar gradimo s polno paro, imamo, všteti vse dejavnosti, zaposlenih 3.000 ljudi, ki dobivajo svojo plačo vsak teden. Tako je naše gradbeno

podjetje, ki zaposluje 1.000 delavcev, v dveh letih in pol dogradilo 329 stanovanj; drugih 1.000 delavcev oziroma delavk je zaposlenih v dveh kamnolomih; v podjetju, kjer izdelujemo obleke, dela 400 žensk; imamo tudi tovarno za čevlje in druge usnjene izdelke ter delavnice za razna ročna dela; 600 žensk iz smeti izdeluje gnoj, in tako dalje. Edino zdravil še ne izdelujemo sami. Pri vsem tem delu smo že postali petdesetodstotno avtonomni. Posebno kamnoloma sta zelo donosna, čeprav delamo vse na roko, brez potrebnih strojev. Izdelujemo tudi kocke za tlakanje cest in gramoz, potreben za gradnjo. Vso to produkcijo gramoz naredi 400 žensk in se zelo dobro prodaja. Smo edini, ki ga imamo na zalogi na tisoče kubikov in zato lahko držimo ceno, ki je višja od drugih prodajalcev. Zato pri nas kupujejo tudi podjetja, ki morajo dokončati gradnjo v določenem času in so zato prisiljena kupiti gradbeni material kjerkoli po kakršnikoli ceni, samo da ga

dobijo.

Da se je naša dejavnost razvila v to smer, nas je k temu prisilila potreba, sila razmer. Praktično obratujemo kot kaka občina, ki skrbi za vse potrebno svojih občanov: za delovna mesta, za stanovanja, za vodovod, za elektriko, za ceste, za bolnišnice, za šole in za šolanje otrok, za starčke. V nobeni življenjski situaciji jih ne pustimo na cedilu. Nikdar jim ne rečemo: v tem vam pa ne moremo pomagati, na ta problem pa nimamo odgovora. S skupno pomočjo, z dobro voljo in z izkušnjami sami iščemo in odkrivamo rešitve. Eden od odgovorov na takšno življenjsko situacijo so naša tri pokopališča, ki smo jih uredili in kamor pokopavamo tudi tiste reveže, ki so sami, brez svojcev in nimajo nikogar, ki bi lahko poskrbel za njihov pokop. Smrt je za Malgaše zelo važno vprašanje: kako bom umrl, kje in kako bom pokopan. Oni zelo spoštujejo mrtve in takole sklepajo: Če se združenje „Dobri prijatelji“ zanima za nas tudi takrat, ko smo mrtvi, potem jim lahko zaupamo. Zato smo s to gesto pridobili vsa njihova srca.

V vseh šolah našega združenja je 6.000 otrok. Poleg ljudske šole imamo nižjo gimnazijo in tehnično šolo z oddelkoma za mizarstvo in mehaniko. Če Bog da, bomo 1997 začeli tudi z višjo gimnazijo. Za to bomo morali imeti nova poslopja, nove profesorje in vse to plačati. Problem je, ustvarjati kar naprej nove vasi, nove šole. Vsled tega zmeraj bolj pogosto potujem in iščem pomoč v tujini. V tem sem jim zdaj najbolj potreben. Moji sodelavci so zelo sposobni in vestni. Znajo voditi in ohranjati, kar je že narejeno. Mislim pa, da si sami ne bi upali našega združenja neprestano širiti in sprejemati novih revežev.

V letu 1996 nas je zaprosilo za pomoč 15.000 novih revežev

To pomeni, da se je k nam zateklo po pomoč 3164 novih družin. Nekatere smo sprejeli za en teden, da smo jih nahranili, da smo jih pozdravili, potem smo jih pa napotili domov, če so le imeli svojce. Sprejeli smo samo 550 novih družin, ki niso imele sorodnikov in v se resnici niso imele kam zateči po pomoč. Več jih nismo mogli sprejeti, ker bi s tem storili samomor. A 550 novih družin pomeni isto število novih stanovanj, 550 novih barak. Vsaka baraka nas stane 200 pesov. Z njimi je prišlo k nam 1500 novih otrok, ki morajo obiskovati šolo. Zanje je treba zgraditi najmanj 12 novih učilnic in sprejeti 12 novih učiteljev. Treba je vse te ljudi nahraniti, jih obleči, bolne pozdraviti in sedemstotim ali osemstotim preskrbeti delo. Šestdeset odstotkov žena pride samih, brez mož, a s kopicco otrok. Ko sprejmemo novo družino, se požene v tek vse naše združenje in poživijo vse naše različne dejavnosti. Zato nikoli ne ostanemo brez dela. Za leto 1996 sem predvideval 400 novih družin, število, ki se je zvečalo na 550, kot sem že omenil. Za 1997 pa pričakujemo 300 novih družin, če bomo sprejemali res samo najtežje primere. Če vam povem, da nas nihče pri tem delu ne financira, se boste čudili, kako sploh shajamo. Shajamo samo zaradi diskretne in redne podpore dobrih ljudi, ki nas podpirajo iz Evrope, iz Slovenije, iz Argentine, iz Kanade, nekateri celo po pismih. V resnici bi nas morala pri tem podpirati država iz svojih fondov, saj gre za malgaške državljane, a se ne zmeni za nas.

Vsako leto podeljuje naša država odlikovanja domačim ali tujim osebnostim, ki imajo zasluge za narodov blagor in njegov napredek. 13. oktobra 1996 je predsednik republike podpisal državno odlikovanje, s katerim je v moji osebi priznal zasluge vsemu našemu združenju. Na slo-

vesnosti se je zbralo 10.000 ljudi. Odlikovanje bi mi moral izročiti sam predsednik, a je poslal namestnika, ministra za vojsko. Ko je prišel moment za podelitev odličja, je množica vstala in mi izkazala takšen aplavz, da se je minister zmedel in se od vznihanosti začel tresti. Odlikovanja mi ni bil zmožen pripeti in me je prosil za trenutek, da pride k sebi. Vem, da to odlikovanje ni bilo samo zame, da je bilo za vse združenje. Bil pa je dan velikega veselja, ko je država priznala naše delo. Vsaj to, če nas denarno ne more podpirati!

Knjige, brošure, članki in filmi o našem delu

Največ vsega tega je v Franciji. Tam sta izšli dve knjigi z barvnimi fotografijami in štirje dokumentarni filmi. Poleg tega so še brošure in ogromno člankov po raznih časopisih in revijah, katoliških in nekatoliških. 1. marca 1996 je največji časopis Le Monde objavil na prvi strani članek: „Borba očeta Petra za najrevnejše iz Tananariva“. Ko nas je obiskal pisec članka, ki živi v Nairobiju in je pri tem časopisu odgovoren za področje južne Afrike in Indije, je izjavil: „Potujem križem po Afriki, pa nikjer še nisem videl kaj takega, kar ste vi ustvarili.“ Pred nekaj tedni nas je obiskal tudi časnikar drugega dnevnika, Le Figaro. Za Radio France Internationale, ki oddaja po vsem svetu, sem imel polurni intervju, ki so ga v enem dnevu trikrat ponovili. Patrick Poivre D'Arvor, eden najbolj znanih žurnalistov, je imel pred časom z menoj intervju za I. francosko televizijo. Takrat je dejal, da me

hoče ob prvi priložnosti obiskati na otoku in filmati na mestu naše delo. Nekega dne je res prišel in posnel za polurni program, katerega je gledalo 9 milijonov Francozov. Z njim je naredil za nas veliko propagando. Zdaj prihajajo k nam turisti, se zanimajo za naše delo in hočejo vse videti. Pred letom in pol nas je obiskal francoski ekolog in znani raziskovalec morskih živali kapitan Cousteau in me prosil, če ga lahko sprejemem. Komaj sva začela pogovor, mi je rekel: „Sem slišal, da delate za reveže. Ali je v teh vaših mestih kaj veselja?“ S tem mi je hotel reči: Rehabilitacija človeka brez veselja ni prava, ne gre v pravo smer. Nasmehnil sem se in rekel: „Ne bom vam odgovoril, boste kmalu lahko sami videli.“ Ko sem ga nato peljal v našo šolo, se je lahko sam prepričal. Otroci so mu v dvorani tako zapeli, tako zaplesali in tako vriskali, da je izjavil: „Veliko sem potoval po svetu, a takšnega veselja, takšnih otrok še nisem videl.“ Kdor pride k nam, lahko vidi to veselje. Cousteau pa je še tole dodal: „Vi ste eden tistih, o katerih sem vedno sanjal, da bi jih srečal. Vi delate naravnost nekaj neverjetnega. Vaš boj proti revščini je vaša prva prednost.“

V Italiji so naredili dokumentarni film, ki ga je plačala nemška televizija in je bil preveden v nemščino in španščino. Podobna filma so sneli tudi v Švici in v Španiji. Vsi ti časnikarji prihajajo k nam sami od sebe, nobenega nisem jaz povabil. Ko nas odkrijejo, se odločijo: „To moramo snemati.“ Ko nas obiščejo in opazujejo raznoliko

IZ NAŠE KRONIKE

Predstavitve knjige „Orden y Misterio“ univ. prof. dr. Milana Komarja je bila 28. novembra v dvorani „Fundación Boston“ v Buenos Airesu; v njej je avtor zbral filozofska razmišljanja.

Slovenski pevski zbor iz Mendoze, ki obstaja že od leta 1948 in ga je desetletja vodil prof. Božidar Bajuk, sedaj pa ga vodi Fernando Mejías, je v soboto, 29. novembra, priredil koncert v avditoriju „Dr. Adolfo Calle“. Zbor je pel slovenske domoljubne zborovske pesmi in 2 argentinski. - Na povabilo organizacije „Slovenija v svetu“ je 19. decembra odšel na pevsko turnejo v Slovenijo. Nastopili so v Kulturnem domu Sonček v Pivki; med mašo v cerkvi Srca Jezusovega v Ljubljani, ki jo prenaša radio Slovenija; božični koncert v Dobu pri Domžalah; 2 dni gostovali med koroškimi Slovenci v Celovcu in okolici; v Šmartnem pri Slovenj Gradcu in pri nedeljski maši; v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, v Logatcu in 3. januarja v Primskovem pri Kranju. Za konec so jih povabili še Slovenci z Dunaja. Zbor šteje 28 pevcev.

Članski asado je imelo društvo Slovenska vas v Hladnikovem domu v nedeljo, 22. decembra.

dejavnost naših ljudi, ki vidijo te množice revnih ljudi in otrok, vedoč, da ne prejemo nobene podpore Združenih narodov in da smo odvisni le od lastne iniciative, se samo čudijo našemu preživetju. Ko nas je obiskala časnikarka RFO (Radio France Outremer), je jokala, ko je delala reportažo. Bila je ganjena in ni mogla verjeti, da morajo ljudje toliko trpeti.

Gradimo stavbe, ki vzbujajo pozornost

V začetku smo zidali majhne hiše in iz blata. Po treh, štirih letih se je vse porušilo. Cikloni, vetrovi in huda neurja so naredili svoje. Koliko je koristila naša pomoč tem revežem? Nič. Ne smemo delati revnih hiš za revne ljudi! Naša pomoč bi bila preveč kratkotrajna, če bi jih pustili v barakah. Zato zdaj gradimo nove stavbe, ki bodo trajale 50, morda 100 let. Zlasti zdaj, ko sem poznan po svetu, jim lahko pomagamo tako, kot se spodobi: kvalitetno, trajno. Za družino, ki se vanjo vseli, se nam potem ni treba zanimati več. Vsak državljan, vsaka družina ima pravico do stanovanja. Stanovanje ni luksuz, je nekaj osnovnega. Stanovanje je povezano s človeškim dostojanstvom. Te stavbe gradimo s podporo Evropske skupnosti, zato že zaradi njenega ugleda ne smejo biti preveč skromne.

(Prihodnjič dalje)

„Za revne ljudi ne smemo zidati revnih hiš!“

40-letnica prihoda lazaristov v Slovensko vas

FRANCI PAVLIČ CM

Iz italijanskih ter avstrijskih taborišč so začeli prihajati slovenski begunci v Buenos Aires v letih 1947-1950. Naseljevali so se po raznih krajih vele-mesta; velika skupina je prišla na jug v Lanús, Avellanedo, Bernal, Quilmes. Marsikaterim beguncem so pomagali Slovenci, ki jih je oskrboval Janez Hladnik.

23. decembra leta 1947 je prišel v Argentino tudi Lado Lenček, ki je pomagal Janezu Hladniku, župniku Sv. Jožefa ter izseljenskemu duhovniku Slovencev v Argentini pri dušnopastirskem delu. Lado Lenček je pridno obiskoval družine beguncev, sodeloval je pri misijonskemu krožku, pri Društvu Slovencev, Duhovnem življenju...

30. marca leta 1947 je Janez Hladnik na javni dražbi kupil 12 ha zemlje, na kateri je počasi nastajala Slovenska vas. Lenček je imel željo, naj bi med izseljenci Slovenske vasi delovali sobratje lazaristi. Ta njegova želja se je začela uresničevati s prihodom slovenskih sobratov iz Španije.

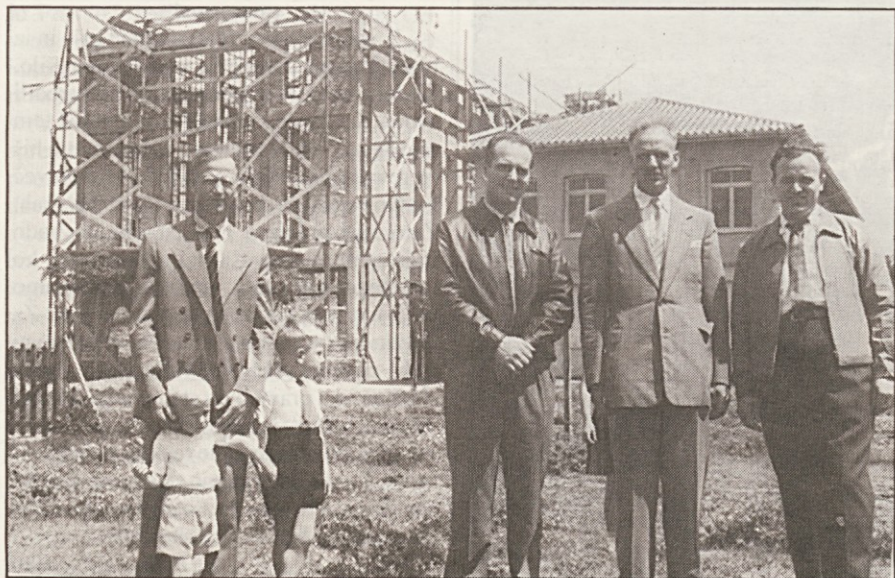
Lenčku je s pomočjo španskega so-

Škof Rožman in lazarist Janez Petek v pogovoru s prvimi vaščani, l. 1957.

brata Samuela Carballa uspelo najti rešitev težkega vprašanja samostojnosti

Ko se je cerkev Marije Kraljice v Slovenski vasi za čela graditi.

slovenskih sobratov na tleh argentinske province. Leta 1955 je ekvadorski vizitator, ki je bil odposlanec vrhovnega predstojnika lazaristov, potrdil načrt ustanovitve postojanke slovenskih sobratov na argentinskih tleh. Začela so prihajati potrdila in dovoljenja iz Rima, Pariza in Ljubljane, ki so uredila pravni položaj novonastajajoče postojanke. Lenček in Petek sta začela pogovore z Janezom Hladnikom, župnikom Svete-ga Jožefa, kamor je spadala Slovenska vas. Hladnik je pristal, da lazaristi prevzamejo dušnopastirsko oskrbo Slovenske vasi in jim je tudi odstopil del župnije.

Tako je laplaški nadškof izdal 29. novembra 1956. leta dekret za ustanovitev lokalne vikarije Marije Kraljice in je tudi imenoval Petka za prvega vikarja. V Slovenski vasi so se začele priprave za preselitev lazaristov: v prvotnem društvenem domu se je s pomočjo lazaristov prizidal prostor, ki naj bi začasno služil za kapelico. Vaščani so v decembrskih dneh veliko pripomogli, da se je 23. decembra 1956. leta uradno odprla postojanka lazaristov, na sveti večer pa se je darovala prva slovenska maša v Slovenski vasi. 24. decembra leta 1956 se je začelo redno dušno pastirstvo med rojaki kot tudi med domačini.

Že naslednje leto se je začela gradnja cerkve ter Baragovega misijonišča. Ko se je začela gradnja cerkve Marije Kraljice, je nekdo zapisal: „Za velike stvari gre! Gradi se prva slovenska cerkev v Južni Ameriki! Posvečena je Mariji, našega naroda in vsega sveta Kraljici!“ Gradi se „Baragovo misijonišče“, ki naj bi v Argentini nadaljevalo poslanstvo, ki ga je slovenska Cerkev zaupala v domovini misijonišču v Grobljah pri Domžalah.

Lazaristi so že takoj od svojega prihoda dalje v Slovensko vas začeli s pastoralnim delom med rojaki in domačini. Vpliv njihovih dejavnosti na verskem, kulturnem, karitativnem, misijonskem področju se je širil preko cerkve, kolegija, Baragovega misijonišča, Misijonskega zavoda, Doma svetega Vincencija, tiskarne.

Upam, da nam bo tudi v prihodnosti uspelo brati znamenja časa ter na ta znamenja tudi primerno odgovarjati.

Samo moralnega propada se nam je resnično bati

Ob slovenskem kulturnem prazniku 1996,
v Cankarjevem domu v Ljubljani

Spoštovani!

Zbrati se v imenu Prešerna lahko pomeni ljudem, ki jim je to ime kaj drugega, kot konvencionalna šifra, zbrati se ob tem prazniku naše kulture za to, da ob njegovem vzoru izrečemo trojno pritrđitev: pritrđitev smislu, pritrđitev slovenstvu, pritrđitev kulturi.

Pritrđitev smislu? To se pravi verjeti - prevladajočemu nihilizmu stoletja navkljub - v neki temeljni logos v vesolju, v zgodovini našega planeta, v zgodovini narodov in tudi v naši lastni osebni zgodovini. Če je v človeškem bitju kaj duhovno nagonskega, je prav ta vera v smisel vsega, kljub vsej objektivni tragičnosti, večkrat obupnosti našega bivanja.

V kulturni zavesti Evrope se je ta vera prebila vse od Homerja tja do Goetheja in do velikih Rusov. Šele 20. stoletje, najbolj tragično v človeški zgodovini, stoletje Verduna in Stalingrada, Gulaga in Auschwitza,

Hirošime in Bosne, Golega otoka in Kočevskega Roga je v človeški zavesti to vero izpodjedlo v občutje absurdnosti vsega. Demoni nič so v človeški zavesti zasedali čedalje širši prostor. Danes svojo vero v smisel, humanistični ali religiozni, kaže v ozavešeni obliki samo manjšina v človeštvu. A ta vera je človeškemu bitju preveč potrebna, preveč mu je zrak in kri, da bi mogla biti večina povsem brez nje. Pod videzom prevladajočega cinizma ta vera v smisel živi naprej v vsakem človeškem bitju, ki vztraja pri življenju. Neovrgljivo jo dokazuje prav s tem, da vztraja, kaj šele, da piše, predava, ponuja svoj časopis po ulicah, kakor je na primer to počenjal - in s tem praktično zanikal svoj nihilizem - Jean Paul Sartre.

Knjigo svojega življenja pišemo namreč z dejanji: besede, te gredo v njene opombe pod črto.

In Prešeren? Je mogoče Prešernu člo-

veku in kulturniku pripisati takšno vero v smisel?

V nekem trenutku njegovega življenja je ista roka, ki je zapisala vero v smisel vsega, v tisti *To pan*, ki bo na koncu vseh koncev vse izravnal, segla po vrvi. Ta njegova vera v logos je torej doživljala tudi tragične nalome. A pri pesniku je tudi beseda dejanje: in njegova beseda, od njegove poezije do njegove korespondence, dejansko izžareva opcijo za smisel.

„Žive naj...“: tako se začne zadnja, tako rekoč kupolna kitica njegove *Zdravljice*: klic narodom, vsem narodom, k življenju, ki naj se jim odvija v neko sicer ne utopično - za utopije je bil Gorenjec Prešeren preveč realen duh -, ampak vendar smiselno, človeka in naroda vredno prihodnost.

Koliko je ta Prešernova opcija za logos, za smisel (morda bolj narodne usode kot lastne) do danes aktualna, nam dokazuje pogorišče vrednot, po katerem hodimo, v tem melanholičnem zatonu stoletja. Zakaj vera v smisel se izraža z vero v vrednoto. In vera v vrednoto je dokaz vere v smisel.

Dovolj znano je, da je v današnjem svetu smisel za resnico, ki je bila strast antike, srednjega veka in tudi včerajšnje moderne kulture, zamenjal smisel za neskončno manj žlahtno vrednoto, za uspešnost. Neko obdo-

Cerkev Marije Kraljice v Lanusu - prva slovenska cerkev v Argentini

bje v slovenski zgodovini, ki je bilo bolj tragično kot epopejsko, je pokazalo, kam pripelje opcija za uspešnost brez resnice.

Toda danes slavimo pesnika, za katerega tista Muza z angleškim imenom, namreč *Efficiency*, ni obstajala. A ob Prešernu velja podčrtati neko drugo vrednoto, ki jo prav tako izriva moderni kaos vsečnosti: lepoto.

Da, lepoto.

Vemo, v kaj se je danes iztekel tisti pragon po lepem, ki je ustvaril Partenone in Chartrese, Poslednje sodbe in Eroiche. Niti ni potrebno, da se razgledamo nad sedanjost proizvodnje umetniškega. Dovolj je, da beremo današnjo kritiko. V njej bomo našli vsakršno filozofiranje, vsakršno problematiziranje, a ne bomo našli same *raison d'être* umetniškega, žive vode duha: ne bomo namreč našli čuta za skrivnost, čuta za lepoto, za sijaj, za zmagoslavje in tolažbo lepega.

A če ima in bo imela svojo večno aktualnost resnica, seveda ne položajna resnica, ne resnica režimov in modnih filozofij, ampak resnica sama na sebi, jo ima in jo bo imela tudi njena božanska dvojčica, lepota. In če priznavamo neko objektivnost lepega v pojavih mrtve narave, od zemeljskega reliefa do biosfere, kako bi jo mogli zanikati na področju umetniškega?

Ne bi bilo težko dokazati, kako je tudi atomsko-elektronski človek prav tako lačen lepote, kot je lačen resnice.

To nujno predpostavlja tudi zavezanost neki vrednostni hierarhiji, se pravi načelu izbirnosti in kvalitete.

Da je Prešeren opcijo za lepoto napravil v ključu čim višje kvalitete, dokazuje že sama tehnična plat njegove poezije, ki gre po svoja orodja v delavnice velikih kultur, od grškega zlatega veka do italijanskega Trecenta.

Možno je postaviti pod vprašaj Prešernovo vero v smisel osebne usode, nikakor pa ne njegove vere v smisel narodove usode.

Prešernova vera v slovenstvo! Če so v trenutku, ko se je Slovenija iz brezimnosti stoletij povzpela do lastne samostojne države, kakšne slovenske kosti vzdrhtele v podzemsko alelujo, so bile to v kranjskem grobu kosti Franceta Prešerna.

Njegovo vero v bistveni smisel sveta lahko morda najbolj izmerimo z njegovo opcijo za slovenstvo. Samo neka sočasna druga opcija ji je enakovredna po svoji samozavesti: opcija Antona Martina Slomška.

A Slomšku, usidranem v Absolutnem, je morala bila lažja. Od človeka imanence, kakršen je bil Prešeren, je ne samo sprejeti te opcije, ampak predvsem vztrajanje v njej zahtevalo večji napor: lažje je namreč sprejeti neko opcijo, kot vztrajati v njej. Verjeti v

slovensko usodo sredi zatohlega habsburškega zakotja, sredi bolj nemško kot slovensko govorečih trgov, v divji kulturni osamelosti, z možnostjo objav v kmečko-rokodelskem lističu, ob možnosti, da boš prodal peščici duhovnikov, edinih bralcev, nekaj desetini svojih pesmi, obenem pa verjeti v samozavestni distanci do velikih tujih kultur (spomnimo se zadevnega zboldljaja na račun dragega, a profesorsko zakompleksanega

FRANCE PREŠEREN

Čopa) - takšna drža je bila objektivno junaška.

H komu naj gre naš več ali manj narodni, več ali manj ozdravljivi manjvrednostni kompleks po večji lekcijo samozavesti in ponosa? To namreč ni bilo kakšno lahkoumno hejslovensko nastopaštvo, ampak drža kulturno ozaveščenega duha, ozaveščenega do take mere, da si je lahko mimogrede privoščil tudi nekaj ustvarjalne dvojezičnosti v Goethejevem jeziku.

H komu naj torej gre v šolo omenjeni manjvrednostni kompleks? Če bi se komu zdela ta beseda čezmerna, naj pomisli na angloitalomanijo, ki je obsenčila naše trgovsko reklamiranje; kar nikakor ne pomeni, naj bi se Slovenija šla neko civilizacijsko samozadostnost.

Pomisli naj na spovračajoča se etnogenetična šarlatanstva, kot da bi bilo Slovencu nečastno biti Slovan.

Pomisli naj na cinično primerjalno vničde-

vanje naše literature, ko da naš Murn ne bi na primer zalegel za Sapfo, naš Kosovel za Carduccija, naš Župančič za Saint-John Persa, naš Cankar za Sveva. Kar spet ne pomeni ravnodušnosti do afirmacije slovenske veljave zunaj meja, od kulture do športa.

Pomisli naj na katastrofizem tolikih dopisovalcev našim časopisom v slogu „Slovenija pred zlomom“, „Slovenščini bije zadnja ura“ in podobno napovedanega sodnega dne komaj rojeni državi, s čimer seveda ni nikakor rečeno, naj Slovenija brezskrbno zaspi na barki, s katero je zaplula v zgodovino.

Na kakšen skupni imenovalc se bistveno reducirajo omenjeni pojavi narodne patologije, je jasno: na bistveno nesprejetje slovenstva v njegovi dosedanji ponižani zgodovinski vlogi. Zakaj je pač prišepetavanje iluzije, da so drugi zgodovinski položaji bistveno bolj privilegirani: ko da med bitji, rojenimi iz žene, more biti v kratkem loku med življenjem in smrtjo kakršna koli bistvena privilegiriranost.

Samo v tej držbi duha, ne v malikovanju tujega, je izhodišče za pravo univerzalnost; samo v njej je zmaga nad našim endemičnim provincializmom, tem priskutnejšim, če sklanja sam sebe v anglofrancoščini.

Gre torej za prešernovsko sprejetje slovenstva: za naravno, ljubeče, nepodkupljivo, samoumevno sprejetje, kakor sprejemamo obzorje dreves in hribov pred lastno hišo. Sprejetje ne glede na to, ali je narod iz dveh milijard, iz dveh milijonov ali iz dvesto ljudi, se pravi onkraj vsake količinske ali prestižne preračunljivosti.

Ker je bi Prešeren, da povzamem Župančičev verz, preglobokih korenin, da bi se bal daljin, je lahko zrasel v našega prvega velikega svetovljana. In zrastle je prav iz te svoje lastne antejevske duhovne držbe, ne pa iz kakšnega kulturno-štipendijsko-turističnega kozmopolitizma. V svojem življenju ni videl drugega kot Dunaj. A če ni videl Pariza in Oxforda, je videl nekaj večjega: videl je bistvene parametre človekove usode na zemlji.

Tudi provincializem ni toliko proizvod okolja, kolikor je drža duha.

Prešeren doživlja svoje slovenstvo z nedvomno žalostjo. - *Zemlja kranjska, draga mati, kdaj bo utihnil najin jok?* - a vendar brez paničnosti, brez tiste izginotne paničnosti, ki danes prizadeva manjše narode, vključno z večtisočletnim izraelskim narodom. Zakaj? Morda zato, ker ta civilno nepotešeni Meternichov podanik le ni bil priča tistim desnim in levim barbarstvom, s katerimi je človeštvu postreglo stoletje za njim? Vsekakor takšne panike v njem ne najdemo.

Zdravljica vsa pretkana z vzpodbudnim, če že ne optimističnim „*Bog živi*“, ki ga kliče

slovenskemu svetu, vsem dobrim - torej najprej dobrim, ne inteligentnim in spretnim - ljudem in vsem narodom. Prešeren v njej nagonsko verjame v prihodnost svojega naroda, „slovenščne cele“, v katero bi danes nedvomno vključili vse tri Slovenije, poleg matične še zamejsko in zdomsko, to morda najbolj slovensko od vseh.

Sliši se geslo, da je naša kultura zrela za opuščanje „prešernovske strukture“, kakor se glasi sintagma novega larpurlartizma. Ampak to bi praktično pomenilo opuščati strukturo racionalnosti in strukturo kvalitete, strukturo človeške in narodne usodnosti. Takšno geslo more izhajati le iz postmoderne impotence, iz pomanjkanja organa za to, kar daje človeku njegovo edinstveno presežnost, in to na dvojni ravni, duha in srca.

Prešernov uvid, uvid „slovenščne cele“ je v novi demokratični dobi povzela mogoče največjopoteznejša pobuda novega časa - Svetovni slovenski kongres: ideja, ki naj poveže v enotno kulturno zavest vso slovensko družino, da uporabim priljubljeno besedo velikega Slovenca. Do te zavesti, do zavesti o čezmejni Sloveniji, o primorsko-koroško-porabski, kanadsko-argentinski-avstralski Sloveniji mora slovenska zavest še dozoreti v svojo državno ozaveščenost, v srečo slovenske neodvisnosti. To je ideja o enotnosti

v istem duhu, ki se prepozna v Brižinskih spomenikih, v Prešernu in Slomšku, v Cankarju in Plečniku, v slovenskih Alpah in rekah, v Vrbi in na Brezjah... Ideja, ki ne gleda v svet skozi liliputsko lino tolarja ali strankarske značke, ampak skozi duha. Globinski motor zgodovine je namreč duh in ne ekonomija, kakor nas je naučil nauk, ki je malikoval ekonomijo, a ga je prav ekonomija pokopala. Če ne bi bilo tako, bi moralo na primer slovensko zamejstvo danes cveteti, saj ni še nikdar živelo v tako ugodnih materialnih in razmeroma tudi političnih razmerah: dejansko pa se vsenarodnemu pogledu zarisuje za mejo ena sama nekropolska panorama, od Monošta do Trsta.

Prešeren, to je vera v slovenstvo, brez šovinizma, odprto drugim narodom. Kako naj bi te vere ne povzel za njim Slovenec, zgodovinsko neizmerno srečnejši od njega, ko zastava njegove suverene države vihra pred palačo Združenih narodov, ko slovenski kulturniki in športniki nosijo slovensko ime v svet?

Je omenjena panika s svojimi katastrofskimi napovedmi upravičena? Realen pogled na državo med Madžarsko in Jadrantom takšnega malodušja ne sugerira.

Kar se zunanje imperialistične volje tiče, se je naša soseščina le morala od zgodovine nekaj naučiti. Kar pa se tiče notranje nedemokratične volje, ga menda ni Slovenca, ki bi si mogel predstavljati med Lendavo in Koproj neki levi ali desni avtoritarizem, kaj šele diktaturo. Kot kaže, se v Sloveniji tudi za ekonomsko preživetje ne bi bilo treba čezmerno bati. Kulturi se ne bo treba bati za svojo svobodo. Še več, lahko sme upati na novo renesanso, potem ko so spet stekli vanjo doslej zadušeni vrelci antične kulture, te matere humanizma, in potem ko je v njej živo prisoten zamejsko-zdomski drugačnostni moment.

Samo en strah je na mestu: ne kaj bomo jedli in kaj bomo pili in s čim se bomo oblačili, saj smo bolj pragmatični kot sanjarski narod, ampak, ali se ne bomo bali daru novih življenj v naše domove. Ali bomo znali vzdržati pred

poplavo nečlovečnosti, s katero nam grozi novo tisočletje: pred poplavo materializma, cinizma in perverzije. Samo moralnega propadanja se nam je resnično bati: vsega tistega, kar je moralna nekvaliteta življenja.

Tu bo imela kultura svojo nezamenljivo vlogo. Seveda kolikor bo zvesta svoji etimologiji, kolikor bo res kultura, kolikor bo pomenila teženje ne v nič, ampak v smisel. Kultura, ki ji ne bo prva skrb, kako importirati zadnji krik neke že dezevropeizirane Evrope, ampak kako izraziti globljo bit svojega prostora in časa, v ljubeči sklonjenosti nad tradicijo, v ostrem posluhu za kvaliteto vsebine in oblike, v jasnem razločevanju med pristnim in nepristnim, med doživetim in preračunljivim, med vrednostnim in modnim, med umetniškim in pornografskim, med preroškim in manijaškim.

Naj zaključim to razmišljanje, ki se je hotelo navdihniti ob Prešernovem sporočilu: sporočilu smisla, slovenstva in kulture. Naj povzamem osrednji glagol njegove *Zdravljice*: glagol živeti. Naj torej živi Prešernov duh med nami. Naj živi Slovenija!

5. oktobra 1996 sta se v Mendozi poročila VERONIKA BAJUK in FERNANDO MEJÍAS. Čestitamo!

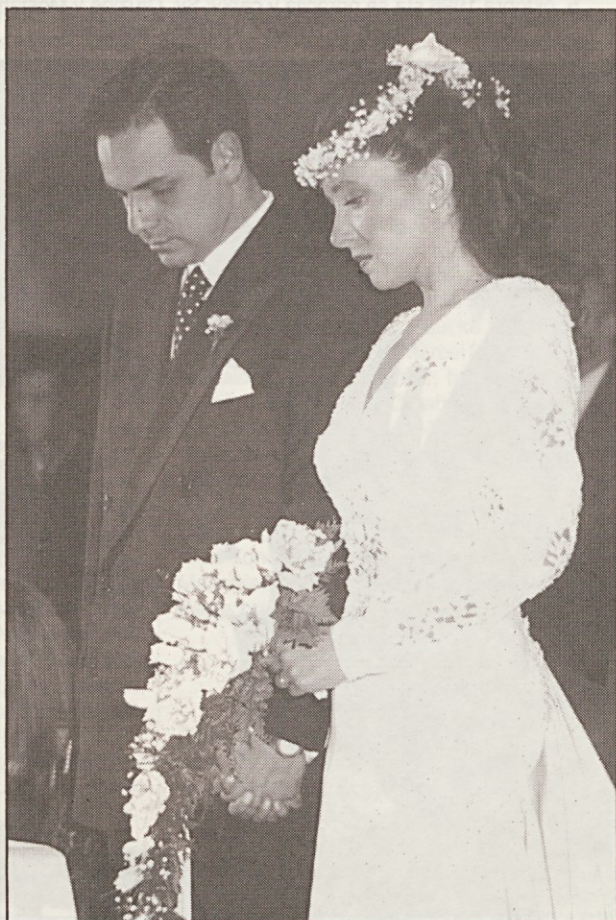
IZ KRSTA PRI SAVICI

France Prešeren

*En dan sem prašat šla po vojske sreči,
al' skozi se še ni sklenila z vami;
učil ljudi je mož bogaboječi,
duhovni mož, ki zdaj ga vidiš z nami.
Kako nas vstvaril vse je Bog največji,
kak' greh prišel na svet je po Adami,
kak' se je božji Sin zato učlovečil,
da bi otél naróde in osrečil.*

*Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni,
da ljubi vse ljudi, svoje otroke,
da zemlja, kjer vijó viharji jezni,
je skušnje kraj, da so naš dom visoke
nebesa, da trpljenje in bolezn
z veseljem vred so dar njegove roke,
da čudno k sebi vod' otroke ljube,
da ne želi nobenega pogube.*

*Da ustvaril je ljudi vse za nebesa,
kjer glorijska njega sije brez oblaka,
oko ni vid'lo, slišale ušesa
veselja, ki izvoljene tam čaka,
da spróstenim bo vseh težav telesa
se srečnim izpolnila volja vsaka,
da bodo tamkaj božji sklepi mili
té, ki se tukaj ljubijo, sklenili.*

Odšla je učiteljica...

Odhajanje. Neprestano odhajanje znanih in neznanih, mladih, starejših, ljudi vseh slojev, poklicev, na kateremkoli koncu sveta...

Naravno. In vendar.

Kadar je oseba, ki je odšla, učiteljica, nas pretrese na poseben način. V nas se nekaj zgane. Prav globoko zaživi v nas slika našega otroštva, spomin, ki nam je poleg staršev, domačih, najdražji. Z odprtimi rokami nas je sprejemala, ko smo prestopali prag učilnice. Vstopala je v naš otroški svet s svojo besedo, nasmehom, vzbujala v nas začudenje, radovednost. Preko nje smo si osvojili prvo učenost. Bila je sejalka in negovalka mlade rasti v nas, polna prizadevanja, da bi nas oblikovala v dobrega in vrednega človeka.

Kadar je oseba, ki je odšla, naša zdomska učiteljica, nam je njen spomin posebno drag, vzvišen. Med nas je prihajala s polnim naročjem posebnih dobrin, ki vežejo nas in naše družine s tukajšnjo in ono veliko slovensko družino onstran Atlantika, z narodom pod Triglavom. Prinašala nam je bogastvo naših dedov in zavest pripadnosti isti narodni družini, v kateri koreninimo vsi, ki se združujemo okrog naših sobotnih šol.

To nam je bila skoraj tri desetletja naša draga gospa Lenča. Skrbna, vestna, ljubeča učiteljica otrokom ter zavzeta, spretna, neutrudna in požrtvovalna součiteljica in voditeljica v krogu naše organizirane skupnosti.

Ali moremo - Bogu bodi potoženo - brez bolečine preko njenega odhoda?

Dolgoletno delo nas je povežalo v

istih vrednotah in ciljih, v iskanju poti in reševanju vprašanj, ki smo jim skušale biti - z roko v roki - kos od seje do seje. Težko se bomo sprijaznile z njeno fizično odsotnostjo. A vdane v odločitev božje Previdnosti.

In v veliki hvaležnosti Bogu, da je naši dragi gospe Lenči podaril toliko mero ljubezni do učiteljskega poklica, do pravega vrednotenja dobrin, do otrok, do dela. Njej pa bomo ostali dolžniki za žrtvovane ure dni in noči, ki ji jih je narekoval učiteljski poklic. Za sadove njenih sposobnosti, daru organiziranja, za reševanje problemov. Za nasmeh in dobro voljo, za medsebojno spoštovanje in dobroto. In končno - za zgled tihega prenašanja križa.

Ljuba Lenča! Bog, ki ti je talente dal, jih je v tvojem življenju tudi spremljal. Vsak trenutek. V radostih in otožnosti, v uspehih in težavah. Videl te je in vedel za vsako tvojo misel, željo, namen, za vsak nasmeh in solzo, za vsako dobro delo. In dal ti je moči v urah človeških boli. On, Pravični in Dobri, te je tudi sprejel z odprtimi rokami, da ti poplača, kar si storila dobrega Zanj in za nas. V Njem boš odslej zrla ves naš slovenski zdomski živ-žav in ga spremljala. Tudi za to, draga Lenča, naša srčna zahvala!

Součiteljice

5. oktobra 1996 sta se poročila v cerkvi Sv. Družine v Mostah
CILKA ARNŠEK in TOMAŽ VITRIH. Čestitamo!

IZ NAŠE

KRONIKE

Slikarka Adriana Omahna iz Berazateguija je konec oktobra razstavljala svoje oljne slike v galeriji Družine v Ljubljani. Razstavo je odprl dr. Janez Gril, zbrane je nagovoril Boštjan Kocmur, predsednik društva „Slovenija v svetu“, o slikarki je spregovorila akad. slikarka Veselka Šorli Puc, katalog pa je pripravila slikarka Marjetka Dolinar.

Sklepna prireditev tečaja „A-B-C po slovensko“ v Bariločah je bila 30. novembra v dvorani Stana Slovenskega planinskega društva s pevsko-recitativnim sporedom; Šola Jakoba Aljaža in otroškega vrtca Ciciban pa v nedeljo 1. decembra z uprizoritvijo enodejanke „Božična noč v Gorjancih“ Pavla Golie v režiji Anice Magister in s sceno Andreja Filipiča; šola je predstavila tudi svoje glasilo „Utrinki iz Patagonije“ na 36 straneh.

Balantičeva šola je imela sklepno prireditev v Našem domu v nedeljo, 8. decembra; nastopili so otroci vseh razredov, 3. in 4. razred z igro Muca Copatarica; spregovorili so predsednik odbora Marjan Grilj, voditeljica šole Angelca Klanšek in katehet Tone Bidovec; nato je bilo miklavževanje.

Pristavska folklorna skupina je priredila 14. decembra na Slovenski pristavi VI. veselico mednarodnih plesov s sodelovanjem argentinske, grške, hrvaške, slovenske in ukrajinske folklorne skupine.

Molièrovo komedijo Zdravnik po sili je uprizorila mladinska gledališka skupina Slovenske vasi v nedeljo, 15. decembra, v Hladnikovem domu; režiral je in igral glavno vlogo Martin Sušnik, druge vloge so igrali Marko Pallota, Marko Kocjančič, Boris Rot, Jožko Črnak, Valerija Burja, Lojzka Mehle in Rotija Grbec; sceno so izdelali Toni Cerar, Jožko Črnak in Slavko Reven.

KRSTI, POROKE IN SMRTI

v slovenski skupnosti v Argentini v letu 1996

Krščeni so bili: Aleš Gabrijel Grohar, Martin Peter Jakoš, Avguštin in Facundo Rivas Bergant (dvojčka), Ivan Martin Kržišnik, Pavla Martina Oblak, Peter Avguštin Ravarotto Voršič, Pavel Andrej in Diana Lucija Smole (dvojčka), Valerija Zofija Fernández Smole, German Igljič, Milena Kristina Petkovšek, Anatol Fabiančič, Luka Nikolaj Leskovec, Franc Jožef Jarc, Veronika Snój, Boris Klaus Kočar, Marija Pavla Jakoš, Gonzalo Galaburri Stražišar, Nikolaj Marjan Grilj, Marko Aleksander Šenk, Zofija Danijela Smrekar, Ivana Kocmur, Martin Stražišar, Nikolaj Malalan, Jože Miha, Janez Pavel in Matija Andrej Filipič (trojčki), Aleksander Pregelj, Paloma in Milagros Torales Jerebič (dvojčici), Pavel Gabrijel Tundis Cukjati, Matjaž Andrej Nemanič, Damjan Pavšer, Tanja Oblak, Marjana Soledad Porcelo Žakelj, Mi-kaela Oblak, Martin Aleksander Marolt, Katerina Assoni Cukjati, Tomaž Arroyo Bajda, Marija del Pilar Rode, Alexia Zakrajšek, Nadja Hribar, Katja Urbančič, Valerija Aleksandra Oblak, Ignacij Alojzij Mehle, Damijan Marinčič, Janez Peter Mustar, Aleksander Blazinšek, Ernest Blazinšek, Cecilija Petkovšek, Tomaž Koprivnikar, Avguštin Belén Žbogar, Marjan in Marko Figueroa Kranjnik (dvojčka), Ignacij Kržišnik, Pavel Anton Mokorel, Agustina Klemenčič, Matija Malovrh, Tomaž Damjan Petelin, Samo Avgust Šef, Alenka Marija Forlenza Podboj, Niko Lofaro Miklič.

Poročili so se: Stanko Miha Vilfan in dra. Juana Sassi, Tadej Zorc in Pavla Camardella, Martin Bajda in Cecilija Bajuk, Rok Miklič in Angelca Podržaj, Angelca Burja in Fabián Hess, Marija Pregelj in Héctor Jorge Lucas, Miha Rant in Mariana Cattaruzzi, Anica Vovk in Angel Francisco Benotto, Vera Vlaho Troha in Davor Ivo Stier, Natalia Llanos Nemanič in Jorge Yamashiro, Marinka Boh in Marcelo Oscar Zanetti, Matjaž Čeč in Marija Zorc, Roman Capuder in Marjeta Javoršek, Veronika Bajuk in Fernando Mejías, Tomaž Vitrih in Cilka Arnšek (v Ljubljani), Friderik Jernej Kinkel in Patricia Noemí Blanc, Tone Komar in Lenči Klemen, Kristina Nabergoj in Gerardo Voza, Andrej Koželnik in Milena Bevk, Andrej Rode in Monika Bukovec, Marjan Lampret in Amalia Rojas, Peter Jure Bajda in Graciela Nilda López, Andrej Osojnik in Lucía Schiariti.

Umrlí so: Juan Carlos Orel, Jože Vomberger, Marija Klanjšček, Alojzija Onzelin, Jožefa Sirk, Vida Trobec por. Markuža, Roman Črnic, Jorge Božič, Pavla Svetlin, Slavka Zrimšek, Jerneje Kalan, Alojzij Macarol, France Senovršnik, Sonja Virnik, Jože Antonič, Albina

Guštin, Anton Pirc, Zofija Benedičič, Lojze Žužek, Rudi Marinič, Jože Opeka, Neža Langus Potočnik, Gizela Humar Leban, Amalija Koncila Glavič, Ana Škulj Pozelnik, Jože Škrbec, Olga Drobenik Grubišič, Miha Agreš, Jelka Oman, France Papež, Helena Pfeiffer Šušteršič, dr. Branka Sušnik, Ivanka Lovrenčič Ilc, Marija Babnik Florjančič, Vera Šurman Dermastja, Zoran Pristavec, Elizabeta Evstahija Piber, Jure Puhek, Lojze Skubic, Angela Kovač Habjan, Roza Klemenčič, Angelca Kolenc, Jože Budin, Stanko Troha, Roman Reven, Jože Košir, Aleksander Grbec, Urška

Bevk, Cilka Bajuk, Miha Dolenc, Marija Jan, Ernest Podboj, Marija Primožič, dr. Peter Rant, Jakob Hrastnik, Franc Kušar, Tone Ogar, Justo Gabrijelčič, Ricardo Antonič, Izidor Kometl, Štefka Žitnik Majeršič, Meta Erna Sturner Južina, Stojan Vodopivec, Angelca Maček, Nini Musič, Juana Colia-Čuk, Martin Berlot, Alojzij Rožič, Kristina Faj, Anton Benedetič, Franček Jager, Edi Mehle, Judita Lah, Lelka Krivec, Milka Rupnik Pregelj, Tone Brulc, Julka Lazar, Danijel Zakrajšek, Valentina Lavrič, Otilija Lavrenčič, Metoda Korelec Planinšek, Alojz Bergoč, Lidija Čuk, Karel Budin, France Gerkmán, Barbara Gregorin Falduto, Franci Holosan, prof. Jože Osana v Torontu, Mojca Majhen roj. Zabukovec, Pavla Selan roj. Vreček, Helena Malovrh roj. Zupan, Valentin Barle.

(Po Oznanilu)

SLOVENSKE SOBOTNE ŠOLE

v Argentini v letu 1996

OSNOVNE ŠOLE

Šola Jakoba Aljaža, Bariloče

Učencev: 19; voditeljica: Marta Jerman; učiteljice: Alenka Arnšek, Lija Kambič, Veronika Grohar, Anica Magister, Danica Mavrič; petje: Lučka Jerman; predsednica odbora staršev: Veronika Grohar.

Šola Franceta Balantiča, San Justo

Učencev: 117; voditeljica: Angelca Klanšek; katehet: Anton Bidovec; učiteljice: Nevenka Godec, Bernarda Krajnik, Danica Malovrh, Veronika Malovrh, Lučka Oblak, Mirjam Oblak, Ivana Tekavec, Monika Zupanc in Pavlinka Zupanc; petje: Marija Štrubelj, Anica Mehle, Marta Selan; telovadni učitelj: Andrej Grilj; knjižničarka in splošna pomoč: Ivanka Puhek; predsednik odbora staršev: Marjan Grilj.

Šola Ireneja Baraga, Slovenska vas

Učencev: 54; voditeljica: Mirjam Golješček; verouk: Jaka Barle, Franci Pavlič, Janez Pelek; učiteljice: Zlata Adamič, Lucijana Čeč, Olga Fink, Lojzka Mehle, Marija Urbanija; petje: Aleksander Barle, Andrejka Barle, Rotija Grbec; predsednica odbora staršev: Marija Sušnik

Šola Josipa Jurčiča, Carapachay

Učencev: 34; voditeljica: Metka Slabe; katehet: France Cukjati; učiteljice: Ani Klemen, Ani Resnik, Helena Skarlovnik, Marija Slabe, Helena Žnidar, Sonja Kolenc; petje: Ani Klemen in Helena Žnidar; predsednik odbora staršev: Franci Žnidar.

Šola Franceta Prešerna, Castelar

Učencev: 76; voditeljica: Mija Markež; katehet: France Bergant; učiteljice: Nadica Grohar, Monika Kenda, Lili Kopač, Veronika Vivod, Irenka Zarnik, Helena Zarnik, Sonja Zarnik; petje: Mojca Jelenc; predsednik odbora staršev: Andrej Golob.

Šola škofa dr. Gregorija Rožmana, San Martin

Učencev: 72; voditeljica: Katica Dimnik; katehet: France Šenk; učiteljice: Saša Golob, Regina Leber, Andreja Malovrh, Angelca Miklič, Irena Peršuh, Danica Petkovšek, Marta Škulj; petje: Lučka Kastelic; namestnica: Vera Podržaj; predsednica odbora staršev: Gabrijela Marolt.

Šola Antona Martina Slomška, Ramos Mejía

Učencev: 79; voditeljica: Alenka Poznič; katehet: Jože Škerbec; učitelji: Kristina Breznikar, Marjan Jože Loboda, Marjana Rezelj, Helena Rode, Angelika Selan, Monika Svetlin, Mateja Šmalc, Lučka Tomazin, Lučka Vombergar, Meta Vombergar; petje: Marcel Brula, Gabrijela Malovrh, Olga Urbančič; telovadba: Karla Jakoš in inž. Matjaž Omahna; predsednica odbora staršev: Katica Čeč.

Šola Janeza Evangelista Kreka, Tucumán

Učencev: 2; voditeljica: Jožejka Žakelj.

Šola sv. Cirila in Metoda, Mendoza

Učencev: 33; voditeljica: Lenčka Božnar; verouk: Tončka Šmon; učitelji: Jadranka Ovčjak, Maruška Štirn, Vladka Žumer; petje: Angelca Bajda; predsednik odbora staršev: Jože Šmon.

A-B-C PO SLOVENSKO

(tečaj za špansko govoreče otroke)

V Slovenski hiši

Učencev: 37; voditeljica: Marjana Batagelj; učiteljice: Andrejka Dobovšek, Pavla Grbec, Nevenka Jelenc, Marjetka Mehle, Karla Skvarča, Marjeta Stariha, Tatjana Stariha, Irena Žužek; za odrasle: Marjeta Hostnik; predsednica odbora staršev: Irena Rosón.

V Mendozí

Učenci: 3; uči Bibi Bajda.

+ ODŠLI SO +

Franc Gerkman

V Slovenski vasi je v soboto, 30. novembra 1996, umrl g. Franc Gerkman. Rodil se je na Spodnjem Brniku pri Kranju 20. decembra leta 1932. Njegov oče je bil cerkveni ključar. Zaradi verskega prepričanja je vsa družina morala v izgnanstvo.

V Argentini se je takoj po prihodu hitro znašel in je pomagal priseljencem, da so se hitreje uredili in dobili službo.

Veliko je sodeloval v slovenski skupnosti, bodisi v kulturnem kot gledališki igralec, kot pevec, bodisi v športnem ali prosvetnem delu.

Poročil se je 5. januarja leta 1963 s Francko Pavlič in v družini so se mu rodile štiri hčerke, Bernarda, Rezka, Veronika in Marjetka.

Bil je velik dobrotnik cerkvi, posebno še misijonarjem. Naj mu bo Bog bogat plačnik za vse.

Pokopali smo ga v nedeljo, 1. decembra, na pokopališču v Lomas de Zamora.

Angela Klemen roj. Koprivc

Po dolgi bolezni je dne 10.

decembra preteklega leta umrla v Carapachayu gospa Angelca Klemen v starosti 73 let. Bila je najmlajša v številni družini Koprivčevi, pet hčera in trije sinovi, doma v vasi Plešivice, fara Brezovica pri Ljubljani.

Vojna in boljševidna revolucija je zahtevala svoje žrtve, vsi trije bratje domobranci so bili umorjeni in za njihove grobove se še danes ne ve. Ob koncu vojne 1945 se je skupaj s starši in teto ter sestro Lojzko iz bojazni za življenje s toliko drugimi podala na pot v begunstvo. V begunskem taborišču v Spittalu jim je zbolel oče in umrl, ostali so po treh letih prispeli v Argentino, kjer so se naselili v Carapachayu. Tukaj se je spoznala in tudi poročila s štajerskim rojakom Mihom Klemenom. Bog jima je dal v zakonu štiri hčere in dva sinova, ki sta jih vzgojila v verskem in narodnem prepričanju. Družina je izgubila pred devetimi leti dobrega očeta, mnogo skrbi in odgovornosti je tedaj padlo na pokojno.

Gospa Angela je bila vsem priljubljena, kot rojakom in domačinom zaradi njene pre-

prostosti in dobrotelčnosti in sočutja do bližnjega, vedno je rada pomagala, kjer je bila potrebna. Veliko je pomagala pri delu v našem krajevnem Domu. Dolgo let je skrbela in raznašala revijo „Ognjišče“ kakor tudi druge knjige, ki jih je sama tako rada brala. Skrbela je tudi za sveže cvetje pri naših nedeljskih mašah, rada pa je tudi redno zahajala k mašam v bližnjo župnijsko cerkev.

Dala nam je v vsem lep zgled, naj ji bo Bog dober plačnik.

Barbara Falduto roj. Gregorin

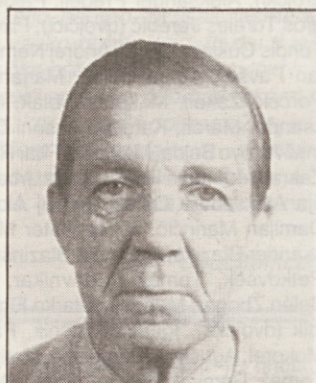
V ponedeljek, 16. decembra, nas je v večernih urah razžalostila vest, da je po dolgem trpljenju umrla mlada žena in mati, 38 letna Barbara, rojena 5. decembra 1958. Vedno vesela deklica je obiskovala slovenski osnovnošolski tečaj Franceta Balantiča in pozneje prav tako srednješolski tečaj ravnatelj Marka Bajuka. Vse prezgodaj, pri 16. letih, je izgubila ljubljenega ateja, ki ga je neizmerno pogrešala in vedno iskala. Čutila se je zelo osamljena. Pred 14. leti se je poročila. V srečnem zakonu se je najprej rodila deklica, ki pa je umrla in s svojim odhodom zelo prizadela starše. Nato so se

rodili še trije dečki: Niki, Damjan in Martin. Z ljubeznijo jih je vodila v slovensko šolo, sedaj pa bodo pogrešali svojo dobro mamo.

Ob pojavu raka je bila maja 1991 prvič operirana. Sledile so še štiri operacije. Pogumno se je borila proti neizprosni bolezni in še drugim dajala korajžo. Nikoli ni tožila. Bila je obzirna in dobra do vseh.

Gospod naj podeli tej preskušani, njemu vedno zvesti ženi, večni mir, ljubljenu možu, otrokom in mami Martini pa svojo tolažbo.

Franci Holosan

22. decembra 1996 je nenadoma umrl v Hurlingham znani javni delavec Franci Holosan.

Pokojnik se je rodil v Ljubljani (Devica Marija v Polju), kjer je po srednji šoli tudi pričel študij medicine. Obdarjen je bil tudi z velikim risarskim in oblikovalnim talentom, a vojna in revolucija sta mu preprečila nadaljnji študij. V domačem Prosvetnem društvu je mladi Franci našel velike možnosti za prosvetno izobrazbo in je mnogo sodeloval pri gledališču, predvsem kot izvrsten scenograf. Ob izbruhu komunističnega nasilja se je pridružil vaškim stražarjem in kasneje gorenjs-

V Bariločah

Učencev: 15; voditeljica: Marija Eiletz; učijo: Astrid Rezelj, Vesna Mežnar, Marija Osojnik López in Terezka Žužek; namestnici: Julka Ballesteros in Veronika Kralj.

France Vitrih

SREDNJEŠOLSKI TEČAJ RAVN. MARKA BAJUKA, SLOVENSKA HIŠA

Dijakov: 102; ravnateljica: prof. Neda Dolenc; profesorski zbor: za slovenščino: Luka Debevec, prof. Alenka Magister, prof. Metka Mizerit, dr. Štefan Godec, Milena Ahčin, lic. Terezka Žnidar;

zemljepis: prof. Neda Dolenc; zgodovina: Marjan Loboda in arh. Jure Vombergar; svetovni nazori: dr. Marko Kremžar in dr. Lojze Kukovica; verouk: France Cukjati, Lojze Kukovica in Jože Škerbec; petje: lic. Rok Fink; tajnica: Alenka Poznič; predsednica odbora staršev: Janika Jesenovec.

kim domobrancem. To svojo delavnost na Gorenjskem je opisal v zborniku *Revolucija okoli Limbarske gore*. Po rešitvi iz Vetrinja je preživel begunska leta v taboriščih Keleberg in Spittal, kjer je povsod sodeloval v taboriščnih tiskarnah pri opremi slovenskih taboriščnih listov in drugih izdaj. Po preselitvi v Argentino je ostal zvest grafični stroki, veliko ilustriral slovenske revije in drugo, poklicno pa bil zaposlen v grafičnem podjetju Hermana Zupana. Izredno živahnemu gledališkemu življenju med slovensko skupnostjo v Argentini v tistih petdesetih letih se je Franci kaj kmalu pridružil, aktivno je sodeloval pri Slovenskem izseljenskem odru v Ciudadeli, predvsem kot scenograf in režiser.

Ko se je leta 1961 v Ramos Mejiji osnoval Slomškov dom, pok. Francija kar kmalu najdemo med njegovimi sodelavci. Skupino navdušencev je bil v prihodnjem desetletju duša vsega prosvetnega in kulturnega dela v Slomškovem domu. Kdo bi preštel vse njegovo sodelovanje pri raznih proslavah, nastopih in veličastnih taborih? Nepozabna bo ostala njegova režija množičnih nastopov na prostem kot Štirje letni časi, Kmečka ohcet itd. Vedno je bil poln originalnih zamisli in predlogov. Ko se je dogradila sedanja stavba Slomškovega doma, je na primer zamislil na dvorišču zelen griček in slovensko znamenje na njem, kar je še danes nekako razpoznavno znamenje Doma. Svoje znanje je rad posredoval mladim. Tako je pet let učil v Slomškovi šoli risanje narodnih ornamentov, v čemer je bil res strokovnjak, ali pripravljaj mladino na različne nastope. Njegova filmska kamera nam je ohranila za zgodovino mnogo prizorov s prireditvev v Domu. Zadnja leta je mnogo raziskoval življenje indijancev Mapuches in s filmsko kamero hodil po stopinjah Janeza Benigarja v Neuquenu.

S pokojnim Francijem je le-

gel v grob odličen kulturni delavec, predvsem pa dober človek. Bog naj mu povrne njegovo zavzetost za vse lepo in dobro. Ženi in otrokom izrekamo iskreno sožalje, rojaki pa ga bomo ohranili v lepem spominu. Dragi Franci, naj ti bo lahka tuja zemlja, počivaj v miru!

-šič (Iz Svobodne Slovenije, 9.1.97)

Mojca Majhen

V nedeljo, 29. decembra 1996, je zahrbtna bolezen ugrabila iz naše srede Mojco Majhen roj. Zabukovec.

Pok. Mojca se je rodila staršem 15. junija 1947 v Seebodenu na Koroškem (blizu taborišča Spittal). Otroška in mladostna leta je preživela v Slovenski vasi v Lanusu, po poroki z inž. Ivom Majhnom pa sta si zgradila udoben dom v Ramos Mejiji. Živahne narave, kot je bila, je z navdušenjem sodelovala pri Zvezi žena in mater in v odboru Slomškovega doma, kjer je opravljala delo podtajnice. Še posebno delavna je bila v odseku Zveze žena in mater in še dolgo bo ostala v spominu imenitna modna revija, ki jo je vzorno organizirala. 1994 v Slomškovem domu.

Ob krsti se je od pok. Mojce poslovila predsednica odseka Zveze žena in mater Pavla Škraba:

„Zbrane smo ob tebi, ker si ena od nas in bomo občutile tvojo praznino za vse delo, ki si ga vršila kot podpredsednica zveze. Od vsega začetka si se

trudila za naše skupno delo ter delila pomoč osamelemu in potrebnemu rojaku, izvrševala tudi duhovno materinstvo posebno na področju vzgoje in dobrotelčnosti.

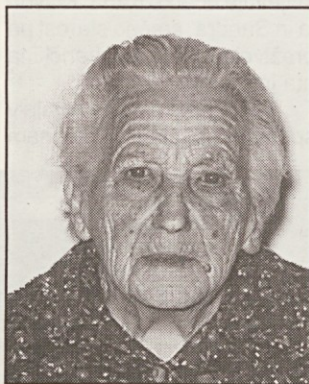
Iz Gospodovih rok si prejela vdano in radovoljno bolezen z vsemi stiskami in bolečinami, kakor so njemu všeč.

Velika je bila tvoja žrtev. - Zato, Gospod Bog, Ti, ki si pot, resnica, življenje in vstajenje, sprejmi Mojco k sebi, da bo živela v večni sreči.”

Njena smrt je pokazala, kako je bila priljubljena v naši skupnosti. Pogrebne obrede je po pogrebni sveti maši v baziliki Marije Pomočnice v Don Boscu opravil delegat Jože Škerbec na pokopališču Villegas v San Justu. Plemenito ženo bomo ohranili v hvaležnem spominu, užaloščenemu možu, mami in bratu ter ostalim sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

J.T. (Iz Svobodne Slovenije, 9.1.97)

Pavla Selan roj. Vreček

Selanova mama se je rodila 26. maja 1902 v Trstu. Njen oče je bil v službi na železnici na progi Ljubljana-Trst. Pozneje se je družina preselila na Gorenjsko v vas Velesovo. Spoznala je Franca Selana in se leta 1926 z njim poročila. Prevzela sta kmetijo na Trati pri Velesovem in pridno obdelovala zemljo, medtem ko se jima je družina večala. Doživela pa je tudi smrt svojega šestletnega otroka Štefana. Normalno življenje kmečke žene

in matere ji je prekinila vojna in nemška zasedba, zlasti pa še terorizem komunističnih revolucionarjev, ki je tudi na Gorenjskem ogrožal življenje v prvi vrsti rodoljubov iz katoliškega tabora. Zato se je njen mož pridružil gorenjskim domobrancem. Bila je doba, ko se je Selanova družina, ki je živela ob robu vasi blizu gozda, morala iz strahu pred partizani vsak večer seliti v središče vasi in tam prespati noč.

Maja 1945. leta se je Selanova mama sama z osmimi otroki in z enim pod srcem odpravila s kmečkim vozom na begunsko pot proti Koroški. Mož, kot domobranec, je šel posebej z domobranci. V Križah so Selanovi doživeli partizanski napad, v smrtni nevarnosti pustili naložen voz tam in šli brez vsega peš naprej proti Ljubelju. Drugo jutro so se našli z atom, ki jih je čakal pred tunelom, od koder so potem skupno nadaljevali pot do Vetrinja. Tu je mama doživela trpljenje mater, ki so imele svoje sinove med vrnjenimi domobranci. Njen šestnajstletni sin Francelj je bil tudi med vrnjenimi. Kasneje je zvedela zanj, da se je po devetmesečnem zaporu in po prenehanju nečloveškemu mučenju vendarle rešil. Zato zdaj živi v Sloveniji, poročen, z družino. Iz vetrinjskega polja so bili Selanovi poslani v lienško taborišče, kjer se je mami rodil deseti otrok, od tam pa v špitalsko. Iz Spittala so odšli preko Genove v Argentino, kamor so pripluli 3. decembra 1948 z ladjo General Sturgis.

V Argentini so nekaj mesecev stanovali v Buenos Airesu na Cochabambi, malo časa v bivšem sanatoriju v Ramos Mejiji, od tam so se dokončno preselili na svoje v Transradio. Medtem ko je ata najprej hodil na delo v tovarno in pozneje po stavbah kot krovec, je mama doma znova zaživela kot kmetica. Sama je obdelovala obširen vrt in na njem pridelovala vse potrebno za dom. Z vrtom se je ukvarjala prav do

svojega osemdesetega leta. Imela je tudi kokoši in celo kra-ve.

Odlikovali sta jo delavnost in varčnost, znala pa je otrokom posredovati tudi svoje krščansko prepričanje. Bila je naročnica in zvesta bralka vseh naših časopisov. Leta 1954 je zgubila še najmlajšega sina Mirka, ki je umrl zaradi levkemije. Leta 1976 sta Selanova mama in ata obhajala v krogu svojih otrok in njihovih družin zlato poroko. Leta 1982 ji je umrl mož, njej, preskušeni krščanski ženi, se je pa življenje izteklo 29. decembra 1996, v 95. letu starosti. Zapušča 30 vnukov in 18 pravnukov. Pokopana je na pokopališču Villegas. Vsemogočni naj ji bo bogat plačnik, saj mu je zvesto služila v vseh okoliščinah življenja, tudi v najtežjih!

Helena Malovrh

V ponedeljek, 30. decembra 1996, je smrt znova trdo posegla v našo skupnost.

Po mučni bolezni je zaspala v Gospodu Helena Malovrh roj. Zupan.

Pokojna Lenčka se je rodila 8. decembra 1927 v Ljubljani (Moste). Njena mladost je bila v znamenju vojne in be-

gunstva v tujini. Kot mlado dekle je z očetom in bratoma zapustila rodni dom, mama pa je ostala v domovini in šele po dolgih letih ji je bilo dovoljeno združiti se z družino. Po vetrinski tragediji, kjer je izgubila brata dvojčka Aleksandra, je preživela begunska leta v taborišču Spittal na Koroškem.

Po prihodu v Argentino se je pridružila bratu Hermanu in kar kmalu so skupaj ustanovili družinsko grafično podjetje. Po poroki s Francetom Malovrhom sta v Lomas del Mirador zgradila topel dom, ki so ga razveseljevale hčerke Karla, Klavdija in Sandra, srečno starost pa preživela v njem tudi Lenčkina ata in mama.

Pok. Lenčka pa bo ostala v spominu stotinam in stotinam

otrok in njihovim staršem predvsem kot vzgojiteljica in učiteljica v slovenski šoli. Že v prvih letih je pomagala pok. voditeljici Anici Šemrov in pet let učila nižje razrede, leta 1972 pa je prevzela vodstvo Slomškove šole in ga opravljala prav do nedavnega, ko jo je zahrbtna bolezen odrgala od otrok. Kaj pomeni toliko let dela v slovenski šoli v Argentini, razume lahko le nekdo, ki je to delo od blizu opazoval in doživljal. Če je danes naša skupnost taka, kot je, če se slovenski jezik še toliko ohranja kot se, nosijo pri tem levji delež zaslug prav tako požrtvovalne slovenske učiteljice, kakršna je bila pok. Lenčka Malovrhova. Samo ljubi Bog ve za tisoče zastojnih ur, ki so jih posvetile vzgoji mladine, in le On jim bo naklonil bogato plačilo. Domovina Slovenija je šele v zadnjih letih priznala njih plemenito delo in pok. Lenčki je bilo še dano, da je doživela to priznanje. Dvakrat se je udeležila učiteljskih seminarjev, ki jih je pripravilo ministrstvo za Slovence po svetu Republike Slovenije za učitelje slovenskih šol med izseljenci.

A široko srce pok. Lenčke se pri slovenski šoli še ni razdalo. Spomnimo se le na vsakoletno pletenje velikonočnih bu-

IZ NAŠE

KRONIKE

Enodnevne duhovne vaje za žene so bile v Slovenski hiši v nedeljo, 15. decembra, naslednjo nedeljo pa za može; udeležilo se jih je 85 žena in 38 moških; vodil jih je Dane Vrečar SDB.

Mladinski pevski zbor iz San Justa pod vodstvom prof. Andrejke Selan Vombergar je priredil v nedeljo, 15. decembra, božični koncert v cerkvi Santísimo Redentor v Ramos Mejiji.

Zveza slovenskih mater in žena in Vincencijeva konferenca sta priredila božičnico v Slovenski hiši v soboto, 21. decembra: po maši v cerkvi Marije Po-

taric, pripravo otroških gledaliških iger, delo v odboru in pri prireditvah Slomškovega doma, sodelovanje pri Zvezi žena in mater... Ljubezen res ne pozna meja! Življenje ji je prinašalo trnja in rož. Bila je rahlega zdravja, pa še skrb za ostarele in obolele starše. Po smrti ata in mame je utrpela še prezgodnjo izgubo moža Franceljna, a močni ženi je Bog naklonil tudi veselje nad vnučki, s katerimi so jo hčerke obdarile.

Množice rojakov, ki so se prišli posloviti na njen dom, so pričale o njeni priljubljenosti: njeni nekdanji učenci, zastopniki organizacij, sosledje, rojaki iz Slomškovega doma in od drugod. Pogrebno sveto mašo v cerkvi Fatimske Device je daroval delegat Jože Škerbec, po obredu pa se je pok. Lenčki zahvalil za delo v skupnosti predsednik Zedinjene Slovenije Marjan Loboda. Predsednik Slomškovega doma Marjan Jože Loboda je pa izrekel besede slovesa in zahvale v imenu ustanove, kateri je pokojnica posvetila toliko svoje ljubezni.

Počivaj v miru, draga Lenčka, užaloščenim domačim pa izrekamo naše globoko sožalje!

J.T. (Iz Svobodne Slovenije, 9.1.97)

29. septembra 1996 je bila krščena v San Justu KATJA URBANČIČ, hči Jureta in Marije roj. Zupanc.

magaj, ki jo je daroval delegat Jože Škerbec, je bilo „slovensko praznovanje božiča“ v Dvorani škofa Rožmana z nagovorom dr. Jureta Rodeta, predsednice Pavline Dobovšek, petjem božičnih pesmi in prigrizkom.

Božičnica v Slomškovem domu je bila v nedeljo, 22. decembra, po maši s prazničnimi mislimi predsednika SD Marjana Jožeta Loboda, prof. Nede Vesel Dolenc in Pavle Škraba ter petjem okteta Ars, ki ga vodi prof. Nancy Selan.

Občni zbor zveznih mladinskih organizacij je bil v nedeljo, 22. decembra, v Slovenski hiši, na katerem so izvolili novi odbor, v katerem so: predsednik: Franci Grilj; podpredsednik: Tone Cerar; kulturni referentki: Rotija Grbec in Erika Indihar; športni referent: Pavel Gelb; blagajnik: Tomaž Filipič; tajnica: Sonja Avguštin; stenčar: Marijan Stanič; gospodar/ica: Sonja Stanič in Marijan Vivod; delegati iz Ramos Mejije: Olga Bohinc, Sonja Avguštin in Marjana Grabnar; delegata iz Lanusa: Tone Cerar in Rotija Grbec; delegata iz San Justa: Erika Indihar in Franci Grilj; delegata iz San Martina: Tomaž Filipič in Monika Zihel; delegat iz Pristave: Marijan Vivod; delegata iz Carapachaya: Sonja Stanič in Marijan Stanič; duhovni vodja: France Cukjati.

Božični koncert v moronski stolnici je bil 23. decembra; pri njem so sodelovali pevci Mirko Grbec, Silvia Bunge, Cvetka Kopač, Ani Rode, Matej, Matija in Luka Debevec, organista Rubén Ponce ter Ivan Vombergar in povezovalka Lidia Debevec.

Polnočnica na sveti večer je bila v cerkvi Marije Pomagaj ob

11 zvečer; pol ure pred začetkom je zbor Gallus pel božične pesmi; z delegatom Jožetom Škerbcem, ki je med slovesno mašo povedal praznično misel in izrekel voščila, je somaševal prof. France Bergant, drugi slovenski dušni pastirji so bili na voljo za spoved; pel je Gallus pod vodstvom Anke Savelli Gaser ob orgelski spremljavi prof. Ivana Vombergarja; mašne dele je napovedoval Tomaž Magister, berili pa sta prebrala Nevenka Godec in Gregor Modic; rojaki so zasedli cerkev in dvorišče in se po maši poddrževali s seganjem v roke in prazničnimi voščili; tudi na božični praznik se je slovenskih maš udeležilo zelo veliko rojakov, ki si še posebej za praznike zaželijo domačega bogoslužja, domače molitve, pesmi, besede in družbe.

40-letnico lazaristov v Slovenski vasi so praznovali rojaki Slovenske vasi s tridnevnicco pred božičem, ki jo je vodil Jože Planinšek CM iz Slovenije, s somaševanjem pri polnočnici superiorja Janeza Petka CM, Jožeta Planinška CM ter misijonarja Petra Opeka CM ter nedeljskim slavljem 27. decembra, ki se je začelo v cerkvi Marije Kraljice (somaševanje Jakoba Barleta CM, ki je imel mašni nagovor, Janeza Petka CM in delegata Škerbca) in nato nadaljevalo v farni dvorani z nastopom pevskega zbora pod vodstvom Francija Pavliča CM, govorom superiorja Petka in predstavnika Slovenske vasi Ignacija Glinška ter čestitkami delegata Škerbca in skupnim kosilom.

Ustanovna seja Konference za Argentino Svetovnega slovenskega kongresa je bila 27. decembra v Slovenski hiši v Buenos Airesu.

Ustanovitve konference za Argentino SSK so se udeležili: Predsednik SSK dr. Jože Bernik s soprogo dr. Marijo; za ZS Marjan Loboda, Emil Cof, cont. Milan Magister, Lojze Rezelj (ki je tudi predstavljal društvo Slovenska pristava); za dušno pastirstvo msgr. Jože Škerbec, za Slomškov dom Marjan Jože Loboda in prof. Neda Vesel Dolenc, za Slovenski dom v San Martinu Andrej Peršuh, lic. Vladko Voršič in Mirjanka

Voršič, za Naš dom San Justo Janez Albreht in Tone Oblak, za Slovenski dom v Carapachayu Franci Korošec; ter leta 1991 izvoljeni delegati arh. Marjan Eiletz, Tine Debeljak, dr. Katica Cukjati, lic. Božidar Fink, prof. Tine Vivod, Ivana Tekavec, predvojne naseljence pa sta predstavljala delegata Ciril Kren in Rudi Guštin.

Osnovne točke dogovora ob ustanovitvi SSK - KA, sprejete na ustanovni seji 27.12.1996 v Slovenski hiši: 1. Ustanovi se **Konferenca za Argentino Svetovnega slovenskega kongresa** SSK - KA; 2. SSK - KA deluje v skladu s pravili in nameni Svetovnega slovenskega kongresa. SSK - KA uporablja grb SSK s pripisom „Konferenca za Argentino“; 3. Ustanovni člani SSK - KA so predstavniki vseh slovenskih krajevnih domov, organizacij in ustanov in vsi delegati, ki so bili izvoljeni za ustanovni občni zbor SSK leta 1991; 4. Upravni svet SSK - KA sestavljajo vsi predse-

dniki včlanjenih ustanov, redno izvoljeni v skladu s svojimi pravili. Člani Upravnega sveta izmed sebe izvolijo Izvršilni odbor, ki ga sestavljajo predsednik, dva podpredsednika, tajnik, blagajnik in referenti po potrebi. Izvršilni odbor lahko po uvidevnosti pritegne sodelavce iz vrst članstva. Upravne posle vodi pisarna Zedinjene Slovenije. Za upravne stroške prispevajo vsi člani po dogovoru; 5. Izvršilni odbor SSK - KA poroča o svojem delovanju na vsakoletnem občnem zboru. Ob tej priložnosti se preveri sestava Upravnega sveta, ki nato izmed sebe izvoli novi Izvršilni odbor.

Šolska počitniška kolonija, ki jo vsako leto organizira društvo Zedinjena Slovenija, se je izpred Slovenske hiše odpeljala v Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča v kordovskih hribih v petek, 27. decembra. Kolonije se je udeležilo 48 otrok; voditeljica je bila Marija Slabe, spremljevalci pa Marcel Brula, Andrej Grilj,

7. decembra 1996 sta se poročila v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu MONIKA BUKOVEC in ANDREJ RODE. Čestitamo!

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 5:

O	K	R	O	N	A	K	J	E
Z	A	O	N	I	S	V	E	T
K	R	E	S	Č	E	T	A	A
O	Z	A	L	N	A	R	T	
R	A	A	S	R	I	B	A	
O	D	V	E	Z	U	J	E	Š
N	E	P	V	I	C	S	O	
O	Č	E	L	A	H	S	I	N

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Slovenija, čudovita dežela: toliko propadlih podjetij, a tako malo (pro)padlih direktorjev!
- Marsikatero srečanje med politiko in zgodovino se konča slabo za zgodovino.
- Komunizem je bil represiven, postkomunizem je depresiven režim.
- Tudi etika gre skozi želodec.
- Televizija ima v rokah trak in škarje.
- Vse politične stranke na Slovenskem imajo iste cilje, a različne namene.
- Slovenija se je prej obnašala do mene kot mačeha, zdaj pa kakor mrzla teta.
- Ali veste, kako po novem pravijo falotom? - Pragmatiki.
- Ni prav, da bodo prvi odšli nazadnje.
- Zaustavite resnico!
- Prihajanje je bilo lepše od prihoda.
- Partija sestopa navkreber.
- Pri nas bo prišlo do sprave, ko se bodo žrtve opravičile morilcem.

Nevenka Jelenc, Lučka Oblak, Marta Selan in Irenka Zarnik ter duhovnik Jože Guštin; vrnili so se v Buenos Aires v nedeljo, 12. januarja.

Silvestrovanje je bilo v Slovenskem domu v San Martinu in v Našem domu v San Justu.

Na taborjenju v Uspallati nad Mendoza je bilo od 1. do

14. januarja 18 srednješolcev v spremstvu duhovnika Franceta Cukjatiča, Bogdana Magistra in Karle Skvarča.

„Okence v Slovenijo“, slovenska radijska oddaja, je od sobote 4. januarja 1997 na radiu Buenos Aires AM 13.50 vsako soboto od 13,30 do 14,30 ure.

Seminarja za učitelje slo-

malo za šalo

Previdnost - „Oni dan sem srečal Blaža in ga prosil, naj mi posodi petsto dolarjev, pa mi jih ni hotel posoditi. Ali ni lump?“

- „Oprostí, ampak jaz sem tudi lump.“

Vljudnost - Ker je gostitelj pozno ponoči gostov že sit, jim prijazno reče: „Ne vem, kaj bi vam ponudil. Ali bi bili zadovoljni s taksijem?“

Sit samote - „Da se je zakrknjeni samec Tone oženil?“

- „Ja, rekel je, da je sit samote.“

- „Pa si videl njegovo ženo?“

- „Sem.“

- „In?“

- „Tone je moral biti samotne res sit!“

Točnost - Na tabli pri vhodu v tovarno se je nekega dne pojavil napis: „Kako bi lahko dosegli, da bi bili ob znaku zvonca vsi delavci na svojih mestih?“

Kmalu je nekdo pripisal: „Pustite, naj pozvoni tisti, ki pride zadnji.“

Žalovanje - „Ne bom se življenjsko zavaroval,“ pravi starejši gospod zastopniku zavarovalnice. „Veste, želim, da bi bili res vsi žalostni, ko bom umrl.“

venskih šol v izseljenstvu, ki sta ga že 4. leto organizirala v Sloveniji Ministrstvo za šolstvo in šport ter sekretariat za Slovence po svetu, se je iz Argentine udeležilo 15 učiteljev: Alenka Arnšek za šolo Jakoba Aljaža v Bariločah, Bibiana Bajda za šolo sv. Cirila in Metodá v Mendoza, Helena Žnidar za Jurčičevo šolo v Carapachayu, Pavla Grbec za tečaj ABC po slovensko v Slovenski hiši, Marija Bernarda Štrubelj in Mar-

ta Selan za Balantičevo šolo v San Justu, Danica Petkovešek ter Irena Peršuh za Rožmanovo šolo v San Martinu, Marjan Jože Loboda in Helena Rode za Slomškovo šolo v Ramos Mejiji, Mojca Jelenc in Veronika Vivod za Prešernovo šolo v Castelarju, Ana Selan za Triglav in prof. Neda Dolenc ter prof. Metka Mizerit za srednješolski tečaj v Slovenski hiši; tečaj je bil od 18. januarja do 17. februarja.

KJE JE KAJ

Ob knjigi „Rožmanov proces“ -

Lojze Kukovica 33

Nadžkof dr. Alojzij Šuštar častni

doktor univerze v Mariboru 36

Dobri pastir izpod Pece -

Milena Ahčin 37

Spomini dr. Jožeta Dobovška na

našega škofa dr. Gregorija Rožmana -

Pavlina Dobovšek 38

Slovensko božično drevo v Vatikanu -

Zahvalno romanje v Rim 39

Molitev po papeževem obisku 40

Smreka iz Roga - Marko Kremžar 40

Jezusovo darovanje - svečnica -

Blagoslov na god sv. Blaža -

Pepelnica 41

Novo srce mi ustvari - Raško Vodeb -

Sveti Jožef - Ireneja Rabič 42

Sveti Jožef, mož Device Marije -

Gospodovo oznanjenje 42

Gospodovo oznanjenje -

Zdenka Serajnik 43

Veliki teden 43

Golgota - Wilhelm Hünermann 44

Kristus je vstal - France Rozman 48

Pismo - Nadislava Laharnar 49

Vstal je, aleluja! - Raško Vodeb -

Vstajenje - Karel Mauser 49

Reveži te potrebujejo ta hip, ne jutri -

Peter Opeka CM-Stane Snoj 50

40-letnica prihoda lazaristov

v Slovensko vas - Franci Pavlič CM . 54

Samo moralnega propada se nam

je resnično bati - Alojz Rebula 55

Iz Krsta pri Savici - France Prešeren 57

Odšla je učiteljica... 58

Krsti, poroke in smrti - Slovenske

sobotne šole - France Vitih 59

Odšli so 60

Iz naše kronike 58, 62, 63, 64

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877- Stavljenje, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Telefax: (54-1) 307-1044 / 362-7215

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1997: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Peter Opeka, misijonar na Madagaskarju, z atom in mamo ob obisku za njuno zlato poroko.

Univ. prof. dr. Milan Komar ob predstavitvi njegove knjige „Orden y Misterio“ v dvorani „Fundación Boston“ v Buenos Airesu.

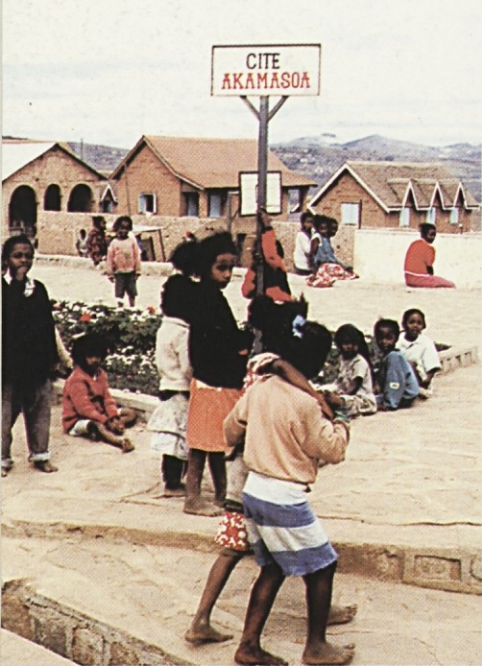
Na taborjenju v Uspallati nad Mendoza je bilo od 1. do 14. januarja 18 srednješolcev v spremstvu duhovnika Franceta Cukjatija, Bogdana Magistra in Karle Skvarče. - Foto: Karla Skvarča

Z MISIJONA PETRA OPEKE NA MADAGASKARJU

Beri pogovor z njim na strani 50.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana. Director: José Skerbec
Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877
Composición. Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina